

fundatia culturala
targu-jiu

COLUMNNA

anul XXI nr.85/4

2017

ISSN 1453-7982

-serie nouă-

critică și
cronică:

Gelu Birău
Gheorghe Grigurcu
Emil Istocescu
Lucia Pătrașcu
Mircea Petean
Vasile Ponea
Ion Popescu-Brădiceni
Lazăr Popescu
Ion Trancău

proză:

Valeria Certăzeanu-Zorilă
Ion C. Gociu
Nicolae Rădoi
Victorița Stolojanu-Munteanu

eseuri și studii:

Sorin-Lory Buliga
Eugen Evu
Florin Hutium
Voichița T.Macovei
Al.Florin Țene

poezie:

Nicolae Brelea
Ion Căpruciu
Ion-Sabin Cerna
Minerva Chira
Gela Enea
Mihai Fircă
Liliya Gazizova
Grigore Lupescu
Victor Măruțoiu
Florina Mirea
Emilian Mirea
Irina Lucia Mihalca
Alensis De Nobilis
Săndel Ploșcaru
Maria Popeangă Cornoiu
Silviu D.Popescu
Persida Rugu
Florian Saioac
Sorina Sandu
I.D.Sicore
Dumitru Tâlvescu
Mircea Tutunaru

restituiți:

Eugen Evu
Virgil Bulat

reportaj:

Ion Elena

teatru:

Cristian-George Brebenel

caietele
COLUMNNA

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ

traduceri:

Valeriu Butulescu
Paula Romanescu

grafică:

Elena Oprescu
(Kessy Ellys Nycollas)

Note pentru un Eminescu european

Ion Popescu-Brădiceni

1. În Europa – afirmă excelentul traducător Jean-Louis Courriol – Eminescu a fost puțin și prost tradus. Infernul postum al poetului românului continuă încă. „Eminescu n-a jamais réussi à se faire lire en français” – se pronunță ferm același exeget și hermeneut. Asta pentru că – citez în continuare „monsieur Eminescu a écrit au siècle dernier, sa poésie est un peu dépassée, elle n’est pas une priorité éditoriale”. Este jenantul răspuns pe care l-a dat un editor parizian lui Jean-Louis Courriol, care-i propusese o *transpoziție* (s.m.) în franceză a liricii eminesciene, de-o modernitate indiscutabilă. „C’est pourquoi nous sommes heureux de donner ici une version de Eminescu en français – își motivează J.-L. C. întreprinderea curajoasă și frumoasă-i „impartință” de a-l impune pe uriașul romantic român în peisajul literar francez – qui n’a d’autre ambition que de le rendre lisible en français”.

(continuare în pag. 4)

Redacția Revistei Caietele COLUMNNA urează tuturor
colaboratorilor și cititorilor săi un sincer
La Mulți Ani cu Sănătate!

semnal

S

Kilometrul zero al iubirii
Lazăr Popescu, Editura Limes, Cluj-Florești, 2017, pag. 82

Antologie aforisme
Vasile Ghica, Fundația Pelin, Tecuci, 2017, pag. 182

Buchete de tristeți și bucurii
Ion C. Duță, Armonii Culturale, Iași, 2017, pag. 156

Corabia nu poartă pe nimeni
Minerva Chira, Editura Casei Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2017, pag. 96

La prima lectură

Ion Trancău

PROZATOR GORJEAN – OCTOGENAR

Ion C. Gociu, Brăila, *Orașul Speranțelor, Măria Gugioanii*, editura pim, Iași, 2017, pag. 185.

Cartea cu titlul și subtitlul de mai sus divulgă intenția și dorința unui respectabil prozator gorjean de a spori cu un alt roman volumele creației sale literare. Cu *Cireșe amare*, 2011, *Maia*, VOL. I, 2012, *Maia*, vol. II, 2013, și *Copilul nedorrit*, 2015, Ion C. Gociu reușește performanța personală ca în doar șapte ani, 2010-2017, să-și contureze opera cu șapte cărți, cinci dintre ele fiind romane.

Prima sa carte, *Din Văianu la Toronto*, editată la București în anul 2010, are un titlu frapant și atractiv, stabilind o legătură insolită, reală și imaginară, desigur autobiografică, odiseică, între un topos local, ciupercean, Văianu, și altul cu totul exotic, transoceanic, canadian, Toronto. Autorul a tratat legătura rurală și citadină dintre cele două localități cu intensă participare rațională și afectivă, intuind și sugerând posibila hermeneutică a titlului și subtitlului cărții sale.

Au urmat cele trei romane, *Cireșe amare* și *Maia*, I-II, în care prozatorul Ion C. Gociu trece de la un realism autobiografic rural, sentimental și expresiv, la o evocare panoramică marcată de un *realism dur*, dramatic și tragic, cu terifiante imagini ale exodului, de violențe inumane incredibile, pe care etnicii rromi l-au trăit în timpul celui de-al doilea război mondial. După romanele menționate, prozatorul Ion C. Gociu a ajuns cu demnitate exemplară *La vârsta senectuții*, ca un autor octogenar, apt și talentat în a aborda propria experiență de viață într-o modalitate prozastică bildungsromanescă, cu episoade și imagini deloc idilizante, legate de personaje și evenimente importante, cotidiene, din copilărie și adolescență, rurale și citadine, până la bătrânețe. Cartea de proză autobiografică *La vârsta senectuții* anticipează un bildungsroman al formării și devenirii unei veritabile

personalități, aceea a scriitorului.

Romanul *Copilul nedorrit*, tipărit în anul 2015 la editura Scriitorilor Militari, din București, cuprinde drama autentică pe care au trăit-o, fără idilisme și melodrame, narcisisme și decepționisme derizorii, soții Nelly și Ion C. Gociu, izbutind să estompeze hotarele artificiale stabilite rigid între realitate și ficțiune.

Am putea afirma, pe urmele lui Camil Petrescu, că amândoi, autorul și autoarea romanului, s-au lăsat conduși și stimulați de adevărul expresiei câtă autenticitate și luciditate, atâta dramă!

Pornind de la Văianu la ... Brăila, Ion C. Gociu se simte inspirat, după Perpessicius, Mihail Sebastian și Fănuș Neagu, de mediul geografic, de locurile și ființele umane originare sau cu apartenențe brăilene, de un univers complex, determinat, spațial și temporal, dar cufundat în legende, eresuri și enigme balcanice, nord-danubiene.

(continuare în pag. 5)

Fondator: Tudor Voinea

Redactor șef: Vasile Ponea

Redactori: Ion Popescu Brădiceni - redactor principal, Ion Trancău, Lazăr Popescu, Cristian George Brebenel, Aurel Antonie, Marius Iorga, Gelu Birău, Elena Roată, Alex Gregora, Florian Saioc, **Eugen Evu**

Tehnoredactare și procesare grafică:
Bogdan Chirimbu

Fundația Culturală "COLUMNA", Tg. Jiu,
tel: 0253 216529, 0740157280

cenaclucolumna.wordpress.com la rubrica "Revista"
Vizualizare și pe: www.targuiju.ro la rubrica "Cetățeni" și
Correspondență pe e-mail: ponea.vasile@yahoo.com

**Opiniile exprimate în revistă aparțin exclusiv autorilor.
Materialele trimise să fie scrise cu diacritice și în
format digital, dar cele netipărite nu se restituie.**

Sensul demoniac

Poezia lui Aurel Pantea stă sub semnul demoniac al negrului. Experiență tentantă dar totodată primejdioasă, întrucât prezintă riscul unei retorici cultivate în epocă fără reținere, de către barzi care și-au însușit motivul pan-declinului “după ureche”, ducând la o sîcîitoare modă./ Pentru a-l înfrunta de-a adevăratelea e nevoie să dai la o parte mormane de locuri deja atît de comune, ce sporesc întru-na./ Altfel zis de o forță pe care Aurel Pantea dovedește a o poseda cu prisosință./ Criza ființei cu care se poate jongla relativ ușor prin termeni convenționali nu apare la el expusă noțional, ci întoarsă pe partea ei vitală, înecată într-o materialitate densă, trasă la rîndu-i în virtuozitate./ Senzorialitatea își asumă un rol de căpetenie, inoculat fiind cu sevele bogate ale imaginarului./ Discursul e astfel mîntuit grație dublei tensiuni a corporalului și a ineditului imagistic, cu strălucire decelabil aproape la fiecare

pas:/ “Corpuri se moaie și se rotesc să-și vadă centrele/ copleșite de prea rafinate mișcări, în nuanțele gri/ care premerg apariția/ cenușii în striții - o lucire de cuțit sau/ o retină vorace, un metal uitat la soare de zidari/ antichi. Altceva este însă scuarul/ cu pana de zinc/ de pe gușile porumbilor” (**Volute**)./ Diferit de expresionismul crîncen-cosmic, cu vedere la ulița satului, a șai-zeciștilor și cu atît mai vîrtos de formula stradală, jemanfișistă, a optzeciștilor, poetul nostru e un pseudorealist care performează prin faptul că nu-și exhibă viziunea, ci o absoarbe într-o introspecție arzătoare aidoma unui acid./ O transformă într-o dureasă ființare lirică precum într-o culoare ce nu poate fi desprinsă de obiect:/ “și-i bine/ vara-n cîrciumi la răcoare, în salubre/ încăperi, să crească în liniște/ carnea, să treacă femeii./ să uiți de pîcla / adunată pe chipuri ce nu s-au văzut/ decît pentru cunoaștere/ și trec femeii,/ sub rimeluri galante se pîrguie/ o voluptate demult așteptată, pregătită-ndelung/ pentru clipe leneșe de după-amiază, în imbatabile/ provincii, prin case decente, în echilibrul poftei/ cu pudoarea și vara se umflă, ademenindu-mi/ toate celulele, stau cu amicii/ și cresc în jur hambarele masculine ale verii/ și stăm și stăm și-l vom găsi la urmă fiecare/ pe cel care trebuie, fiecare arătăm celuilalt/

Gheorghe Grigurcu

o față stupefiată” (**Pentru o față stupefiată**)./ Ocolind conceptualizarea goală (prea adesea, din păcate, poeții actuali ne oferă o pretențioasă versificație eseistică), această producție a negrului nu e uniformă, monotonă (un alt pericol pe care destui nu-l evită), ci reglabilă, de-o cursivitate marcînd o suită de dispoziții./ Nu figurează un bloc, ci un evantai./ Uneori are un aspect epuizat, stors nu doar de sens (absurdul: o disciplină, totuși), ci și de vlagă:/ „Mîzga ce conduce anotimpul pînă la gură/ iese dintr-o congregație/ a epuizării/ iarna lipește între oameni parole,/ numai țesutul viu simte,/ de la un anume nivel încep trasee indifereente,/ acum/ un moment de ascultare:/ fraternitatea celulelor, o nesfîrșită mîngîiere” (**Negru pe negru**)./ Alteori e ofensivă, triumfal-distrugătoare, aidoma unui bombardament cu rachete:/ „Am starea aceea cînd aș inventa o limbă atroce,/ un idiom ce ar numi cu săruturi sulfurice viața și moartea,/ m-aș trezi diminețile, aș spune bună ziua, iar ziua s-ar/ cutremura/ cu dalbe cenuși,

aș numi cenușile și s-ar întrupa/nimicitorul” (**ibidem**)./ Mai adesea avem a face cu o asociere între reful și înaintare, între blazare și vitalitate, în doze dictate de intuiția momentului expresiv:/ De altminteri ambiguitatea se arată favorabilă impulsului negator, pînă la urmă dominant, căci îl încarcă cu mister stilistic: “Conceptele negative devin/ borțoase de atîta viață./ La noapte fiecăruia îi va/răsări steaua: precisul./ strălucitorul semn minus/ va presăra peste tot/ lumea lui nu” (**ibidem**)./ Dar n-am putea găsi în definitiv, în această sferă a încordării fără pauză, o alternativă?/ O destinde-re?/ Moralmente, nu./ Dacă din mari depărtări pare a veni în răstimpuri cîte un ecou absolutoriu (“vine de altundeva, de altcîndva/ sau din ceea ce ai uitat că ai fost sau ai fi putut să fii,/ el este iubitul serilor și al neclarității, nu e dezacordul,/ e fiul neconcesiv al său, în dimineți pustii, în/ vremea iubirilor pe moarte” - **ibidem**), acesta nu face decît să certifice Purgatoriul fără capăt, pentru a ne rosti complezent, de fapt una cu Infernul în care autorul crede de cuviință a-și cufunda eul./ Singurele relative detente pe care și le îngăduie acest ascet al damnării sînt de factură formală./ Par a-l consola doar secvențele de amețitoare acrobație asociativă, substituindu-se sublimităților suspendate, în care e cu puțință să uite de sine./ În peisajul poeziei actuale, Aurel Pantea e un important nume fără pereche.

Aurel Pantea: **Recviem pentru tăceri și nimiciri**, Colecția Opera Omnia, Ed. Tipo Moldova, 2013, 750 p.

Note pentru...

Ion Popescu-Brădiceni

(continuare din pag. 1)

Pentru că Jean-Louis Courriol își întemeiază demersul pe principii clare precum cel al coerenței, al eului cultural, al formei estetice, al viziunii hermeneutice, al transcripției în versuri rimate și ritmate. Eminescu – conchide francezul – merită cu prisosință o asemenea abordare, fiindcă – citez iar cu bucurie – „il est en effet pour la littérature et la culture roumaines, l'équivalent, à tout le moins, de Villon, Ronsard, Hugo, Lamartine, Baudelaire, Verlaine et Rimbaud réunis”.

Intrigat – în sensul nobil al cuvântului – de o asemenea uluitoare apreciere critică, n-am rezistat ispitei și am recitat în integrum, pentru acest modest dar minunat prilej, „cärticica de seară”, salutar bilingvă, a fostului meu lector de franceză în anii studenției la Universitatea din Craiova, splendid tipărită la Editura Paralela 45 în șase ediții consecutive. Scopul declarat de la bun început: prin ce calități intrinseci ale scriiturii eminesciene am putea noi, hermeneuții români, să-i arătăm Europei că opacitatea ei la receptarea fenomenului eminescian este absurdă și chiar de-a dreptul rușinoasă.

2. Modelul cultural european rezidă în câteva trăsături incontestabile: s-a așezat – se pronunță Constantin Noica – dincolo de natură, fiind o cultură a nefirescului, una suprarealistă pe toate planurile. Eminescu scria astfel: „Vom visa un vis fericite,/ Îngâna-ne-vor c-un cânt/ Singuratece izvoare,/ Blânda batere de vânt// Adormind de armonia/ Codrului bătut de gânduri./ Flori de tei deasupra noastră/ Or să cadă

rânduri-rânduri” (Dorința). Jean-Pierre Richard, în eseul său despre „Geografia magică a lui Nerval”, îl identifică pe marele autor al „Aureliei” după „sentimentul liniștitor al unei contiguități cosmice”, după „ imaginea omogenității circulare”. „Lumea visului este de cele mai multe ori, la Nerval „o lume fără înădă-turi... Visul pune halouri în jurul formelor... La Nerval, visul este un loc de descoperire și de trecere, o sursă permanentă de descărcare a sufletului... Pălpăirea onirică a identității realizează un fel de *transfuzie* (s.m.) permanentă a ființei”. Consider, și eu, că tocmai ca la Nerval, la Eminescu versurile sunt semne ale unei existențe interioare și atribute concrete ale unei realități spirituale, încorporată, ritualică, printr-o religie a formei, într-o activitate a eului ce va sili identitatea să intre în jocul schimbului și al metamorfozei.

3. În alt text, Eminescu cade într-o singurătate sincretică, după ce, ca și Nerval, nu va fi crezut capodopera ca o realitate îngrădită, ca o formă închisă definitiv asupra propriei sale perfecțiuni: „Cu perdelele lăstate,/ Șed la masa mea de brad./ Focul pălpăie în sobă./ Iară eu pe gânduri cad/.../ Dar atuncea greieri, șoa-reci,/ Cu ușor-măruntul mers,/ Readuc melancolia-mi./ Iară ea se face vers,// Câteodată... prea arare.../ A târziu când arde lampa/ Inima din loc îmi sare/ Când aud că sună cleampa” (Singurătate). Asemănarea dintre cei doi poeți se justifică din nou. Ea se naște din focul interior care luminează dinăuntru fiecare chip. E frumos

de altfel, că imaginea lămpii, ea însăși producătoare de lumină, vine să repună în miezul identității eminesciene realitatea obsesivă a focului. Această lumină alcătuiește acum persoana (C.G.Jung) dublă a poetului aflată în dualitudine: atitudinea exterioară (persona) și cea interioară (anima, sufletul). Caracterul sufletului se comportă complementar față de caracterul exterior. Sufletul conține toate calitățile general umane care lipsesc atitudinii conștiente. Dacă persoana este intelectuală, sufletul este sigur sentimental. Citez cu vădită plăcere – în accepție barthesiană, și desfătare, – că versurile lui Eminescu sunt întemeiate pe o strălucitoare psihologie a unității, că în ele limba lui se reconstruiește în paradisul cuvintelor – dintr-un alt poem eminescian: „La ce simțirea crudă a stinsului noroc/ Să nu se sting – asemenea,/ ci-n veci să stea pe loc?/ Tot alte unde-i sună aceluiași părau:/ La ce statornicia părerilor de rău/ Când prin această lume să trecem ne e scris/ Ca visul unei umbre și umbra unui vis?” (Despărțire).

Eminescu și Brâncuși

Doi bravi corăbieri porniră
În larg, pe-al artei vast ocean,
Dar truda nu le-a fost în van
Căci ambii poli îi cuceriră.

Nu Nord și Sud, poli pământești,
Ci polii sufletești ai vieții,
Pe care poți să-i denumești
Al bucuriei și-al tristeții.

Căci sculptorul de la Hobîța
E-un demiurg al bucuriei,
Iar bardul de la Ipotești,
Luceafărul melancoliei.

Gr. Lupescu

PROZATOR GORJEAN...

(continuare din pag. 2)

Ion Trancău

Involuntar, cu instinctul și cu vocația prozatorului de tip *doric*, Ion C. Gociu ne oferă o altă carte remarcabilă în ordinea masculină a romanului, dacă aplicăm expresia celebră a teoreticianului, criticului și istoricului literar Albert Thibaudét.

Orice autor, modest ori genial, poate fi încadrat într-o anumite ordine a romanului, prin viziunea și stilul lui, date de realitatea transfigurată artistic. *Ordinea masculină* este aceea a romanului *doric*, temeinic construit, durabil și monumental, autorul fiind totdeauna omniprezent și omniscient, obiectiv și obiectivat, faptele, evenimentele, întâmplările fiind narate la persoana a III-a. Nicolae Manolescu începe *Doricul* din volumul *Arca lui Noe*, cu ardelenii, Ioan Slavici și Liviu Rebreanu. *Ordinea feminină* este ilustrată de romancier, preocupate de realitatea interioară, a conștiinței și psihologiei umane, tribulațiile interioare fiind descoperite și analizate minuțios, introspectiv, prin prezența unor personaje numite *reflectorii*. Asemenea orientare și propensiune prozastică ilustrează *ordinea feminină*, aceea a romanului *ionic*, discursul sau demersul naratologic fiind subiectiv, la persoana I.

Față de Albert Thibaudét, pe care Nicolae Manolescu îl citează în trilogia *Arca lui Noe*, sugerându-i caracteristici privitoare la *doric* și *ionic*, criticul și istoricul nostru literar introduce, în plus, *corinticul*. Citind cartea de proză cu titlul *Brăila orașul speranțelor* și subtitlul *Măria Gugioanii*, Ion C. Gociu ne convinge de acel adevăr legat de importanța urbei dunărene, aceea care a oferit în

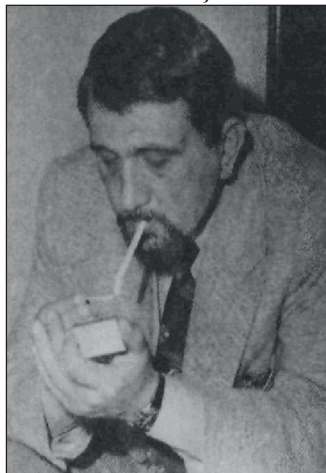
vreo patru decenii, 1900-1940, unele posibilități de prosperitate pentru oameni de condiții sociale și economice pauper inclusiv gorjeni. Am cunoscut această situație în care capitala și Brăila exercitau atracții aproape fascinante asupra oamenilor nevoiași. În romanul lui Ion C. Gociu, Brăila apare astfel ca o posibilă cetate Meka pentru asemenea oameni tipicizați prin personajul feminin Măria Gugioanii, cu unele trăsături caracterologice similar celor întruchipate de Mara lui Slavici. Ion C. Gociu poate fi situat măcar parțial în descendența prozatorilor ardeleni, și în prezența compoziției arhitecturale a cărților sale, chibzuite structural sau compozițional.

Romanul inspirat de mediul geouman brăilean este conceput și finalizat în trei capitole, primul și al treilea mai extins, cu douăsprezece și unsprezece subcapitole, iar cel din mijloc, ca un pilon de susținere și de rezistență cu trei subcapitole. Fiecare capitol și subcapitol poartă titluri delimitate semnificative și expresive: *Mucenicii*, *N-adeuce anul ce aduce ceasul*, *Măria Gugea orășeancă*, *ucenic la plăcintăria lui Petru, unde-s banii?*, *La tanti Elvira din capitolul întâi intitulat Întâmplări din viața unui om*; *Drumuri diferite*, *Dragobetele sărută fetele*, din capitolul II; *Vrerea sorții*, *Reîntoarcerea acasă*, *Ultima seară la Gura Puturoșii*, *Dincotro bat vânturile*, *Cuibul Albina*, din capitolul III, intitulat *Chemarea pământului*. Titlul capitolului final are sonoritate rebreniană, amintind în mod frapant de *Glasul pământului* din capodopera românească modernă *Ion*.

Numele poetului- Ioan și al Șaroltei- Ercsei: Romulus GUGA

Eugen Evu și AED- 2016

GUGA Romulus, se naște la 2 iun. 1939, Oradea - moare în 17 oct. 1983, Târgu Mureș. Poet, prozator și dramaturg. Fiul lui Ioan Guga, medic, și al Șaroltei (n. Ercsey). Liceul „Gh. Barițiu” (1952-1954); Facultatea de Filologie (1957-1964). Debutează cu poezie în Steaua (1959). Metodist la Clubul Casei Universitarilor din Cluj (1964-1966); referent literar și secretar literar la Teatrul de Stat

din Târgu Mureș (1967-1971); redactor-șef al revistei Vatra (1971-1983). Colaborează la Tribuna, C o n t e m p o r a n u l , România literară etc. După un început ca poet (Bărci părăsite, 1968; Totem, 1970), publică în deceniul al optulea mai multe romane (Nebunul și floarea, 1970; Viața post-mortem, 1972;

Sărbători fericite, 1973; Paradisul pentru o mie de ani, 1974; Adio, Arizona, 1974), pentru ca în ultima perioadă să scrie câteva piese de teatru (Speranța nu moare în zori, 1973; Noaptea cabotinelor, 1978; Evul Mediu întâmplător, 1980; Amurgul burghez, 1982), jucate cu succes pe scenele din Capitală și din țară. Premiul Uniunii Scriitorilor (1970; 1977). Convins că „scriitorul de mâine este un scriitor total”, ceea ce ar însemna „o revenire la punctul de pornire al artei: mânuirea tuturor genurilor cu un singur scop - modificarea omului și a lumii” -, Romulus Guga își propune să împlinească acest deziderat abordând, cu șanse inegale, mai multe genuri. Volumele de versuri Bărci părăsite (1968) și Totem (1970) caligrafiază, pe un ton elegiac și melancolic, stări și atitudini grave ale existenței, impresiile unei sensibilități ultragiutate de tensiunea și zbuciumul timpului. **Poetul deplânge „singurătatea lumii-n care piere” și este înfiorat de iminența morții. Pe de altă parte, așa cum observă M. Iorgulescu. „nostalgia naturii, aversiunea organică pentru cita-dinism, un vitalism marcat, cultul strămoșilor anonimi, toate acestea țin de cel mai curat spirit ardelean, dominat de prezența uriașă a lui Lucian Blaga”.** Activitatea poetică a lui Romulus Guga a fost repede umbrită de cea a romancierului.

Abordând teme întâlnite și la alți prozatori (războiul, revoluția socialistă, dogmatismul, relația dintre putere și adevăr), scriitorul le tratează într-o manieră ironică sau polemică. Prin multitudinea formulelor narrative (realiste, simbolice, poetice, parabolice etc), Romulus Guga pare a exploata toate achizițiile romanului modern. Ancorate în politic și social, cu digresiuni științifice și filosofice, romanele sale conțin multe pagini care au aspectul unor poeme în proză, amintind de experiența similară a lui Zaharia Stancu. Personajele se află uneori în situații-limită, „în spații închise, în care - cum spune autorul însuși - sunt obligate să depășească posibilitățile curente ale autodefinirii lor”. Se imaginează adesea un dialog între personaje și propria lor conștiință, întruchipată în rol de judecător. De aici anexarea, ca un domeniu specific, a marilor mitologii de sorginte biblică; **numele simbolice ale eroilor sunt Isus, Luca, Matei, Ioan, Pavel, Iosif, Rebeca**, iar ipostazele cele mai frecvente pe care acestea le trăiesc - mahnirea, credința, speranța, puritatea etc. în Nebunul și floarea (1970), roman-parabolă, naratorul trăiește într-un univers maladiv, pe care însă nu-l percepe ca atare, ci ca pe unul normal, guvernat de legi proprii.

Aspectul clinic (sanatoriul) nu interesează aici pentru caracterul său insolit, ci doar ca pretext pentru o parabolă asupra existenței. Personajele simbolice (Isus, Nebunul, Regele, Filosoful, Savantul) își confruntă concepțiile despre lume și viață.

Preluând nebunia nu ca dereglare patologică, ci ca formă de înțelepciune capabilă să sublimizeze umanul și să-l reducă la esențial. Romulus Guga transferă în contemporaneitate **meditația lui Erasmus**. Viața post-mortem (1972) aduce în prim-plan un personaj machiavelic, odios și bestial, din anii dogmatismului postbelic. Punând problema dereglării psihice prin setea arbitrară de putere, romanul are un substrat polemic, crimele și ratările ne-fiind puse exclusiv pe seama istoriei

și a revoluției. Romulus Guga demonstrează că nu doar „cumplitele vremi” conduc la degradarea condiției umane, ci și omul însuși este responsabil de destinul său. Nu lipsesc aluziile la adresa unor oameni cu o viață duplicitară: „una exprimată în cuvinte și alta gândită doar pe ascuns”. Morți sufletește, aceștia continuă să vegețe, într-o viețuire „post-mortem”. Consumată pe parcursul a trei zile din viața unui fiu (Luca) și a unui tată (Ioan), acțiunea din Sărbători fericite (1973) folosește un pretext epic (moartea mamei/soției) pentru a surprinde natura contradictorie a relațiilor sociale, oscilația omului între lașitate și demnitate, între egoism și altruism. Intenția este și de a demonstra că melodramaticul și sentimentalismul rămân categorii actuale pentru literatură, fiindcă ele aparțin unor dimensiuni sufletești perene. În Adio, Arizona (1974), autorul caută o stare de spirit romantică, o vârstă ireversibilă, ipostaziată în „Arizona”, cofetăria unde tinerii se întâlneau pentru „a convorbi cu idealuri”. Acțiunea este proiectată pe fundalul anilor

‘50, când oamenii „se căzneau să sădească pomi, să strângă fier vechi și să descopere în ce casă mai pâlpâie lupta de clasă”. Două lumi diametral opuse, una a azilului de bătrâni, care ascunde mari rezerve de candoare și umanitate, alta a „paradisului” fascist, dominat de lagăre, închisori, crime și abjecție, se găsesc în Paradisul pentru o mie de ani (1974). Pierzând sensul existenței, Remus, unul dintre protagoniști, intră în lupta partizanilor nu din convingere/ ci ca urmare a crizei morale prin care trece. Romulus Guga încearcă să dea o replică eroismului de manual: omul nu poate merge la moarte ca la o nuntă, fiindcă viața și instinctul de conservare sunt „mai presus de libertate și jertfă, dragoste și deșertăciune”. Varianta scenică a romanelor (prin tematică, motive, stil și viziune artistică), teatrul lui Romulus Guga (Speranța nu moare în zori, 1973; Noaptea cabotinilor, 1978; Evul Mediu întâmplător, 1980 și Amurgul burghez, 1982) constituie o modalitate de a privi condiția umană în raport cu istoria nu odată agresivă. Laitmotivul creației sale dramaturgice îl formează, tocmai de aceea, libertatea - binele suprem și forma superioară a afirmării demnității, condiție sine qua noia a progresului uman. De aici tema luptei înverșunate a individului

împotriva mistificării, a dictaturii și terorii - tot atâtea atentate la libertatea ființei umane, tema cu variații inerente, impuse de specificitatea fiecărei piese: astfel. Speranța nu moare în zori dezbate problema libertății prin prisma opțiunii politice într-un moment de răscruce al istoriei naționale - căderea guvernului Rădescu și instaurarea primului guvern „democratic” al țării, în timp ce în Noaptea cabotinilor libertatea este condiționată de evadarea celor trei fii (Coriolan, Viniciu, Timofte) de sub tirania unui pater familias (Anton). Evul Mediu întâmplător și Amurgul burghez, piesele cele mai reprezentative ale lui Romulus Guga, sunt două parabole politice, grefate pe fundalul istoriei omenirii, replici artistice date ideologiilor totalitariste din perspectiva umanismului ca factor de regenerare spirituală. Ca și proză, greu de cuprins într-o formulă definitorie, teatrul lui Romulus Guga relevă o unitate în diversitate, pe care i-o conferă nu numai convergența problematică, ci și încercarea de a lărgi valențele artei dramatice prin asimilarea unei categorii care i-a devenit specifică: parabola etico-politică. Poezia, proza și teatrul lui

Romulus Guga și-au propus să contribuie, în măsura în care arta o poate face, la „modificarea omului și a lumii”.

Notă la geniul gugulan, ramură revendicându-se ca ultimii urmași ai Dacilor, subscriu sintagmei Numele poetului, a lui Cezar Ivănescu... Cu acest alt genial poet, am avut norocul de a ne întâlni și umbla munții Gugu, Retezat și Poiana Ruscăi...

... Citind trei din cărțile lui Romulus Guga încă de când trăia, l-am considerat, cum și Ștefan Aug.Doinaș (Popa) îi spunea, unul din genialii scriitori tragici, un suflet gemelar... Aidoma și lui Arghezi, cercetătorii relevă recent, că el, ca și Arghezi, provine din tată român și mamă ungueroaică... Un alt suflet gemelar, pe care am avut onoarea a-l cunoaște, citi, și a-i fi spectator la Deva, în ajunul Marii Farse din Decembrie 1989.. a fost și va fi Marin Sorescu... Nu departe ca nume și lucrare... sunt Romul Munteanu și, parțial, Silviu Guga?...

Notă 2- Ca și în cazul lui Blaga, Guga ar fi meritat premiul Nobel, dar... timpurile, ca niște zombie colective... își au lucrarea lor, ÎN ORB...

Poeme

Persida Rugu

CA ZODIA UNUI OM

Pom
ca brațele unui om
dor îmi ești umbră de dor
foșnet de duh mângâietor
păsări de aer
sogn izbăvitor
pom
ca brațele unui om

pom
ca inima unui om
frunze căzătoare
ca sângele-n vâltoare
lunar seism
peste chei de izvoare
pom
ca inima unui om

pom
ca zodia unui om
lacăte de sorți
fructe pe la porți
floare de gutuie
lacrimă și cuie
pom
ca zodia unui om

NINSOARE DE ECHINOX

Din flacăra de ierburi a tăcerii
coboară îngerul prin vocile albe
aducându-mi în constelațiile cârnii lumina

prin arca fluviului din sânge
se-ănină o ramură de măslin culeasă din priviri
în timp ce-mi visai absentă sosire

potopul singurătății arde
animale otrăvite pier în adâncuri
căutându-și sinele de negăsit

tu exiști în mine inel din piatră de ivoriu
pasăre sunt pentru câmpia uitată între vulcani
cerul mă cerne pământul mă vrea

umbra mi-e împărțită de tine
în două jumătăți simetrice ale ninsorii
de echinox

SÂMBURELE DE SARE

Lacrima se pierde în arborele zilei
măine îi voi căuta urma
pe dunga frunzei căzute în țărână
umbra sa
se va confunda cu roua
și doar sâmburele de sare
va face diferența
între om
și cer

VESPERALĂ

Privirea ta e arbore de seară
lunară cârmă peste ape reci
și lacrima prin sânge de-o petreci
e-a domului de arșiță povară

iar pașii arși – ascunse răni pe sol
mustesc de vina de-a pași prin stele
de parcă gândul – aripă de vele
ar zămisli oceanul de la Pol

ECOU DE TIMIȘOARA

Ștefaniei,
care iubește acest oraș

E vremea blândă peste lume
de anotimp cernind dureri
și amintiri ca valuri spume
se-ntorc în neuitatul ieri

pe frigul ars din os și sânge
alunecă – cu țipăt pur –

un albatros ce-n aripi strânge
întreg seninul din azur

și-n inimă țâșnește-amarul
de-a nu mai fi cu cei ce nu-s
când printre noi răsare darul
de sfânt nadir peste apus

CÂNTEC SIMPLU

Pe clavecinul orelor de seară
colindă moartea cu ochi verzi și răi
și pescărușii florii de secară
se-ntorc pe negre și-aromate căi

în sufletul de ierburi e-o cicoare
un lan albastru arde pe-nserat
și amintirea-n piept mai aprig
doare
când luna se ridică peste sat

ARDERE

fratelui meu,
după o tragică plecare
9 Martie 2000

Ascultă-mi lumina din sânge
ascultă-mi iubirea din gând
ascultă amarul cum plânge
cum arde și tremură-n vânt

ascultă cum strigă tăcerea
pe străzile nopții pustii
și nimeni nu-mi știe durerea
când tac și aștept să revii

ÎN MIEZUL ORAȘULUI

În miezul orașului aud cum se înalță
taina unui eșafod
pentru ziua de mâine

foșnește ploaia
ca o alunecare de șerpi
peste asfaltul umed
tăiat de luminile mașinilor

trec agale pe trotuar
ducându-mi dragostea în lesă
ca pe un câine mort

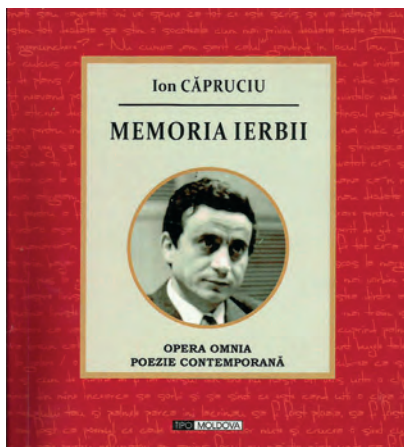
Gânduri de cititor

Despre cartea „Memoria ierbii” a lui Ion Căpruciu

Vasile Ponea

Ion Căpruciu în cartea sa „Memoria ierbii” tipărită la editura Opera Omnia – Iași, își sedimeentează trecutul și prezentul cu o autenticitate debordantă. Se crede că a fost și n-a fost și întrezărește ce va fi, și orice ar fi rămâne legat de pământ, de obârșia sa natală. Are o tendință de vrajă în scrisul său și de contopire cu mprejurul. Se situează adesea în trecut dar cu o revoltă acută în prezent și cu o perspectivă sperată în viitor.

Referitor la prezent- poetul-i evident în a sa dulce scriitură, dar și în dezinvoltura de azi. Vrea să fie actual și autentic (vezi „Balada unui pensionar”). Amintirile fie de orice fel, autorul le rescrie după al său model, cu un final brusc – invitație parcă să îl întrebi pe el – de ce?... Sugestia e circumscrisă enigmei, obiceiurile native sunt cântate în stive. Împletește basme, datini și năzbâtii și lovește în minciună cu balada cea străbună, iar cei ce vin pe jumătate, din război abia li se mai zice într-un fel eroi. Șerpuiește prin legendele din Olimp și sfârșește în sine ca un nemărginit, într-o stare de tânăr.

Face o critică amplă, suavă dar hotărâtă în „Balada unui vapor” și în „Balada munților din Gorj”. Multe din poemele sale se sfârșesc cu o șaradă comică în spiritul oltenesc. Prezintă cu franchețe ustensilele de muncă ale țaranului precum și pe cele de-ale gurii, cu o noblețe aparte. Întâlnim delicatețe și originalitate în exprimare: *Dau în bobii de pe rouă mugurii; De pe prispa casei noastre un*

cocoș strigă la astre; Jos marea se dădea de-o stîncă.

Istoriște în șagă dar cu maximă seriozitate (vezi „Scrisoare lui Pitagora”, „Șarpele domestic”, despre tradiții din sat, despre oameni la iernat, despre turtă și conac, despre țest, plante de leac, despre dragostea curată cu sărăcia laolaltă - vezi “Gloria iubirii”. Cu sinceritate spune: *Sunt printre ai mei / cu respect pentru legi și obicei și-i recunosc / și ei mă recunosc / și ce și cum de întrebări mă zvârcolesc / dacă nu știu răspunsuri îi întreb... / Are un stil propriu de numărare și evaluare zicând: ...a mers o veșnicie fără un an... (Corăbieru), dovadă că veșnicia (și răbdarea, n. n.) s-a născut la sat.*

Fiind autentic român, de obârșie gorjean, autorul nu este misolog sau mizantrop, e un om de adâncime, legat de sat, unde nu se rătăcește precum codrul în verde și urcă muntele în cărcă, mai ales că-l doare liniștea dintre cuvinte.

Poeme

Ion Căpruciu

Satul de la biserică

Pe Ulița Râului
numele Domnului fie lăudat
și al Fiului.

În real de pod și biserică
mama-i tot mai vrednică
de pus la rană
înramată-n icoană.

Tot câmpul tata cu doi boi
l-a arat
și-a sămănat grâu curat
pentru pâinea de zi cu zi
a copiilor care îl vor ferici.

Măine e Duminică și-i sărbătoare
trece lumea la deal și la vale
bună ziua, mulțămim dumitale.
Satul peste drum de biserică
nu moare.

Mama e tot mai vrednică.

Scara

Țin foarte bine minte când
m-am ridicat în picioare
am făcut un pas, apoi încă, unul
era multă lumină
țineam ochii deschiși
într-un urcuș continuu
ca să-mi găsesc rostul
ca ultima gânganie
mâncată de aproapele său
și ea la rândul ei
de alta ca să nu moară
pentru a întreține viața
cele de lângă ea.

Și tot așa
câte trepte are o scară
să-mi găsesc rostul
până la mine însumi.

Un tren sub soare

Nu-ți vine să crezi
pe Valea asta creșteau ciuhurezi

restul erau amănunte
pentru cine voia să asculte
până în vârf de munte

Venea trenul, u, u
un singur vagon era ca acu
poți merge-n picioare
e atât loc sub soare

Mai demult trebuia să
se întâmple
dar am fost surd și mut
părul alb creștea pe la tample

Cum să ne împotmolim
loane
mai bine petrecem decât
să muncim
mai bine sărim gardul
ni-e foame
cu o săgeată omorâm leopardul

Am pierdut trenul, vine altul
Dumnezeu ne iartă păcatul

Și eu fiul

Și eu fiul m-am străduit
din toate puterile mele
ca să mă aflu

Cu cât mai mult am știut
cu atât mai mult am suferit
din toate câte-s în infinit
plăcerile mor primele

Nu m-am îndoit
am săpat în lumină
și ce dacă apune soarele
măine în zori iar o să răsară

Degeaba sunt regi deasupra de regi
a promite-i ușor,
dar a-ți ține promisiunea
e ca o pasăre-n sbor
fără aripi

Întrebările zilnice nu m-au obosit
cine are nu are niciodată

cât ar vrea
cine sapă în groapă să dea
lumină
va primi înmiit

Cu mâinile goale am venit
cu ele goale am să mă duc

Lumea iasomiei

Cei de sus nu cereau, erau sături
dar primeau, erau destui
cei de jos să le deie pomană
fie vară fie iarnă

Nevoi nu avea nimenea
primeau dacă ceva le lipsea
Pământul era înflorit ca o lalea

Cea mai frumoasă era mama
mea

La sărbători toată lumea
se aduna
și cei de sus și cei de jos
cu de toate și bineînțeles cu vin
cu busuioc și rozmarin

Ca să bea cei din cer
cei de jos lăsau vin să cadă
o picătură
totul în jur era fără ură
nu era judecător sau temnicer
erau toți în aceeași acoladă

Masa se punea afară
în prag
se aduna dragă cu drag
cei de deasupra coborau
pe scară

cei de jos cu aripi din cruci
bună ziua, rămâi, unde te duci
Toți într-o înțelegere sfântă
urcau munții din valea cea mai
abruptă

Era cum să spun
Omul frumos era și bun

Motivul icoanei în literatura română

Al. Florin Țene

Se spune că românul din toate timpurile a fost creștin. În astfel de condiții, din vremuri ances-trale el a încercat să-și exteriorizeze acest sen-timent, desenând și ciopland în piatră reprezen-tări imagistice sugerând divinitatea, mai ales în peșteri, ce se constituiau în adevărate lăcaș-uri de cult. Însă tradiția spune că Evanghelistul Luca ar fi pictat primele trei icoane ale Fecioarei Maria, din cele 12 realizate în total. La noi în țară există cel puțin trei asemenea icoane cele-bre. Aceste trei icoane erau de tipul “Milostiva”. Cea mai veche însă mărturie pe care o avem cu privire la icoanele pictate de sfântul Luca da-tează din secolul VI.

Au apărut și o serie de legende despre origi-nea anumitor icoane. Istoricul bisericii Eusebiu de Cezareea (263-339 d.H.) vorbește în cartea sa Istoria ecleziastică despre faptul că se vorbea în vremea sa despre o icoană care îl reprezen-ta pe Iisus și care, se spunea, că a fost pictată chiar de El, după înălțarea Sa la cer și trimisă pe Pământ prin intermediul apostolului Tadeu re-gelui Abgar al Edessei, cetate din Siria, care do-rise să-l vadă pe Iisus despre care auzise mul-te lucruri.

Am făcut această mică introducere cu sco-pul vădit de a sublinia că iconografia a apărut odată cu creștinismul. Mircea Eliade scria des-pre icoană că aceasta “reactualizează miraculosul illud tempus, când Hristos, Fecioara și Apostolii trăiau printre oameni.”

În cultura românească motivul icoanei a pă-truns o dată cu Umanismul românesc abia spre sfârșitul secolului XVI, odată cu primii cărtu-rari, cunoscători ai limbilor greaca și latina, ală-turi de voievozii români ce au susținut ridica-rea de adevărate monumente religioase în stil renescentist și sprijinirea primelor tipărituri. Astfel cronicarii scriu și amintesc în cronicile lor despre icoanele pictate în bisericile ctitorite de domnitori. Astfel în “Predoslovie”, Grigore Ureche amintește de folosul icoanei purtătoare de noroace.

Biserica ortodoxă română a construit prin mănăstirile sale în secolele XIV-XVI, ca Vodița, Tismana, Prislop, Cozia, Călimănești, Bistrița, Dealul, Govora, Voroneț, Sucevița, și altele,

centre de cultură unde călugării depuneau o har-nică muncă de copiere a textelor slavonești și mai târziu cele românești, fie religioase, fie pra-vile, în care era vorba despre

Icoane ca simbol și imagine a întemeietori-lor creștinismului planetar. Tot în aceste lăcașuri de cult s-a dezvoltat, printre altele, pictura aces-tor icoane. Un exemplu elocvent este mănăsti-rea Nicula.

O cronică s-a alcătuit după anul 1481, la cur-tea lui Ștefan cel Mare care prezenta evenimen-tele de la 1457 înainte și în care este vorba de unele icoane din mănăstirile Moldovei.

Cărțile tipărite de Coresi, bucurându-se de o largă răspândire, au impus graiul popular vor-bit în Țara Românească și în sudul Ardealului ca mijloc de exprimare cărturărească. Acestea au făcut vorbire de icoane și le-a impus ca simbol al creștinismului în lăcașurile de cult. Mai întâi în mănăstiri și apoi în parohii.

În 1643 vede lumina tiparului în Moldova “Carte românească de învățătură” a mitropolitu-lui Varlaam. În prefața Cazaniei se afirmă ide-ea originii comune a Românilor, în care ne-a transmis în imagini artistice- aspecte din viața societății moldovenești din satele și târgurile de pe atunci, inclusive lăcașuri de cult cu icoane, care contribuie mult la ridicarea valorii litera-re a lucrării.

În “Psaltirea în versuri a lui Dosoftei” de la 1678, prima operă în versuri, de mari propor-ții, operă tradusă după modelul polon al lui Jan Kochanovski, tipărită în Polonia la Uniev la 1673, se face vorbire și de icoană: “Viersul

de psalmi să nu fie vană/Cu buciom de corn de bour/ să vorovescă ca o icoană/Să răsune până'n nour “.

Grigore Ureche în cronică sa “Domnii țării Moldovei și viața lor “dă o mare extindere în cronică sa domnitorului Ștefan cel Mare. Figura sa ne este prezentată ca un symbol al luptei pentru eliberare, dar și despre ctitoriile mânăstirilor pictate cu icoane comandate de domnitor și soața sa.

În secolul XVIII cultura română a luat o amploare mai mare prin lucrările lui Dimitrie Cantemir și Ion Neculce. Dar nu trebuie uitat nici Iliă care a ilustrat cu icoane Cazanul lui Varlaam. Despre icoane face vorbire și Ion Neculce în “Letopisețul Țării Moldovei de la Dabija Voievod până la domnia lui Ioan Mavrocordat “, dar și în “O samă de cuvinte” în care îl zugrăvește pe Ștefan cel Mare ca iubitor de sabie și icoană, iar Ion Neculce în “Letopisețul Țării Moldovei“, povestește evenimentele trăite dintre anii 1661-1743, continuând cronică lui Miron Costin. În această cronică ilustrează momentul în care Dumitrașcu Vodă, Cantacuzino și o seamă de boieri cer și obțin să fie lăsate pentru iernat hoardele tătarești. Printre elementele de satiră socială și de umor descoperim și amintiri despre lăcașuri de cult împodobite de sfintele icoane.

Dimitrie Cantemir în ”Hronicul vechimii a Romano-Moldo-Vlahilor“ (1718) el dezbate problema unității și originii comune a poporului român. Lucrarea cuprinde și pasaje interesante din punct de vedere literar și religios, mai ales când autorul vorbește cu dragoste despre popor, creștinismul acestuia, patrie și lăcașurile de cult cu colorate fresce.

Mai târziu în literatură motive icoanei a luat și o conotație reprezentativă pentru un lucru iubit și îndrăgît. Astfel Nichifor Crainic a demonstrat că Eminescu a fost un poet creștin și că Icoana Maicii Domnului l-a inspirat, dedicându-I câteva poezii. Crainic a găsit o soluție adoptată și de Edgar Papu care afirmă că temele romantice sunt un “adăstrat “ al creației eminesciene, dar fiind un “duh “ creștin, care poate ieși la iveală după o atentă filtrare a operei acestuia. Sensul icoanei s-a folosit în a reda dragostea de mamă, “ icoană sfântă“. Opera eminesciană, creștinismul și simbolul Icoanei nu apare în chip autonom, ci ca

parte a unei problematice considerate mai largă, anume identitatea națională, creștinismul neamului românesc și valorile tradiționale ale națiunii. (Vezi poezia Rugăciune, etc.)

În publicistica lui Eminescu descoperim multe articole în care face vorbire despre icoană. Astfel, în articolul “Iconarii D-lui Beldiman “, publicat în “România liberă “, XII, nr.3351, 13/ 25 noiembrie 1888, p.1, face pledoarie pentru sprijinirea icoanelor din partea Ministerului Culturii.

Alexandru Vlahuță în poezia “La icoană “ ilustrează viața chinuită de muncă a femeii de la țară care, după atâta istovire, pleacă pe jos cu copilul în brațe care istovit de atâta drum a murit. Femeia nebună de durere observă această nenorocire chiar în fața icoanei sfinte. Era, deja, nebună și blestema icoana.

Mai târziu Ion Pillat în poezia “Sfârșit de toamnă“ vorbește de icoana necestrală ce străbate veacurile:”Icoana tănuită ce farmec straniu are!/ Tăcută o șterge veacul, dar tot mai blândă pare/ Cu fața ei asemeni iubirii ce-a trecut.“

Mihail Sadoveanu în ”Baltagul“ subliniază faptul că Victoria înainte de a pleca să-l caute pe Nichifor se roagă la icoana Sfânta Ana. Și Arghezi scrie un volum de articole, în 1929, intitulat ”Icoane de lemn “. Titlu ce sugerează frumusețea și sfințenia tabletelor din această culegere de tablete.

Poetul și prozatorul Alexandru Iacobescu, colaborator al revistei Ramuri, din 1914-1943, public în 1926 volumul “Icoane și priveliști “ și “Icoane din Bosfor “, volume care ilustrează atmosfera prin descrieri plastice. Icoana este văzută ca o imagine frumoasă și sfântă, inclusiv realitatea este percepută prin simbolistica icoanei.

Vasile Voiculescu spune într-un eseu al său că ”icoanele sunt roadele contemplării”.

Eroul lyric sorescian pledează pentru icoana sfântă a femeii în fața lui Dumnezeu. Așa cum spuneam mulți scriitori români folosesc icoana ca termen de comparație sau simbol al sfințeniei și frumuseții.

Am expus doar câteva exemple care jalonează o întregă perioadă din istoria literaturii române în care motive icoanei a fost abordat de poeți și scriitori, în majoritatea cazurilor, în spiritual creștin-ortodox.

AL FLORIN ȚENE – LA BRAȚ CU ANDROMEDA

Emil Istocescu

Viața scriitorului Gib. I. Mihăescu între realitate și poveste

Un eveniment editorial important îl constituie apariția la Editura Napoca Nova, la începutul anului 2016, a volumului „La braț cu Andromeda” - Viața scriitorului Gib. I. Mihăescu între realitate și poveste.- al cărui autor este Al Florin Țene, scriitor notoriu, foarte activ și prolific, președinte al Ligii Scriitorilor români, uniune profesioală cu filiale, aproape în toată țara, membru al mai multor instituții culturale de prestigiu din țara și străinătate.

Cartea este prefațată de Voichița Pălăcean-Vereș, iar coperta aparține lui George Roca, compatriot, stabilit în Australia. Volumul are aproape 400 de pagini și se deschide cu un sumar, dar concludent, argument al autorului, din care desprindem mărturisirea motivelor care l-au determinat să întreprindă un astfel de demers creator/evocator.

Fiind el însuși fiu al urbei viticole Drăgășani, ca și Gib. I. Mihăescu, a manifestat de timpuriu curiozitatea de a-i cunoaște viața și opera, iar apoi dorința de a scrie chiar o carte despre părintele

romanului „Rusoaica”, vis realizat, iată, după scurgerea mai multor decenii: „Așa s-a născut acest roman ficționalizat și romanțat, dar care păstrează firul roșu al adevărului... Romanul de față se dorește a fi o închinare pro-memoria scriitorului Gib. I. Mihăescu din Drăgășani, ca și mine”

Titlul cărții, „La braț cu Andromeda” este bazat pe un artificiu creator inspirat, menit să atragă atenția asupra semnificațiilor lumii celeste din romanul de debut din 1930^[1], lume contemplată cu atâta pasiune de Gib.I. Mihăescu, dar modificând simbolul inițial de la care a pornit acesta. Astfel, în viziunea lui Gib.I. Mihăescu, constelația Andromedei este întruchiparea unui ideal de puritate morală și frumusețe fizica feminină, irealizabil, în contrast cu eroinele dezamăgitoare din lumea terestră, precum Zina Cornoiu, Arina Velovan sau Donna Alba. „Cerule este, pentru oamenii de felul lui Andrei Lazăr (și, desigur și pentru Gib. I. Mihăescu) nu numai imperiul frumuseților ideale, ci și limanul în care își găsesc mângâiere nevinovatele lor frământări pământeste”^[2] Andrei Lazăr este un idealist visător, victimă nefericită cauzată de inadaptația la o societate degradată.

În recentul roman - evocator, prin noul titlu, „La braț cu Andromeda”, contemplarea constelației Andromeda devine un fericit liant pentru desfășurarea firului epic, fiind însoțită de imaginea candidă a frumoasei Luminița, ingenua prietenă din perioada pubertății eroului cărții. Urmărind, cronologic, evoluția eroului său, autorul structurează întregul roman în două mari părți, inegale, cu 16 capitole (în prima parte 11, iar în partea a doua 5)

Romanul debutează cu festivitatea inaugurării noului sediu al Palatului Comunal în prag de An Nou 1900, la Revelionul organizat la etaj, în vasta sală de Consiliu și recepții, în prezența notabilităților urbei, în frunte cu primarul Filipescu, consilierii locali, avocați, magistrați, negustori, meseriași, cu familiile, printre care se află și Nilă Mihăescu, tatăl viitorului scriitor, cu soția.

În capitolul următor se prezintă numeroasa familie a acestuia. Ceea ce, printre altele, asigură reușita și valoarea artistică a romanului este realizarea unui personaj Gib.^[3] verosimil: uman, distins, echilibrat, decent, fără exagerări, surprins în toate ipostazele vieții, cu mari reușite, dar și cu

☑ unele eșecuri: în copilărie, între părinți și frați, apoi școlar la „Frații Niculescu”^[4], elev la liceul Carol din Craiova, la gimnaziul Radu Greceanu din Slatina și la gimnaziul Al. Lahovari din Rm. Vâlcea; student „întârziat” la Drept, în București, ziarist în Cluj și în capitală, alături de bunul său prieten Cezar Petrescu, apoi avocat în urbea natală, timp de 6 ani, între 1924-1930 și, în sfârșit, stabilirea la București, cu familia între 1930-1935.

1935 - anul fatidic al morții premature a lui Gib.I.Mihăescu a fost anul când a fost suprimat brusc acest fascinant urcuș pe scara afirmării sale literare. Tocmai de aceea apariția acestei evocări vine în sprijinul cunoașterii unui mare prozator, de care generațiile de după al doilea război mondial au fost lipsite mulți ani.

*

Pentru realizarea acestui roman un rol important l-a avut ampla documentare, pornită de la lectura și cunoașterea întregii opere, a criticii și a referințelor biografice despre scriitor. Documentării reale i s-a adăugat însă factorul ficțional care completează și clarifică în mod fericit eventualele goluri din biografia reală.

Pe lângă sursele tradiționale, ca noutate, autorul a apelat și la cele neconvenționale, moderne, oferite de internet, prin acestea acumulându-se un impresionant bagaj documentar despre istoriile unor edificii: sedii ale unor instituții, orașe, gări, catedrale, spitale, statui, poduri, școli, căi ferate etc. care oferă lectorului date de factură nonliterară, dar folositoare pentru cultura generală.

Apreciem folosirea tehnicii realiste de factură balzaciană prin care eroul este descris în mediul său natural cu modul de viață, cu obiceiurile și tradițiile moștenite, cu îmbrăcămintea de epocă etc. Sunt, de asemenea, de notat descrierea unor credințe și superstiții, apelul la limbajul paremiologic, cu proverbe, zicale și expresii înțelepte^[5], extrase din texte religioase, fragmente de litanii și rugăciuni, descrieri reușite de natură etc., care sporesc valoarea cărții. Cu toate că subtitlul romanului se referă doar la „viața” scriitorului, în realitate s-a analizat fiecare demers creator, consemnându-se împrejurările publicării lucrărilor de la debut până la sfârșitul vieții, fără să se facă și analiza acestor creații. Importante sunt datele despre geneza acestor opere și primirea pozitivă a lor de către critică și cititori.

Drumul spre afirmare și notorietate literară al lui

Gib.I. Mihăescu ne poartă prin redacții, cenacluri, sedii ale revistelor, prin cafenele vestite, unde eroul se întâlnește cu scriitori, critici, artiști.

Atmosfera culturală din epoca interbelică în care se afirmă și scriitorul dragășănean este foarte bine descrisă, cu opinii asemănătoare sau divergente, cancanerii și lupte pentru afirmare, cu prietenii salutare, din care se distinge caracterul bonom al acestuia. Pierderea prea timpurie a acestui dotat prozator este prezentată în roman cu respectarea adevărului și cu prețuirea firească a unui confrate din alta generație care, ajuns în Parnas, oferă drept ofrandă cititorilor acest florilegiu omagial în memoria lui Gib. I. Mihăescu. Să-l primim cu interes, cu bucurie și să-i mulțumim.

-----
^[1] Romanul a apărut, într-una din primele ediții, cu titlul „La poarta necunoscutului” și cu subtitlul „Brațul Andromedei”, în aceeași Editură Națională - Ciornei.

^[2] Vladimir Dogaru-Revista fundațiilor XI, nr. 4,-1944:„Prezența cerului în romanul Brațul Andromedei de Gib.I. Mihăescu

^[3] Gib. ca pseudonim literar provine din prescurtarea diminutivului Gibe, derivat de răfăț de la Gheorghe, cu eliminarea vocalei finale „e”. Scriitorul ținea la acest amănunt și se semna totdeauna Gib. cu punct, deoarece prescurtările se fac în consoană, urmate obligatoriu de punct. Majoritatea redacțiilor respectă acest amănunt!

^[4] Localul școlii primare donat de negustorii locali, frații Niculescu

^[5] Ex.: Himera, întotdeauna este mai frumoasă decât realitatea: - sau: proiectarea frumosului asupra altei ființe este iluzorie (pag.184)

CRUCIADA HIPNOTICĂ

(piesă de teatru)

Cristian George Brebenel

Actul I

Simfonia a 5-a - Beethoven, Marsilieza.

Întineric. Trei țipete sfâșiitoare de femeie. Cresc treptat zgomotele străzii: voci, căruțe, trăsuri, cadența unor plutoane, răpăituri militare de tobe. Crește intensitatea luminii. O femeie care naște pe o ghilotină.

Femeia 1: Aduceți apă din baptisteriu! Apa sfântă o să-i ușureze nașterea.

Judecătorul (*privind la ceasul de buzunar*): La dracu cu atâta sfințenie. Revoluția ne convinge să ne dezbrăm de superstiții. E prea târziu. Execuția trebuie terminată. Toate marile spectacole au o precizie orară ce le impune în fața publicului. Oricum chinul ei nu face decât să o ajute. Va suporta mai ușor chinul cel mare al pierderii capului. Călău, pregătește-te să cobori lama!

Femeia 2: Dar copilul?! N-a ieșit încă copilul! Să vină o moașe!

Judecătorul: Asta nu mai e treaba mea. Eu sunt obligat să aduc la îndeplinire hotărârea tribunalului, nu să aduc pe lume copii. Asta e treaba moașelor și a doctorilor.

Femeia 1: Aduceți apă din baptisteriu! (*rugător*) Aduceți o dată apă din baptisteriu!

Călăul (*spre sală*): Oameni buni, femeia mi-a strecurat un galben în palmă să-mi fac meseria ca lumea. Ar fi o impolitețe din partea mea să-i prelungesc chinurile. Ba chiar o grosolanie. Acest copil vine pe lume într-un moment nepotrivit, mai

devreme cu două luni decât termenul lui firesc... iar acest lucru trebuie sancționat.

Căpitanul gărzilor: Scoateți mai repede copilul din acest sicriu de carne! Violonist! Spre îmbărbătare: imnul republican.

Violonistul se apropie de eșafod și cântă Marsilieza.

Judecătorul: Nimeni nu poate opri cursul justiției. Chiar romanii ne-au atenționat că legea e dură. Dura lex...sed lex. Ea trebuie aplicată așa cum ne-am străduit dintotdeauna. Bine și la timp.

Femeia 3: Apare copilul. Țineți-o de brațe. Unde este doctorul? Doctorul, să vină doctorul. Orice execuție e vizată de un doctor!

Doctorul (*face un pas, își pune ochelarii și privește în scârbă spre condamnată. Spre sală*): Eu sunt doctorul. Dar am o specializare limitată. Constat doar moartea condamnaților. N-am încercat niciodată să constat altceva; bunăoară apariția vieții.

Un spectator: Ce situație inedită, viața alături de moarte în același trup!

Doctorul (*continuând*): La naștere, chiar nevesta mea, a fost asistată de un specialist! Nu, nu, vă rog nu insistați! În plus sunt prea pudic. N-aș suporta să văd vulva unei femei în muncile nașterii. Câmpul meu de observație va fi după căderea cuțitului. Asta este diviziunea socială a muncii. Chiar și în cinul nostru al medicilor. Eu asist strict execuțiile ordonate de parchet, pardon, de popor în ultimă instanță.

Condamnata (*țipă sfâșietor*): Căinilor, căinilor! Ucideți-mă odată. Fiți blestemați! Măinile îi cad fără vlagă. Își pierde cunoștința.

Judecătorul: Vedeți, chiar osândita are conștiința neîmplinirii legii. Legea este mai presus de orice formă de milă, de orice formă de fals umanism. Revoluția vine cu un umanism autentic. Astfel legea ia forma unui determinism istoric.

Femeia 1: Dar comutările pedepselor sau chiar grațierile? (*il trage de mânecă pe judecător*) Ai, ce ziceți? Clemența celor ce judecă și înțeleg suferința? Unde putem găsi înțelegerea față de orice ființă umană? Ce a făcut această femeie?

Judecătorul: Nu intră în discuție. Juriul s-a pronunțat. Grațierile fac obiectul altor situații.

Condamnata nu beneficiază de așa ceva. E prea ușoară pentru ea și ghilotina. O formă modernă de execuție care îmbină utilul cu plăcutul. (*Rotindu-și mâna peste chipurile tuturor*) Nu vedeți cu câtă satisfacție așteaptă gloatele punctul culminant al execuției? Damnatul cap al condamnatei! Da, este evident că întârziem iar Parchetul mă va sancționa. (*agitat, vrea să coboare de la estradă*) Dați-vă imbecililor la o parte. Eu însumi voi trage de maneta ghilotinei. Voi duce la îndeplinire execuția de-ar fi să trec prin baionete toată această gloată lipsită de patriotism și simț civic.

Femeia 4: A apărut capul copilului. E un copil frumos. Merită să trăiască!

Judecătorul: Frumos ar fi să respectăm legile. Această întârziere este o fraudă adusă societății. Niciodată n-am întârziat atâta. Nu vreau să creez un precedent din nepunctualități în ceea ce privește execuțiile capitale. Trebuie să fie atâta solemnitate....

Un spectator: Să te naști pe un eșafod! Doamne Dumnezeule, ce oroare, ce stigmat! Ce viitor mai poți avea?! Ce rău augur! (*dând din cap*) Ce vremuri! Ce vremuri!

Doctorul (*trăgându-l de mânecă pe judecător*): Dar, excelență, niciodată o femeie n-a născut pe un eșafod. Din punct de vedere juridic este o situație cu totul nouă pe care n-o prevede nici Codul Civil, nici Codul Penal, n-o găsim nici în speța jurisprudenței. Trebuie să așteptăm nașterea copilului! Pare un fapt civic în spiritul rațiunii.

Cerșetorul: Nebunilor, dați-vă la o parte. La o parte. Sufocați copilul. Eu îl voi scoate din pântecul condamnat. Cu mâinile astea jechoase de milog veteran, abandonat de o societate crudă. Ce spun crudă, nebună de-a dreptul. Infectă și scârboasă.

Judecătorul: Tu vezi-ți de treabă, nenorocitele. Ai și așa destule bube în cap. Un milog care să facă pe doctorul? O să pun să te aresteze! avem și așa destule probleme cu alde voi.

O femeie alergă cu o ploscă.

Femeia 1: Am adus apă sfințită din baptisteriu. Lăsați-mă să torn peste rană. Îi va ușura durerile și va naște imediat. Sfânta Ana îi va ușura munciile facerii.

Judecătorul: Altă impertinență! Să apelezi la astfel de forme retrograde, la superstițiile înfierate de savanții revoluționari. Dar, cetățeni, zău că nu este momentul să botezăm un copil care încă nu s-a născut. Este preasfințita ta? Și nu se știe dacă se va

naște!

Preotul: Deși teoretic am competența necesară luată prin sfântul sacrament al hirotoniei, lucrez în cadrul penitenciarului de peste 45 de ani. Eu, fiule, am dat numai binecuvântări condamnaților la moarte, atât pe timpul monarhiei cât și în noile vremuri republicane. Un lucru extrem de important de altfel. Viața m-a făcut să uit sfintele formule sacramentale ale botezului. Asta-i viața! Are cruzimile ei profesionale.

Femeia 2: Străduiește-te să ți le amintești, părinte. Încă puțin și o să iese. Fără mamă, fără tată, fără un sprijin... va murii repede. Și nu-i indicat să moară nebotezată o biată ființă vinovată doar că s-a născut dintr-o mamă condamnată la moarte și pe un eșafod îngrozitor, sordid.

Un strigăt: A ieșit!

Îmbulzeală. Judecătorul privește la ceas.

Judecătorul: În sfârșit.

Exclamații de mirare, dezamăgire; o, o, oh, e mort!

Judecătorul: V-am spus eu! E nelalocul ei să oprești o execuție. Asta chiar că nu mi s-a mai întâmplat niciodată. Să oprești o execuție ordonată de parchet, cu acte în regulă. Pofțiți, vedeți, cetățeni! (*scoate din mapă niște hârtii și le flutură mulțimii*) Am asupra-mi toate actele necesare, toate semnăturile și sigiliile competente. Doar sunt un funcționar ireproșabil. Sunt retribuit de Bugetul Republican pentru asta.

Condamnata urlă deznădăjduită. Respiră greu.

Femeia 3: A aflat că e mort. Biata mamă!

Femeia 4: Poate nu e mort. S-ar cuveni să facem ceva. Dar...dar...stați....

Cerșetorul: E mort de-a binelea. Dar...condamnata mai are un copil, trebuie să mai nască. Acest copil nu e singurul rod al pântecului ei. Multă sămânță a avut cel care-a îmbrățișat-o...

Căpitanul gărzilor: Rodnicia ei pe pragul morții pare cel puțin suspectă.

Judecătorul (*se agită, dă din mâini*): Ah, asta e de neconceput. Starea asta nu mai poate dura. De nesuportat. Parchetul mă va penaliza. Călău, fă-ți o dată cetățene datoria!

Călăul (bătos): Da excelență! (mai moale) Da... dar cum excelență?

Judecătorul: Trage de manetă! Îți ordon, în numele legii, azi așa de grav terfelită! Te implor în numele buneii noastre colaborări de peste trei ani!

Cerșetorul (Trăgând pe judecător de pulpană):

Nu te pripri, excelență! Trebuie să apară. Legea trebuie să aibă răbdare. Legea e răbdătoare din fire.

Femeia 2: Scrieți o cerere de grațiere. Cine știe să scrie? Această femeie a suferit prea mult. Merită o astfel de răsplată. Scrieți cererea și dați-o judecătorului. Lumea zvonește că această femeie a fost amanta lui, trebuie s-o semneze. Poate acești nefericiți copii sunt copiii lui. Cel care-și ucide proprii copii nu poate fi decât un gunoi uman...

O voce: Călăul știe să scrie. Pare a fi un enciclopedist.

Altă voce: Da, așa-i! A primit un ban de aur de la condamnată. Are datoria s-o scrie.

Femeia 4: Scrie, călău!

Călăul: Dar eu nu sunt abilitat să scriu cereri de grațiere. Eu am altă misiune: să aduc la îndeplinire hotărârile tribunalului. Și nu orice hotărâri, cele mai aspre.

Un spectator: Ești simbolul morții. Ai ocazia să te reabilitezi, să participi la actul vieții.

Femeia 2 (poruncitor): Scrie! Scrie găde!

Călăul: În plus nu am nici hârtie, nici călimară, nici pană, nici pupitru, mai ales pupitru. În inventarul meu nu intră decât acest obiect numit ghilotină. Evident, cu elemente ajutătoare și piese de rezervă. Eu îl curăț, îl gresez. Trebuie să funcționeze ireproșabil. Credeți că pentru acest lucru nu merit un amărât de bănuț. Chiar dacă e de aur. S-o scrie judecătorul, sau doctorul, sau chiar preotul. Ei sunt oficialitățile cele mai autorizate să conceapă o cerere de grațiere în așa fel ca ea să poată fi și respinsă. Altfel care ar mai fi rostul meu, frumusețea profesiei mele? Ca orice profesie se hrănește din experiență, ori experiența din cazuri, și așa mai departe. Ar fi o eroare din partea mea, cetățeni, să scriu o cerere de grațiere, fie și unei femei care naște pe ghilotina mea, profanând-o, și care în aceste momente nu cred că se gândește să-mi creeze astfel de greutăți. Să vă fac o mărturisire care mă pune într-o lumină proastă; niciodată n-am găsit timpul necesar numărării creștăturilor de pe suportul ghilotinei prin care eu însemnez numărul condamnărilor aduse la îndeplinire. Poate acest lucru l-am tolerat și de frica constatării a prea puține cazuri necesare câștigării experienței de călău. Nu m-am prezentat la nici o comunicare științifică pe tema meseriei mele. Este inadmisibil. Și lucrez de trei ani pe acest aparat

Preotul: Femeia e posedată. Ne-ar trebui un exorcist. O cunosc. E o călugăriță. O călugăriță

posedată. O reformată care a abjurat proprii confesiune din teamă.

O femeie: Ne-ar trebui apă fiartă. Apa din bap-tisteriu s-a terminat. Nu vedeți că și-a pierdut cunoștința?

Judecătorul: Preasfinția ta, este inadmisibil, intolerabil, incalificabil să mai chemăm și un exorcist. Această cicatrice pe pielea fină a justiției contemporane nu se va mai vindeca niciodată. Istoria mă va cataloga ca diletant, ba mai grav, poate, ca impostor. Dacă mă gândesc bine mă poate cataloga ca diversionist, spion, simulant, trădător. Eu însumi voi coborî lama. (*Se strâmbă scârbit*) Auzi, exorcist! Dar terminați, cetățeni, cu chestiile astea, cu superstițiile astea! Doamne, Dumnezeuule! Sfântă Rațiune!

O femeie: Liniște, faceți liniște. Muribunda șoptește ceva. Vrea să ne spună ceva.

Murmure: Așa-i, liniște! Liniște!

Femeia 1: Întrebă unde vor fi înmormântați ea și copilul.

Judecătorul: Nesemnificativ.

Cerșetorul: Dar femeia n-a născut încă. Mai are în pânțe un copil.

Judecătorul: Dumnezeuule, cum am putut încălca regulamentul! Cât de mult s-a decalat programul! Condamnata e pe moarte? Dacă moare înainte de execuție aduce un imens prejudiciu justiției. Sentința nu mai poate fi aplicată. Intrăm într-o situație neprevăzută. Istoria va consemna această nepuțință a justiției. Acest neajuns grosolan generat de fâstâceala noastră, de sentimentalismul nostru jalnic. Precedentele sunt periculoase.

Doctorul: Da, da, precedentele sunt periculoase. De acum înainte cine știe câte condamnate se vor tăvăli în mizeria morală generatoare de sarcină numai ca să scape de ghilotină. Temnicerii vor fi principalii beneficiari ai acestei stări de precedentă.

Judecătorul: Bravo, domnule doctor! Dumneata, cu aceste sugestii indecente oferite gloatei sub forma de sugestii mascate, dai apă la moară ilegalităților. Perorezi absurd asupra unor stări imorale care își vor trage seva din lipsa mea de fermitate. Cu alte cuvinte sunt supus unor jigniri și s-ar putea să-ți cer satisfacție într-un anume mod.

Șeful gărzii: Este inadmisibil. Suntem oameni din popor și cunoaștem prejudiciile aduse puterii populare prin astfel de compromisuri. Moarte trădătorilor, moarte conspiratorilor, moarte tuturor!

Garda: Moarte trădătorilor, moarte

conspiratorilor, moarte tuturor!

Judecătorul: Da, moarte tuturor. (*După o pauză*) Tuturor celor ce se opun voinței poporului, hotărârilor tribunalului. Trecem peste tot! Călău, pregătește-te!

O femeie: Excelență, aveți răbdare, scoateți-i și acest copil din ea!

Judecătorul: A, a, a, ah! (*face un gest disperat apucându-se de păr*) Dacă femeia va naște zece copii, justiția e obligată să aștepte o săptămână întregă? Gărzi, faceți ordine, îndepărtați mulțimea!

Garda: Trăiască justiția în frunte cu domn judecător! Trăiască Republica. Libertate, Egalitate, Fraternitate. (*gărzile aleargă, se rotesc în cerc dar nu au nici o eficacitate*)

Preotul: Neputința justiției e dată pe față. Doar religia mai poate face ceva în acest caz deosebit. Ea are forța morală de a pune lucrurile la punct. Condamnata este o fostă fiică a bisericii. O oaie răătăcită. Dacă vorbesc cu ea va înțelege imperativul momentului și se va lăsa ghilotinată. Dar nu pot ajunge la ea de mulțime. Gărzile trebuie să-mi facă loc.

Judecătorul (nrvos, bătând din picior): Neputința religiei e demonstrată științific. Da. Strict științific. Religia niciodată n-o va putea lua înaintea justiției. Tainele religiei sunt la fel de neputincioase în fața gloatelor ca și justiția. Mai ales în fața muierilor. Ele sunt sarea dezordinii...și familiare și sociale.

Nevasta judecătorului (care se apropie de extrada oficialităților): Te-am auzit, te-am auzit! Nu nega.

Judecătorul: Nu am ce nega iubito, tu ești o binecuvântată excepție. Nu ți-am spus eu de atâtea ori că ai în tine sânge de bărbat?

Nevasta judecătorului: Trebuie să recunoști că mai sunt și femei viteze!

Judecătorul: Recunosc orice, numai să se termine odată execuția!

Nevasta judecătorului (curioasă, ridicându-se pe vârfete): Cam mare coada. Cine e la rând? Vrajitoarea!? N-ați mai isprăvit odată cu vrajitoarea asta în sutană? Niște papă-lapte, niște tăfălogi. (*Spre judecător*) Auzi! Tă-fă-lo-gi. Faceți de răș cocarda tricoloră. Sunteți o frână în mersul revoluției. (*Apucându-l de guler pe judecător*) De când te bat la capu-ți asta sec să-ți schimbi echipa de lucru?! (*arătând spre coșul cu capete*) Țasta-i randament la un eșafod modern dotat cu o astfel de bijuterie? (*arătând spre călău*) Prăpăditul ăsta îl poți

numi călău? Păi un călău adevărat, cu simț profesional, termina de mult cu o astfel de otreapă condamnată la pedeapsa capitală de un tribunal valid al poporului. V-ați găsit prin vrăjitoare pricină de poticnire. Oare poate fi trupul ăla rahitic, contorsionat în convulsiile morții, un stăvilar în calea unanimei justiții populare? (*dându-i un ghiont judecătorului*) Și apoi dragul meu soț, scuză-mă că ți-o spun pe șleau, nu, nu poți afirma că în astfel de cazuri ești un bărbat adevărat, un revoluționar adevărat, un Aristoncos, un Spartacus modern, un Cromwel chiar, un adevărat cavaler al tinerei republici. Ești mai slab decât în patul conjugal unde știi cât de jalnică e situația. (*Scoțând o sticlă dintr-o sticlă*) Uite trebuie să umblu cu afrodisiace după mine! Chiar și aici te porți ca un cur de femeie lascivă și puturoasă. Să-ți prepar afrodisiace pentru a-ți combate lașitatea? Pentru a-ți întări simțul civic, pentru a-ți înțelege menirea lângă eșafod? Te-am rugat să-mi dai o derogare, ceva scris la mână, și să-mi încredințezi în aceste momente de răscruce, funcția ta. Republicanele de azi nu mai sunt femeile de altădată, găscuțiile de altă dată. În venele lor curge sânge de eroine. Hai, ia pana și scrie! (*către popor*) În loc să vă maimuțăriți scriind o cerere de grațiere mai bine i-ați fi solicitat soțului meu o derogare în favoarea mea și lucrurile erau de mult terminate. Acum erați liniștiți, împrăștiți prin tavernele din împrejurimi dând rumegătorului din voi o friptură în sânge și câteva carafe de vin roșu. Știți ce sunteți voi? Sunteți o puturoasă diaree pe curul Revoluției. Partea ei de excrement.

Fluierături, înjurături.

Judecătorul: Femeie, dar așa ceva pare imposibil.

Nevasta judecătorului: Pare, pare. Doar pare. Dar nu e. Nimic nu e imposibil. Am tăiat noi capul unui rege și al unei regine pline de ifose, darămite...

Judecătorul: Am diplome universitare. Sunt absolventul Sorbonei. Unde mai pui că acest fapt îmi lezează ireversibil personalitatea. Ori Republica are nevoie de...

Nevasta judecătorului: Ce personalitate? Care personalitate? Tu ai avut vreodată personalitate? Astea sunt prostii iubitele. Profesorii tăi de la Sorbona au umplut gropile comune ale revoluției iar capetele lor au umplut aceste generoase coșuri ce slujesc ghilotina. Cursurile lor, în actuala conjunctură istorică, știi prea bine că nu mai fac două parale iar cu diplomele lor regale ne putem șterge

☑ la cur. Adevărate prostii iubitele. Prea bine se vede că ești copleșit de milă dacă nu (*făcându-i cu degetul*) ... să nu-ți spun eu despre ce este vorba. Ancheta ta, dura ta anchetă în mănăstirea carmelitelor, s-a lăsat cu un adevărat concert de bârfe. Legătura ta cu vrăjitoarea pare de notorietate. Despre personalitatea mea lezată în acest caz ce mai poți spune? (*șoptit*) Pare a fi chiar o diabolică colaborare cu vrăjitoarea. Lumea șoptește că ar fi fost un fel de amantă a ta. Și știi că nu iasă fum fără foc. Eu care te cunosc și știu câte parale faci între picioarele unei femei, deci care știu ce-ți poate pielea pe domeniul ăsta, mai că m-aș îndoi, dar lumea, murmurul mulțimii republicane, vocile cetățenilor? Uite-i! Întreabă-i! Toți pâlăvrăgesc.

Judecătorul: Dar, Josefine, cum ți-ai putea închipui una ca asta? Cum aș putea eu să întreb poporul astfel de chestiuni triviale? La poziția mea, la orgoliul meu, nu te gândești? La statura mea politică, în ultimă instanță? La autoritatea investită de Revoluție în mine? (*se lovește peste dicorn*) Doamne Dumnezeule! Amanta mea!? O condamnată la moarte. Un trup deja putrezit în undele istoriei. Un viitor stârv a cărei memorie va fi supusă blamului popular. (*Este pus în dificultate. Câteva voci îi cer explicații. Zâmbește forțat, vădit demascat*) Onorabililor, stimați cetățeni, dar asta-i o eroare. Nevastă-mea, de atâta durere, pardon, de atâta elan revoluționar, și-a ieșit din minți. Și mulțimea! Palavragiiăștia bețivi! Una din multele erori săvârșite de vulg ca o reacție vizibilă împotriva organelor competente ale justiției. Doar ne este clar tuturor că orice revoluție își găsește organe competente, dincolo, mai presus de orice îndoială.

Căpitanul gărzii: Dar acest vulg, bun rău, elită și scursoare, este poporul excelență. Este poporul în numele căruia noi în fiecare zi ascuțim criminala asta de ghilotină. Poporul nostru, cetățenii noștri. Spectatorii noștrii nelipsiți.

Judecătorul (*scârbit*): Poporul n-a agreat niciodată justiția, mai ales sacra funcție de judecător. În mod evident fals, noi părem a fi simbolul lipsei lor de libertate. De aici și toate bârfele astea cretine pe seama persoanei mele. Dar câte nu există pe seama colegilor mei?! Or, chiar trebuie să vă explic că pana mea este una din cele care au semnat condamnarea nefericitei acesteia? Juriul și completul de judecată știu acest lucru și l-au consemnat în procesul verbal. Mă cunosc de incoruptibil și mă sprijin în deosebitele mele eforturi depuse în numele popoului revoluționar. (*Adresându-se nevastei*) Dacă

până și tu, femeia mea, apleci urechile la astfel de zvonuri nefondate, ce mai pot aștepta de la haimanalele astea care cască gura, de la haita asta de cerșetore care urlă pe străzi lozinci revoluționare, sus ăla, jos ăla, sus alălalt, jos cutare, și când colo... las că le știu ce le poate pielea, cunosc toată această pleavă așa zis revoluționară care dacă le dai o coajă de pâine nu pregetă să aclame primul burbon apărut în stradă. Cunosc scursorile ăstea care ar meriat luate în baionetele armatei republicane, ar trebui ferecate în lanțuri și puse sub bici la muncă în folosul Republicii. Mai devreme sau mai târziu scăpăm noi și de pleava asta. Autenticele femei republicane, au conștiință civică. Servind și stimând justiția știu că sersesc și iubesc cu adevărat noua formă de guvernământ. Da, adevăratele femei republicane vor trebui triate și crescute în instituții speciale. Ori călugărițele alea isterice care o țineau una și bună că mor pentru credință și rege, ori curvele astea care mor de plictiseală pe străzi, e tot una.

Preotul: Excelență, după câte văd, intenționezi să ofensezi religia.

Judecătorul: Ba chiar o ofensez. Am depășit simpla impresie. Eu sunt fiul iluminismului republican. Sunt liber cugetător, cetățene, și .... enciclopedist. Va trebui să facem noi ordine și în palavrele astea religioase. Trebuie să îngropăm, cetățene preot, toate superstițiile astea neghioabe care generează atâtea probleme sucind mintea omului de rând. Cu riscul de a vă pierde domniile voastre pâinea. Ar trebui să vă gândiți la o adevărată meserie în folosul societății...

Preotul (*îi întoarce apatele*): Ce creatură a mai putut aduce și Dumnezeu pe pământ în haine de judecător. Nu-i exclus să fie creat de diavol!

Condamnata țipă. Urlete deznădăjduite.

Femeia 1: Condamnata a mai născut un copil mort.

Cerșetorul (*aproape între picioarele condamnatei. Își pune ochelarii, privește atent și zice spre mulțime*): Ce blestem! Și acest copil pare a fi mort. Da, pe viața mea, e mort de-a binelea.

Judecătorul: Pe viața ta! Auzi ce tupeu. Viața ta nu valorează nimic bătrâne nebun. La ce bun să o mai și trăiești. Chiar mă întreb: (*apăsă*) la ce bun să o mai trăiești. E un fapt lipsit de rațiune și noi suntem în plină epocă a Rațiunii. Ea e demna zeită a zilelor noastre. Ar trebui să-ți găsim un cap de acuzare pe lungile liste ale celor care trebuiesc descăpățânați. Pâinea pe care o cerșești tu e mai

prețioasă pe masa unui cetățean fidel sau în ranița unui soldat ce se pregătește pentru suprema jertfă sub tricolorul nostru iubit.

Femeia 2: Într-adevăr e mort!

Nevasta judecătorului: La ce v-ați fi așteptat. Jigodia asta ar fi putut naște ceva ca lumea? Ea însăși este o stârpitură de la naștere. O ființă căreia simplul port al vulvei nu-i poate da dreptul de a purta și atributele sacre ale funcției de mamă. Oricum, pe viața mea, lucrurile se vor termina repede. Soțul meu e așteptat în salon de câțiva consilieri invitați la cină. Se răcesc bucatele. Și greu au fost procurate în criza asta revoluționară. Or, această mascaradă nu face cât prestigiul și reputația mea de gazdă. Călău, dă-i drumu băiete! Ai o supă caldă de găluște la mine în bucătărie. Trage de manetă! Termină cu vrăjitoarea. Evident că aici diavolul și-a băgat coada. Dar hotărârile tribunalului trebuie să fie mai presus chiar decât coada diavolului.

Cerșetorul (*făcând un gest disperat cu mâna*): Stați! Opriți! Condamnata n-a terminat. Mai are de născut încă. Domniile voastre n-au scăpat. Mai are un copil. Eu, dacă e posibil, accept bucuros să fiu ghilotinat în locul ei.

Doctorul: Încă unul?! (*pune mâinile în șold și se întrebă disperat*) Dar, mă rog, cine a fost nefericitul care a însământat-o în așa hal pe condamnată? Mai ales că ea, acum nouă luni, trebuia să se afle într-o celulă sub pază severă.

Judecătorul: A făcut-o se pare, în ciuda ordinelor Parchetului, în ciuda hotărârii populare manifestate prin augustul Tribunal al Poporului. Urât lucru! Iar acest cerșetor nemernic are tupeul să jig-nească Justiția, insinuează că condamnările noastre sunt acte de mântuială, făcute așa ca să avem și noi o nobilă preocupare sângeroasă. Cum îți permiți nefericitule să insinuezi acest lucru. Condamnările sunt evident nominale. Aici nu se poate aplica vreun fel de substituție.

Nevasta judecătorului: Hai, hai, lasă polemiciile cu umbra asta umană. Cum poți să te cobori la astfel de comentarii. Cât privește cel care a însământat-o pe nemernică eu cred că a făcut o treabă bună. Poți să-ți imaginezi de ce satisfacții trupești nemeritate, de ce delicii deosebite, s-a bucurat această otrăpă timp în care unele cetățene sus puse de chiar suflul revoluționar suferă cumplit de lipsa unor astfel de plăceri. Revoluția, legislația ei sacră, ar trebui ca pe viitor să soluționeze această problemă cu

adevărat spinoasă. (*mai liniștită*) E clar, soțul meu nu a putut fi un asemenea donjuan.

Doctorul: Și eu sunt de această părere. Nevasta mea se plânge de același lucru. Trista problemă a frigidității. Eu unul sunt optimist. Cred că savanții republicani puși la treabă în noile laboratoare, eliberați de orice prejudecăți, vor descoperi ceva în acest domeniu. Într-adevăr trebuie să păstrăm sănătoasă starea de spirit a femeilor noastre. Este un imperativ republican. Națiunea suverană ne-o cere. Mens sana in corpore sano. Astfel ziceau în antichitate republicanii. Și ăia au fost cei mai autentici. Așa îi descrie istoria. Pe atunci frigiditatea se pare că era inexistentă. Asta da mediu propice unei revoluții.

Violonistul se apropie de extradă și începe să cânte Marsilieza.

Judecătorul (*se uită îngrijorat la ceasul de buzunar*): Gata, gata cu pâlăvrăgeala. Este inadmisibil. I-nad-mi-si-bil. Călău, cu tine vorbesc!

Călăul: Ordonăți excelență!

Judecătorul: De atâta timp îți ordon să cobori lama ghilotinei și tu... Vrei să încep să constat că colaborezi cu condamnată? Ar fi trist pentru poziția ta de slujbaș al revoluției. Am mijlocit pentru tine și, din simplu măcelar la abatorul unui oraș provincial, te-am făcut artist, te-am hărăzit celei mai pretențioase arte. Unde mai pui că ți-am dat și posibilitatea manifestării plenare a spiritului civic. Acest lucru la un măcelar, cu puțin timp în urmă, părea imposibil. Fă-ți datoria căci altfel te paște gilotina. Voi mijloci și pentru condamnarea ta.

Călăul (*se urcă pe estradă și privește*): Păi eu excelență cobor lama dar...

Judecătorul: Dar ce?

Călăul: Tai cel mult piciorul unui gardian care cască gura acolo, spre... spre gaura condamnatei. Condamnata nu este bine fixată pe planșetă. Iar acest lucru nu ține de mine ci de ajutoarele mele date în folosință de Comună la propunerea Clubului Girondin. Ar trebui făcută o anchetă printre ele. Nu-i exclus ca unii dintre ei să trădeze.

Un ajutor (*se ridică revoltat și-l prinde de haină*): Gâde nenorocit! Adică mita de la condamnată, galbenul acela de care chiar tu ziceai, îl iei tu și trădătorii suntem noi, modeștii funcționari ai primăriei. Ai! Ce ființă abjectă! Te omor! Scap revoluția de un sabotor.

Călăul: Cetățeni, galbenul acela, este unul din drepturile mele. Revoluția mi-a păstrat acest drept.

Așa a considerat ea că e mai bine. Realizează condițiile mele grele de muncă. Artist, artist dar și criminal. Or această suavă etichetă nu poate fi compensată nici de o mie de galbeni.

Căpitanul gărzii: Hei, hei, gata cu stupiditățile astea. Noi suntem niște iluminași. Vreți să vă omorâți în prezența mea? Problema asta este de competența unei comisii. O comisie instituită de organele abilitate, deci de Republică, deci de popor. Ea și numai ea analizează și decide. Până atunci vă rog, inițial cu binișorul, să fiți disciplinați. Dacă nu întorc foaia. Trebuie ca în cadrul revoluției noastre să se termine cu indisciplina. Execuția trebuie să aibă loc. Lungul șir al condamnaților trebuie să se scurteze. Sunt atâția de *trebuie*... și voi vreți să lăsați această hotărâtoare manifestare de forță a Republicii cu mâinile goale. Nu mă puneți să mă gândesc la armamentul din dotarea batalionului meu, la baionetele mele ascuțite precum briciul celor mai exigenți bărbieri. Are dreptate doamna judecător, pardon, cetățean domnului judecător, mă rog... Randamentul este slab și riscăm să ne prindă noaptea pentru prăpădiții aștia de uneltitori contra noii ordini de stat. Vine noaptea, n-avem lumină, n-avem torțe. N-avem bani alocați de bugetul Comunei pentru așa ceva. Execuțiile noaptea, deși sunt mai spectaculoase și de efect, dezvoltând, cei drept, un anumit sentiment estetic în sufletul cetățenilor spectatori, costă. Sunt scumpe domnilor. Iar Republica e săracă. Vitează dar săracă.

Judecătorul: Asta să n-o mai spui nimănu. Republica este puternică. Fiind puternică este bogată. Nu există bogăție mai mare decât puterea poporului.

Căpitanul gărzii: Am înțeles! Este un imperativ propagandistic republican. Dar să știți excelență că susținând teoria asta în fața poporului se duce dracu orice justificare a revoluției. Păi nu exploatarea tronului, expolierea regală, sărăcirea la sânge a plaiurilor noastre naționale ne-a dus în situația de a ne răscula, pardon a ne revoluționa?

Judecătorul (*pus într-o vădită încurcătură. Îl bate pe umăr pe căpitan*): Căpitane problemele sunt prea complexe pentru a fi judecate în pripă și în fața unui eșafod ocupat de o vulvă prolifică în infanticizi. În numele viitorului luminos al Republicii, în numele prosperității poporului să lăsăm interpretarea termenilor politici pe seama specialiștilor, a filozofilor republicani în speță, a iluminașilor,

enciclopediștilor și liberilor cugetători! Ceea ce facem noi sună a bârfă iar noi nu suntem muieri.

Doctorul (*băgându-se în discuție*): Excelența voastră are dreptate. Cred că va trebui să ne concentrăm în exclusivitate asupra bicisnicei acesteia de execuții. Văzând-o atât de hotărâtă, propun să o lăsați pe augusta dumneavoastră cetățeană să-și pună elanul revoluționar în slujba acestui măreț scop. (*Făcând o reverență către Nevasta Judecătorului*) Madam... (*punându-și monoculul și privind atent obrazul judecătorului*) Sunteți obosit excelență. Ca dealtfel noi toți. Obosiți și înfomețați. O zi ca asta mai rar în cursul istoriei universale. Și culmea! Acasă vă așteaptă bucatele calde și musafirii iar mai târziu, poate, un așternut cald și dorințele fierbinți ale acestei entuziaste și fidele cetățence pentru a spulbera prejudecata legată de frigiditate.

Judecătorul (*ofensat, trăgându-se, bâlbâindu-se*): Cetățene, cetățene, dar... dar... dumitale vezi-ți de bisturiu sau mă rog de constatările dumitale pentru care ai fost abilitat de Parchet. Ce te uiți la mine prin lupă ca la un gândac. Vezi că-ți depășești atribuțiile și s-ar putea să-mi ies din fire. Nu mă simt deloc obosit dacă vrei să știi. Sânguința mea pentru Republică mă regenerează în orice clipă. Ea poate merge până... până... la sacrificiul suprem. Sunt un cetățean cu un deosebit simț al datoriei. (*aranjându-și peruca*) Un model în fața plebei și nu numai a ei. Iar dacă trebuie să vorbim de simțul vital al datoriei, de o grandioasă responsabilitate civică, ei bine aflați cu toții că în următoarele minute eu însumi voi trage de maneta ghilotinei. Nici o secundă mai mult. Timpul trebuie să stea la dispoziția revoluției. Destinul națiunii noastre este dintre cele mai mărețe. Viitorul ne va da dreptate. Trăiască Revoluția! Libertate, Egalitate, Fraternitate sau... sau... moarte. Da, moarte trădătorilor!

Violonistul revine lângă estradă și din nou începe să cânte Marsilieza.

Garda (*însuflețită*): Trăiască Justiția în frunte cu domnul judecător. Trăiască Revoluția! Moarte trădătorilor, moarte conspiratorilor, moarte tuturor!

Judecătorul (*făcând un gest hotărât*): Trecem peste tot!

Mulțimea: Treceți peste tot!

Judecătorul (*se înfoaie, își controlează ținuta, coboară de pe estradă și urcă pe eșafod, pune mâna pe manetă*): Acu-i acu!

Nevasta Judecătorului: Așa, măi, bărbate! Fi

republican! Fi dat dracu cu năpârcile! Trage acum! Acum! Moarte trădătorilor! Vrem capul vrăjitoarei! Retează-i scăfârlia!

O voce din mulțime: Mai taci dracu de scorpie! N-ar strica să fi în locul condamnatei.

Strigăte de mânie, fluierături. Judecătorul scoate o batistă și se șterge pe frunte de nădușală.

Judecătorul: Călău, vei fi retrogradat, sancționat, judecat, poate chiar executat. Modul cum te-ai comportat tu este o gravă ofensă adusă revoluției. Poporul trebuie să fie aspru cu elementele sabotoare. Contrar regulamentului va trebui să-mi asum eu însumi sarcina de găde. (*Închide ochii*)

Cerșetorul: Dumnezeule, stați! Femeia încă trebuie să mai nască. (*ridică mâinile spre cer*) Doamne Dumnezeule, te implor, oprește această vădită crimă. Oprește din curgerea lui, nemilosul timp!

Judecătorul trage de manetă. Lama cade până la jumătatea cursei, orice zgomot încetează, întinericul copleșește execuția, personajele împietresc. Încetul cu încetul eșafodul capătă o lumină mistică. Lângă picioarele condamnatei stau doi copilași goi. Iasă și Hipnotizatorul în costum de nou născut.

Hipnotizatorul: Ah Dumnezeule! Văd în sfârșit cerul înstelat deasupra mea și simt cum crește legea morală în mine. Prilej de mirare dar și de bucurie. Era cât pe'ci să nu mai prind acest spectacol oferit de vulva mamei mele. (*Își desfășoară ombilicul de pe gât*) Unde mai pui că ombilicul ăsta afurisit era să mă sugrume. Nașterea mea este una din cele mai ingrate. Din cele mai infame. Mama ghilotinată, fiul ștrangulat. Destinul meu se cere interpretat. Rolul meu va trebui cunoscut. Încă nu am idee dacă tratatele de magie au scris suficient despre mine. Care zeități îmi sunt favorabile... care îmi sunt potrivnice. Nici prin minte nu vă trece cât de mult contează acest lucru. Viața pe acest pământ, condiția umană cum ar spune filosofii, este mai mult decât un aspru drum spre incertitudine. Este și nu este, vorba poetului. De ce? De unde? Pentru ce? Când? Atâtea întrebări fără răspuns. Sau cel puțin fără un răspuns tranșant. Doar păreri, idei, teoreme... Sintagme nefericite, metafore înșelătoare, silogisme vane. Până acum răspunsurile la aceste întrebări par niște umbre aparente. Nu mă întrebați de unde știu aceste lucruri? (*cade pe gânduri*) Da, Da. Fără îndoială că va trebui să fiu și un simbol. Atâtea simboluri nepuțincioase până la mine încât acest lucru mă ambiționează. Mai ales că... da, am în mine plasat de către

cele mai teribile spirite, instinctul hipnotic. Va trebui să stăpânesc cele ce vor veni. (*face câteva piruete, trece pe lângă cerșetor și-l trezește*) Hai, lasă tot și vino cu mine. Fi primul meu apostol. Cristos și-a chemat primul apostol de pe malurile unei mări, de fapt un amărât de lac israelit. Eu te chem de pe malurile acestor smârcuri imorale. Și pe tine te voi face pescar de oameni. O să întind cele mai teribile curse în jungla vieții. Din nada mea nu scapă nimeni. (*către sală*) Rafinamentul meu în a vă cuceri va rămâne proverbial, domnilor. Tratatele nu-l vor epuiza niciodată. (*trece pe lângă violonist îl atinge și-l trezește. Acesta începe să cânte Marsilieza*) Ho! Ho! Oprește-te artistule nefericit. Revoluția al cărei protagonist voi fi eu, deci eu, privește-mă bine, va avea alt imn. Poate îl vom căuta împreună. Îl vreau seducător, atrăgător, dulceag pe alocuri, puternic în altele, să aibă ceva din freamătul furtunii de vară, din zăngănitul armelor într-o bătălie, din vuietul talazului ce acoperă vapoarele, din forța morții care se prăvale peste netrebnicia vieții. Și îți ordon să-ți iei partitură. Nu mai pot accepta improvizațiile după ureche. Imperfecta lume trebuie transformată într-o lume perfectă, o lume în care domnește ordinea artistule. Talentul trebuie subordonat ordinii.

Violonistul: Excelență dar eu am învățat acest cântec la lumina focului de tabără, în fața cortului. Mai degrabă mi-a ajuns la urechi zăngănitul armelor și urletele celor sfâșiați de durere fie dintr-o tabără, fie din cealaltă. Fiecare găsea preț jertfei sale, fiecare o justifica în vreun fel încât acest lucru mi-a întărit convingerea că omul este o ființă sângeroasă din fire. Instrumentul acesta l-am cules de pe câmpul de luptă. Fusese servitorul credincios al unuia din cântăreții defunctei Curți. Un așazis inamic al revoluției, un suflet meloman din tabăra adversă. Eu l-am luat, am aruncat mațele de pe el, l-am șters de sânge, l-am ocrotit în ranița din piele de porc, l-am împodobit cu această cocardă tricoloră care-i certifica noua identitate și l-am convertit de la concertele și sonatele regale la sunetul îmbătător al imnului nostru. Profesor mi-a fost un caporal nemulțumit de viață, pe care-l înșelase soția și care credea că revoluția îi poate reda starea de fericire. Sărman naiv! A fost decapitat în Place de la Concorde acum câteva luni pentru uneltire și trădare. Visele lui despre egalitate și fericire au fost curmate de un tribunal revoluționar. Acest nefericit dascăl în viața civilă, atașat doar de idealurile revoluției, a murit

Orbind strălucirea amiezii cu ochii și gura.
 Un pic dintr-o noapte nebună și plină o ține
 Într-un căuș cu gânduri ce n-au răsărit
 În timp ce ea merge continuu, plutind
 Prin ploaia ce-i cântă cu strune de-argint.
 Timpul dorințelor n-așteaptă soluții
 Iluzii plutesc cu zâmbet domol
 Pofța se-ascunde în ochii zăriți doar o clipă
 Cărbune-n priviri, cu lucire de ciută
 Pe străzile ude și case-ntr-o rână
 Dispare încet printre umbre, cu mine-mpreună
 Uitat întrun colț, pe-o bancă stricată
 Inima-mi bate mai tare ca niciodată
 Iar ființa dispare, purtându-și visarea
 Spre locuri în care doar ea simte chemarea.

Despre tristețea poetului

Despre tristețea poetului nu se povestește
 El o poartă cu sine, ca pe-o pecete
 Trecutul nu-l lasă și-l caută hoțește
 Cu gânduri în versuri și plin de regrete.

Croiește-n cuvinte regate celeste
 Cu prinți și domnițe ce-și caută iubiri
 În calea dorinței petale zidește
 Din crini care poartă albeața-n priviri.

Oftează și trece pe străzi cu candoare
 Și poartă cu sine o altfel de lume
 În care suspină, e singur și-l doare
 Povara de doruri fără de nume.

Ploaia mai duce un vis către dânsul
 Prelinsă pe-un imund caldarâm
 Poetul zâmbește și cheamă apusul
 Și lasă în beznă tristul tărâm.

Poetul
 Poetul nu scrie cu pumnalul la gât
 El taie felii din viață, înfometat
 Sparge asfințiturile cu pana
 Din cioburi reclădește amintiri
 Plânge în sine, uitat de lume
 Din lacrimi îi cresc flori de argint.
 Cel mai adesea e singur
 Nu părăsit, ci uitat între rime
 Hoinar într-un timp staționar
 Se joacă-n metafore și cântă
 Glasul păsărilor îl pune în vers
 Iar lumii mai dăruie gratis poeme.

El, nenorocul

Numai cel ce vine pe ascuns
 El, nenorocul își caută cu umbra-i victime

Ca o ploșniță între cute de așternut
 Își ascute colții și întinde mantia neagră
 Gânduri de lumină tremură de spaimă
 Trufașul voinic al umbrei surâde
 Dinții lui galbeni rânjesc în așteptare
 Domnește peste incertitudini și frică
 Astupă izvorul speranțelor
 Iar viselor pune zăbală și frâu.
 Cerul e negru, golit de ispite
 Lumina mai doarme încă o zi
 Așteptarea s-a dus la culcare
 În iatacul unde tremură oamenii gri.
 E liniște. Sub prezentul strivit
 Cu priviri goale și înfometate,
 El, nenorocul, vine pe-ascuns, cu secera
 Și taie, taie, taie fără răgaz
 Nu-i nimeni pe lume să-i pună zăgaz.

Deșertul din mine

În califatul sufletului meu
 Nisipurile se aprind și ard
 Fetele Morgana îngână cântece cu muezinii.
 Deșertul se întinde în jurul inimii
 Pe el mai pasc capre prin tufele răzlețe
 De prin vene ies șopârle negre
 Cu ochii vii, cerșind albastrul.
 Soarele topește gândurile și tace
 În jur e doar pânda neagră a nopții
 Luna și stelele, stâlpi pentru vise
 Iar dunele din minte răsfrâng în jur, iluzii.

Omul negru

Omul negru din mine pleacă
 Ascunde urmele, cu ură
 În drum spre sinele-i pustiu.
 Mărgelele timpului îi lucesc la gât
 El se-nfășoară în frică și spaime
 Aidoma mărilor grele, în vânturi
 Ucise de furtuna înfipță în mal.
 Mersul lui e greoi
 Pășind pe nisip, ucide urletul scoicilor
 E fără speranța întoarcerea în valuri.
 În urma lui, doar neguri nepătrunse
 Umbre plutind în aerul celest.
 Soarele în depărtare, ucide alt anotimp.

Start în destin

Start în destin, clipele jelesc și vin
 Strecurate și curate, pe porți desenate
 Adună din mine, speranțe senine
 Fără amânare, înspre desfătare

Cu dorul legat, dar și el curat
 Încă neumblat și descălecat
 Țin prea strans la piept, ca pe un buchet
 Speranțe născute și nedesfăcute
 Gata de plecare, la împreunare
 Unde codrii cresc și se învoiesc
 La petreceri ude, cu zâne zălude
 Sub amurguri vii, cu nori rozalii
 Acolo opresc să văd cum mai cresc
 Dintre muguri, frunze, pictate de muze
 Și de artiști nebuni, cu mâini de aluni
 Să-mi deschidă ochii, la marginea nopții
 Unde cei ce vor, se ridică-n zbor
 Și nu se întorc, decât la soroc
 Trimiși înapoi, de zei ca și noi.

Sala de așteptare

În decurs de clipe trenurile zboară
 Sunt tot mai puține și dispar afară
 Gările stau triste, cu pereții goi
 Între care cântă, doi sau trei strigoi.

Încăperea mare, cu bănci jupuite
 Ține în uitare doruri prăfuite
 Nu mai are dever, oamenii s-au dus
 Spre căi mult mai limpezi și către apus.

Trenul meu mai vine, sau aștept în van?
 Gara mă apasă ca un bolovan
 Dup-atâta vreme, în sala de așteptare
 Sunt încă tot singur, fără alinare.

În apusul negru, spre care mă-ndrept
 Văd cum se oprește trenul ce-l aștept.
 La gara din vis, jos, lângă peron
 Unde urc cu greu, singur, cu baston.

Incertitudini

Izvorul din vale a secat
 Iarba din jur cade-n păcat
 Mestecenii au zâmbet uscat
 Soarele calcă pe cer, apăsător.

Curg toate, ca-n sărbătoare
 Brazii caută-n lumină alinare
 Drumul pustiu stă-n așteptare
 O nouă dorință e gata să zboare.

Timpul întrebărilor a trecut
 Greul răspunsurilor e la început
 Nimeni nu dă semn c-a priceput
 De ce e trist îngerul căzut.

Rostirile lui Dumitru Tâlvescu

Lazăr Popescu

Apărută în anul 2010, la Editura Ermia din Deva, cartea de poezie *Stăpân peste iluzii* a lui Dumitru Tâlvescu ne aduce în față un autor pe deplin stăpân pe uneltele sale, de expresie modernă, dar de atitudine romantică. Și nu în ultimul rând, trecut și prin filtrul înțelepciunii orientale, căci înainte de intrarea propriu-zisă în text autorul ne întâmpină cu salutul hindus „Namaste”.

E o poezie concentrată, densă poezia din acest volum al lui Dumitru Tâlvescu. Inspirată parcă din stampele japoneze sau budismul Zen, oricum apropiată într-o anumită măsură de expresia lapidară din haiku, dar probabil și din poezia ermetică italiană a unui mare poet modernist cum a fost bunăoară Giuseppe Ungaretti. Aș reda în acest sens integral textul primei poezii din volum intitulată Râvnă: „Neobosit, /

Scriu despre neliniștea trupului. / Iată cum vine toamna, / Fluturii, lumina / Atingerile line! / În lumea din jur se zbat mii de aripi”. Toamna lui Dumitru Tâlvescu nu poate, nu are cum să nu fie însoțită de trăire, de acea „expérience vécue”, sau „Erlebniss”, cum spun nemții. Să-l ascultăm, așadar, pe poet: „Simt mantia zilei asuprindu-mi umerii, / Așa cum ceața apasă peste lume. / Vântul îndoiielii nu mai risipește fiori, / Iar câmpurile se descarcă de doruri” (Trăire nouă).

Nu-i este străină deloc lui Dumitru Tâlvescu nici poezia de notație și el reușește și e convingător și în această privință: „Îndoieli...tristeți. / În ele stă ascunsă liniștea copacilor ce au ascultat fluierul. / În cărțile cu legende, iarba e uscată. / O furtună își poartă semnele pe urmele unor turme iluzorii” (Melancolie).

Ca la romantici sau la primii moderni, pasărea este și ea o altă prezență poetică, fiind mediatorul între planul celest și cel teluric. Întâlnim la Dumitru Tâlvescu cumva o pasăre neprecizată, nu știm ce fel și care și pe care o vedem în ipostaze diferite: zburând deasupra râului, dormind „în umbra apei” înainte de zbor, pasăre-gând sau pasăre albastră oprită din zbor, pasăre mută, „clocind iluzii târzii”, umanizată deci, pasăre absentă sau pasăre-absență pe „cerul amorțit”, apoi pasăre precizată, adică, în acest caz, corb, căutându-și un „rost în cer” sau pasăre definită, pasăre-definiție poetică,

deoarece: „Numele păsării care zboară este lumina”. Alteori pasărea precizată revine în versurile „Unde cocorii își fac cuib pe nisip”.

Două sunt anotimpurile de predilecție ale poeziei lui Dumitru Tâlvescu: vara și toamna. Și ele se află într-o anumită armonie, într-un anumit echilibru. Vara pare a fi și un anotimp propice pentru scris, deoarece atunci: „Plouă cu furtuni de cuvinte”. În alte situații același anotimp pare suspendat: „când vara se oprește în goruni”. Însă această suspendare este una cu totul motivată: „Ținând toamna departe, o ultimă secundă”.

Vara aduce căldură, dar și un peisaj specific, descrieri și pastel: „Stă vara să cadă, / Iepele furtunii aleargă cu mânji albi. / Dincolo de nori, / Șerpuieste speranța, ca un fur la mâncare. / Străzile stau pustii, doar indiferența se mai plimbă / Imposibilă, / Așteptând treziri ce nu încep... / Iluziile împăcării mângâie resturi de speranță / Înainte de a se topi și ele. / Între curcubeie se trezesc zâmbete” (Vară caldă). Sunt două poezii care au același titlu Vară caldă și care presupun peisaj specific, descrieri și pastel: „Prăfos, drumul încăleacă dealul înspre apus. / Aliniază după el, ca pe niște gardieni / Ulmi și salcâmi, ba chiar și plopi. / Privește indulgent ierburile curioase, ieșite în cale. / Căutându-și resemnat, sfârșitul. / Șerpuit, păzit, privit, / La urmă, vesel, liniștit, / Sfârșește-ntr-o șosea”, Mai mult, apare și al treilea text ca un incipit frumos: „E cald, ca-n vise împlinite”. Text intitulat, cum altfel decât Vară caldă II ?!

„Iregularul vegetal”, vorba lui Baudelaire, își are și el ponderea sa în economia poeziei lui Tâlvescu. „Stăpân peste iluzii”, poetul trece prin marginea pădurii, aude râul cum cântă, pătruns de „amintirile cu poieni”. În fond și la urma urmei ce-ar putea fi poezia română decât, cu un titlu al poetului, „stare de dor”?

Drumul poetului îl urmează pe cel al soarelui, pe durata zilei, consemnându-l nu fără o ușoară melancolie: „Iluziile-și caută scăparea-n asfințit / Înroșindu-l” (Seară). O undă de fericire neașteptată irupe brusc în reveria poetică: „Potecile sunt căi spre fericire / Iar umbrele, balsam de vise și alean” (Pădure). Titlul acesta Pădure sugerează, evident, textul. Semn că, așa cum spuneam și la începutul aceste recenzii, în cazul lui Dumitru Tâlvescu, atitudinea romantică și expresia modernă stau bine împreună. Coabitează.

Răbdarea metaforei

Gelu Birău

Dumitru Tâlvescu face parte dintre scriitorii care au multă răbdare. Care construiesc cu bucurie și înțelepciune relația lor cu oamenii viitori. Și asta după ce au colorat cu metafore bagajul sentimentelor acumulate atâta vreme. Înzestrat cu har, el nu se grăbește ci acceptă parcurgerea exactă a ritualului de inițiere pentru a-și pregăti cuvântul potrivit locului și mai cu seamă timpului în care se află. Relația dintre sinele protector și expansiunea cuvintelor care izvorăsc din începuturi se transferă cu ajutorul imaginii aruncate de multe ori în oglindă. Autorul nu s-a grăbit, în afara sferei confortabile din jurul prietenilor să-și spună cuvintele toate, sentențios și calm. A zidit această răbdare în trunchiurile cuvintelor până a simțit ca e timpul fructului să se dezvăluie. Nu pentru a muri ci pentru a fi sămânța plantei următoare. Să se ofere celorlalți doar când ei au ajuns la nevoia cunoașterii.

Transferat din incertitudini în bucurie, poemul alcătuit de Dumitru Tâlvescu se așează în rândul modernității instruite de clasicism și de bucurie dar și de speranțe. El știe că „umbrele vin dinspre lumină” că diminețile au nevoie de înnoptări și că totdeauna iluziile trebuie stăpânite prin intermediul oglinzilor. Care aduc sau pierd contactul cu realitatea.

Rotunde și clare poemele adunate în cartea „Stăpânul iluziilor” îl descriu, brusc, în culorile pe care el însuși le-a adunat câteva decenii, pe Dumitru Tâlvescu. Le-a măsurat, a găsit sensurile sentimentelor și le-a trimis. Răbdării cu care el a și-construit metafora ne obligă să-i răspundem cu strădania descifrării acesteia. Pentru toate acestea avem nevoie de o zi nouă, și de o altă zi nouă

“Diminețile curg pe ziduri / împing negurile nopții cu lopata plină / De vise ce n-ajung să limpezească / Tremurul dorințelor trecute în iluzii.”

Venită atât de târziu și atât de clară cartea de poeme a lui Dumitru Tâlvescu știe cu exactitate ce vrea să spună, ne conduce cu lejeritate și blândețe în lumea pe care autorul a trăit-o iar acolo unde nu i-a convenit ce trăiește a inventat. Iluzoriu.

“Căutând adevărul iluziilor/ ca un stăpân”, creatorul de frumos a unit pentru noi în această alcătuire de vorbe, ființa cu neființa, lumina cu umbra, dorințele cu iluzia și în mod cert metafora cu înțelepciunea răbdării.

Veniți, așadar, să-i ascultăm râul care curge încet pe sub iluzia podului dintre sine și umbra sa.

Poeme

Irina Lucia Mihalca

Cerule din inima mea

Eternul prezent, totul trece și curge,
 în acea liniște nimic nu respiră,
 nimic nu se mișcă,
 scufundat în adâncuri, adevărul își va găsi calea,
 chiar dacă voalul ivoriu al uitării
 te-acoperă mereu și mereu.

Inima mea și-a ta sunt într-o clepsidră.
 Poți să o spargi de vrei.
 Un timp de o zi e tot ce-ți dorești.
 Ajunge, zilei, trăirea ei,
 să nu luăm mai mult decât putem duce!

Cerule din noi ne vorbește, culorile sunt mai
 intense,
 sărut cerul acesta, un anotimp al iubirii,
 un anotimp al nostru.

Contopită-n tine, încep să mă cunosc.
 Purtată de tine, zărilor se deschid,
 distanțele se risipesc,
 imaginea prinde contururi nebănuite.

Pășesc în Sălile Amenti, respir aerul mistic al serii,
 primesc fragmente, copleșită, o putere
 mă ține parcă legată în tărâmul în care ești.
 În inima mea, trăirile tale au luat
 drumuri fără număr. Ce e imposibil?
 Un izvor se deschide mereu spre lume.
 Tot ce am nevoie port lăuntric.
 - *Vino să te sărut peste tot*
 - *contururi, linii, puncte -*
sunt răscolit, din mine smulgi
o fântână săpată-n adâncul pământului!

Îmi ții fața în mâinile tale
 și mă privești în ochi, îmi simt inima,
 totul se conturează în mine.
 Mă așez în locul cel mai curat,
 acolo unde vibrează
 iubirea de noi, o dependență,
 ne simțim întregi, ne descoperim.

Cu inima deschisă comunicăm,
 apare scânteia, se naște legătura,
 parcă-l cunoști de-o veșnicie.
 - *Îți simt cum zvâcnește tot trupul.*
Atinge-mi inima, bate ca la o turtura
prinsă-n mâinile mele.

*Cu disperare se zbate, nu știe ce se-ntâmplă,
 dorința de viață și libertatea zborului.
 Vreau buzele tale,
 acolo simt zborul purtat spre infinit!
 - șoptești în dansul iubirii, în dansul vieții...*

Cuvântul își începe tăcerea

Suntem gândurile, cuvintele,
 trăirile, sentimentele
 sau imaginile amprentelor noastre?
 Le dăm viață, hoinăresc,
 înfloresc, se-ating, se-mpletesc,
 ard în extaz, strălucesc în noi,
 ca o piatră de safir,
 se-nalță contopite, trăiesc magia
 cu simplitate și candoare,
 prin dragoste le salvăm
 și se desprind cu aceeași forță,
 eliberându-le ecoul
 în liniștea ascunsă a poemelor noastre.
 sau blocate între lumi, frânte,
 mocnesc, suferă, oftează din adânc

Timpul dintre noi e diferit,
 granițele apar, cresc,
 se prelungesc,
 se estompează și dispar.

M-am plimbat prin grădină,
 un boboc roșu de trandafir
 s-a agățat de mine,
 tremură, în cădere, în palma mea.
 Odată cu sfârșitul respirației lui,

în inima mea, ne-am luat rămas-bun.

Emanând din el însuși, un cântec lin
de sub cascada de sunete radiante
se spală
și-acum plutește-n eter
prin aburii dimineții revărsate.

Imaginea din oglindă

Încerci să construiești mereu,
plantezi semințele unor noi începuturi,
unești punctele unei noi povești,
auzite parcă cândva, demult,
traversezi apele emoțiilor adânci,
întregești visele, dorințele, iubirile,
nespuse vreodată cuiva,
în acea femeie care te va face
să te simți unic, puternic,
frumos, încrezător, ocrotitor,
pentru că doar așa știi că vei fi tu.

Există sentimentul de a fi împins
în mod constant
și tras de marea interioară,
la fel ca oceanul
întotdeauna atins de lună.
O neliniște adie,
imaginile trec pe cer,
doar umbrele lor
stau lipite memoriei.
Ritmul fluxului de timpuri
ca valurile se ciocnesc
de vânturile schimbării.
Ți-e teamă să iubești complet
până când simți
că doar Ea te întregește,
te deschide, te transformă,
fiind însăși iubirea,
iar iubirea chiar Ea,
devine totul,
rațiunea și sensul vieții,
reflectarea jumătății de cerc
ce completează formula infinitului.

Cerurile s-au înălțat în albastru,
pasăre cu aripi crescute în tine,
nu expiri, ci plutești.
Într-o singură întindere de aripi
e-o singură bătaie de inimă
- rug, flacăra, icoană, caldă lumină.
Vei dori mereu să te regăsești
în cuvintele, privirea, atingerile,

sărutul și îmbrățișarea ei,
pentru că doar atunci
știi că ești tu, acolo, acasă,
dar în același timp
ți-e teamă s-o pierzi.
Iubești copia inimii tale,
parte din sufletul tău,
iubești cu ochii și nu doar atât,
iubești cu trupul, cu inima și sufletul,
iubești sincer, curat, profund,
iubești nemărginit,
iubești așa
cum n-ai mai iubit
și nu vei mai iubi vreodată.

O privești în ochi, regăsind
cea mai frumoasă parte
din tine în ea.
Citindu-ți sufletul, și-a găsit loc
pentru totdeauna, în inima ta.
Știi sigur că pentru apropiere
este nevoie de depărtare,
pentru veșnicie este nevoie de timp,
pentru recunoaștere de fapte.
În palma grădinii ți-a răsărit
trandafirul dimineții.
Demult ai trasat drumul,
drumul pe care
doar ea-ți va fi alături.
O iubești - o iubești pentru totdeauna.
O vrei alături - o vrei mereu.
Doar așa nu-ți vei pierde inima,
sufletul și înălțimea.

Un bărbat mereu alege.
Alege provocarea. Alege strălucirea,
zborul, mișcarea, viața.
Alege femeia propriei nebunii.
Dintre toate femeile o alege
pe cea mai plină de viață.
Din cea mai plină de viață
- pe cea mai înțeleaptă.
Din cea mai înțeleaptă
- pe cea mai delicată.
Și veselă, și răbdătoare.
Dar și nebună, irezistibilă,
pentru că de fiecare dată
când o vei privi adânc în ochi,
îți vei citi bucuria de viață,
înțelepciunea, gingășia,
blândețea și răbdarea din tine.
Și-acea nebunie,
oglundirea propriei esențe!

File de reportaj

Aproape de șipotul Motrului

Ion Elena

Vreți să descoperiți lumina vieții, priviți în strălucirea izvoarelor! De căutați, veți găsi firul lor cristalin sub streășina munților, în pridvorul de piatră al înălțimilor, tot mai aproape de cer, unde se nasc pâraiele, râurile, apele, de unde începe tot farmecul existenței și frumuseților din vale. Și pajiști, și păduri, și plaiuri, și ierburi, și flori, și-atâtea minunății ale lumii vegetale. Și-apoi, recolte, belșug, perdele de ploi, întreaga diversitate a lumii vii, însăși bucuria noastră de a fi, și câte altele ...

Veți afla apoi că un suflet de râu, pe numele său, Motrul, s-a hotărât să întâlnească soarele pe panta dinspre răsărit a Muntelui Oslea, iubind lumina și dorul. Îngăduitor cu sărutul ciutelor obosite de sete, el pleacă liniștit și generos prin farmecul munților, să primenească peisajul și să ude pământurile cu apele sale presărate cu lacrimi de stele. Își adună de pe cărări, rând pe rând, prăvăliri mai mici de șuvițe și valuri limpezi, precum râșoarele Alunul, Mileanul, Cărpineiul, Capra, Bulba și își împlinește alunecarea zburdalnică prin depresiuni și chei, până în clipa de grație a îngemănării cu Jiul și-a reîntoarcerii sale spre stele.

Amurg de noiembrie coboară peste geanțurile și crestele Oslei, Șarbei, Godeanului, Culmii Cernei, Pietrei Cloșanilor și-ale altor vârfuri carpatine, cântate de izvoare. Hoinăriri de nori se lasă peste munții aceștia cernind din înalțuri horiri de fulgi cumiți. Coboară zăpezile-n Carpați, se-ntorc iernile din nou și-așteaptă un semnal să intre pe ulițele satelor rânduite la stânga și la dreapta Motrului. Și-au pus munții cojoace albe și umbra norilor alunecă iar pe creste. Uimirea copiilor cuprinde depărtările și-n ochi li se-nfripă dor de iarnă. Nu și-au pregătit încă

săniile, nici nu se grăbesc, știu că vântul acela scăpat dinspre Cerna încă nu a sosit. El se arată puțin, după Sfântul Andrei, și lasă zăpada în sat.

Motrul șerpuiește șoptind și visând din piatră-n piatră, șuieră prin vale și răsfiră spre culmi răcoare și ecouri din vocea-i milenară. Sărută pintenul muntelui, lângă glezna stâncoasă a Scărișoarei, ascultă discret vuietul turbinelor în care Cerna-și toarce dorul în fuioare de lumină și se oprește în luciul lacului de acumulare de la Valea Mare, pentru a se reîntâlni cu stelele. Aici, sloboade prin inimi de munte trupul său de ape, nevăzut, străbătând năvalnic negura pământului, pentru a izbi cu putere aripi năvășe de hidrocentrală, ca să renască apoi, în unda neîmblânzită a Tismanei și-n purpura de lumini presărate în case, în farmecul orașelor și-n frumusețea vieții noastre. Acesta-i Motrul purtător de energie!

Un alt braț din trupul său fluid, de balaur legendar, alunecă pe sub pânțele barajului și se pierde spumegând în colțuri de stâncă și-n bulboane printre versanții îmbătrâniți ai Ciutei și Pietrei Mari, să facă istorie la Cloșani și, mai departe, în scurta sa călătorie spre miazăzi. Scapă de strânsoarea cheilor, în aval de Poienile de Jos, trece pe sub umbra Picuiului – chip de munte pleșuv cu înfățișare de turc împietrit pe-aceste locuri – și se oprește la intratea în sat, să-și amintească de vârnicerii de pe Valea Calului și de morile zidite pe maluri cu multe decenii în urmă.

La Moara lui Tudor, din care au rămas doar piatra și amintirile, bătrânii povestesc despre întâmplările din vremea vătășiei de plai a lui Tudor din Vladimir. Pe aici au tropotit caii pandurilor și ai Slugerului, scotocind munții întru loc de adăpost pentru provizii și arme, chivernisind bine preocupările pentru revoluție. Râul își urmează calea, uneori plin de surâs, alteori urlând cu glas himeric, udând și limpezind cu unda vatra satelor – la Orzești,

Călugăreni, Văieni, Padeș, Negoiești, Glogova, Cleșnești și pe mai departe, cât poate el să zidească viață și frumuseți.

După ce iese zbciumat din Vadul Rău, Motrul culege izvoarele dinspre Călugăru, Tehomir, Priboiaia și Brebina, șerpuieste printre zăvoaiele părăsite de toamnă dinspre Apa Neagră și mai stă un pic pe gânduri să asculte foșnetul moale al fulgului de nea rătăcit în istoria locurilor. Privește trist spre culmea din Ogașul Verde, văduvită de stejarii falnici. Este trist, foarte trist, văzând cum se surpă Coasta Motrului, dezgolită de haina pădurilor, de cântecul păsărilor și răcoarea umbrelor. Ferăstraie ciudate și securi vrăjmașe au vămuit ramurile cerului, mutilând peisajul și cernind viața. Pe maluri, tremurând de frig în val de vânt răzleț, câțiva lăstari de fag vor să urce coasta, să scape de vituri. Cuprinși de fiorul singurătății, puii de fag așteaptă primăvara, să vină tinerii să-ncerce dealul cu puieți, reînviind pădurea ...

Urcăm spre piemont, pe plătoul din Câmpia Padeșului. Nu este acasă firul de iarbă, să spună acum de ce-a plecat de-aici peste țară Tudor, rostind cu năduf „Patria este norodul iară nu tagma jefuitorilor!” Lângă tâmpla de piatră a monumentului este multă tăcere. Istoria nu mai vrea să vorbească! Dinspre munți, vântul zboară perdele de fulgi. E tot mai frig spre vadul Motrului. Nu înțeleg amăgirea frunzelor uitate în stejarul de pe prund, acest mister cuminte al toamnei resemnate. Pe potecile trecutului se-aud armăsarii nechezând. Fiorul ochiului clatină nemărginirea.

E zvon de iarnă prin zăvoi!

Poeme

Săndel Ploscaru

Stropi

Miroși a ploaie așteptată.
Stropi de fum îmi picură
pe frunte.
Din tine sorb atâta așteptare
Și-ți torn în trup
ploaia albă
a lacrimilor mele.

Fără nume

Ești o iubire
fără nume și fără vârstă.
Ai trecut un hotar
și-ai călcat pe un pământ
ce aștepta de mult un anonim.
Ai venit tu,
nu ai spus cine ești
și-ai îngenuncheat vremea.
Am apărut lângă tine
fără cuvinte și fără nume,
te-am făcut logodnica mea,
fără nume și fără vârstă,
și-am devenit doi anonimi
pe un pământ numit așa de
frumos: NOI.

Ploaie

Plouă-n noapte și în vară
peste greieri și cărări pustii
Plouă
în căușul palmelor
întinse
peste singura mea taină
purpurie.

Întuneric

Depărtarea
mi-a închis ochii
ca să nu văd
că nu ești aici.

Dorința

Cu ochii închiși,
aștept să-ți aud
pasul singur
pe dalele sufletului meu
îmbolnăvit de așteptare.

Puzzle

Inevitabil, vine o zi
când materia din noi,
urmându-și nefireasca lege,
se împrăștie în univers.
Și, atunci,
ceasul nostru interior
bate ora eternității.
Mă simt răspândit în tot ce e în
jur

Și
cerșesc copacilor, păsărilor,
flăcărilor,
tuturor cerșesc
să-mi refacă conturul
împrăștiat
într-o clipă de fericire nedăruită.

12 Martie

Se împlinesc azi nu mai știu câți
ani
De când materia învinsă de
simțire
Și-a rupt din pântec o minusculă
bucată
Și-a dat-o omenirii moștenire.

Se împlinesc azi nu mai știu câți
ani
De când, sub blestem dat de
ursitoare,
De-a duce-n spate al lumii-ntreg
păcat,
Materia se frânse în chin mare.

Se împlinesc azi nu mai știu câți
ani
De când, purtând destinul
moștenire,
Bucata de materie născută-n
chin atunci
Tot chinuie pentru întreaga
omenire.

Desfrunzire

Toamnă târzie este sufletul meu
în care frunzele pică-ntre file de
cărți,

Uitate de atunci
le regăsesc moarte și triste
Și nu mai găsesc
ultima toamnă.

Așteptare

Mi-e gândul către tine,
cărare bătătorită.
Mi-e mâna ram uscat
de depărtarea părului tău.
Mi-e ochiul filă de calendar
de atâta așteptare.

Diluție

De la un timp
se dizolvă încet în mine
chipul tău,
femeie cu ochi căprui.
De la un timp
mă simt cutreierat de tine,
femeie nestatornică în haină
roșie.

Odată,
florile-și vor trage seva
din sângele meu
și chipul tău
va urca în trupul lor,
creându-te a doua oară.

Opera

Din vise de copil
clătite în limpezimea cerului
ți-am plăsmuit chipul.
În rouă zorilor
ți-am spălat privirea.
Din miresmele câmpului
ți-am împletit părul.
Ești oare tu aceea?
Atunci hai, vino!

Tăcere finală

Și deodată cerul, pământul,
iarba, vântul,
sălciile, apa, păsările - toate
tăcură –
curgând în afara noastră.
De ce? De când?
Această torență pluvioasă

lunecând fără imbold,
umple tăcerea dintre noi.
Chiar și anii noștri cruzi
se-nveninără
de aurul pelin al tăcerii.

Captivitate

Prin aerul dintre noi
își țese timpul uitarea.
Câteva fire pornite din inima mea
se leagă de alte fire
ce-ți înfășoară glezna.
Și uite-așa suntem prinși
în pânza uitării
asemeni unei insecte
în pânza unui păianjen.
Zbaterea în pânza capcană
dă semnalul timpului
să ne devoreze.

Încremenire

Tolănit
în lunca gândurilor tale
așteptam
la umbra cuvintelor nerostite
răspuns la întrebările nepuse,
în turnuri,
nenumărate orologii se aud
bătând...

Am ațipit.
Și, deodată, se porni un vârtej
de roșu, galben, verde.
Și printre toate – zboruri,
fâlfâiri de aripi tot mai lente.
Un corb trecu atât de aproape
că aripa lui îmi brăzdă fața.
Tresar,
în plete îmi cădeau primii fulgi...

Iluzie

Cu palmele întinse,
alergam
prin ploaia din fața mea
ca să simt în vârful degetelor
perfecțiunea formelor.
Dar,
ca de fiecare dată,
în palmă nu aveam
decât o pată de apă.

Stropi de timp

Vine un an
când sufletul,
asemeni unui lan bolnav de
secetă,
își cere dreptul la rod.
Vine o lună,
când sufletul,
inundat precum pământul pe
vremea lui Noe,
își cere dreptul la muguri.
Vine o zi,
când sufletul,
asemeni unui pahar împovărat
de conținut,
lasă prisosul să-i dea peste
margini.
Vine o clipă,
când din setea lanului,
din puhoiul de ape și preaplinul
paharului
Marele Necunoscut împletește
disperarea.

Rătăcire

Pașii mei
rătăcesc în neștire
pe muchia nopții.
Luna - covrig aruncat acolo
de veșnicii
Din noaptea asta
adâncită în mine
plouă cu ecouri
diminețile trecute.

Chemare

Șoapte-ncolțite în părul tău,
pași amestecați cu flori,
vise-nfiripate în dimineți străine,
chemări târzii, fără răspuns,
susur de gânduri, albastru
ruginiu de toamnă,
pomi de care se sprijină trupuri
fără contur și glas,
ceață căruntă,
drumuri pierdute între fire
de viață,
nemărginire...

TRECEA UN CÂNTEC PESTE VEACURI

ANTOLOGIE DE POEZIE FRANCEZĂ

Selecție de poeme și traducere în limba română

Paula Romanescu

Anonim

**Cântec
(Chanson)**

Cu ochii-am văzut !
la zi, ce-ai văzut ?
O vacă dansând
Pe gheață-am văzut
Vara la Sânt' Ion.
Cumetre, pardon...

Cu ochii-am văzut!
Zi ce-ai mai văzut!
O broască vitează
Ce stătea de pază
Cu sabia-n mână.
Cumetre, minciună....

Zău că am văzut!
Ei, ce-ai mai văzut?
Un lup ce vindea
Verze peruzea
În Piața de Lună!
Cumetre, minciună...

Vă zic c-am văzut!
Hai zi ce-ai văzut!
Un ac ce cosea
Unei fete-o stea
Spre-a se mărita...
Cumetre, gura!

Anonim

**Trei toboșari
(Trois jeunes tambours)**

Trei toboșari
Se întorceau din luptă
Trei toboșari
Se întorceau din luptă
Și ram-pam-pam
Ram- pa-pa-ta-pam
Se întorceau din luptă

Cel mai frumos
Ținea în gură-o floare
Cel mai frumos

Ținea în gură-o floare
Și ram-pam-pam
Ram-pam-pa-ta-pam
Ținea în gură-o floare

Fata de crai
Privea de la fereastră
Fata de crai
Privea de la fereastră
Și ram-pam-pam
Ram-pa-ta-pam
Privea de la fereastră

Drag toboșar
Dă-mi mie floarea aceea
Drag toboșar
Dă-mi mie floarea aceea
Și ram-pam-pam
Ram-pa-ta-pam
Dă-mi mie floarea aceea

Fată de crai
Eu ție-ți voi da floarea
Fată de crai
Eu ție-ți voi da floarea
Dacă-mi vei da
Și tu inima ta
Și ram-pam-pam
Ram-pa-ta-pam
Dacă-mi vei da
Și tu inima ta

Drag toboșar
Cere-mă-ntâi la tata
Drag toboșar
Cere-mă-ntâi la tata
Și ram-pam-pam
Ram-pa-ta-pam
Cere-mă-ntâi la tata

Mărite crai
Dă-mi fata de mireasă
Mărite crai
Dă-mi fata de mireasă
Și ram-pam-pam
Ram-pa-ta- pam
Dă-mi fata de mireasă

Biet toboșar

Tu n-ai destulă-avere
Biet toboșar
Tu n-ai destulă-avere
Și ram-pam-pam
Ram-pa-ta-pam
Tu n-ai destulă-avere

Trei nave am
Pe mare încărcate
Una cu aur
Alta cu nestemate
Și-a treia ca
S-o plimb pe ea
Pe draga mea

Drag toboșar
Îți dau fata de mireasă
Mărite crai
Păstrează-ți-o acasă
Că-n satul meu
Ram-pa-ta-pam
E-o alta mai frumoasă

Guillaume APOLLINAIRE
(1880-1918)

**Cornuri de vânătoare
(Cors de chasse)**

Povestea noastră-i nobilă
și tragică
Precum o mască de tiran

Și nici o dramă simplă ba chiar
magică
Nici vreun detaliu oricât de banal
Nu-i dau iubirii aură patetică

Și Thomas de Quincey* sorbind
Opium otrava dulcea casta
La Ana lui biata visând
Vom trece noi și peste asta
Iar eu voi reveni curând

E corn de vânătoare amintirea
Al cărei cânt se pierde-n vânt.

* *Thomas de Quincey (1785-1859), poet, autorul volumului „Les confessions d'un opiomane anglais” (n.tr.)*

Clotilda (Clotilde)

Anemona ancolia
În grădină s-au ivit
Unde-n somn melancolia
E-ntre dor și-amar cumplit

Pe-aici trec și-umbrele noastre
Care-n noapte se desfac
Umbrele-s în soare-albastre
Sorii-n umbre se prefac

Peste ape zeități
Își răsfiră lunge plete
Nu te-opri ca-n alte dăți
Plimbă-ți umbra pe-ndelete.

Rămas bun (L'adieu)

Culeg un fir de mărăcine
S-a dus și toamna nu uita
Noi nu ne-om mai vedea pe lume
Timpul miroase-a mărăcine
Eu tot te-aștept vezi nu uita

Mai (Mai)

Pe Rin în luna mai barca pe
valuri
Doamne privesc din vârf de
stânci înalte

Cât sunteți de frumoase dar
barca e departe
Cine-a făcut să plângă trestiiile
pe maluri

Livezile în floare s-au depărtat
demult
Petalele căzute din cireșii de mai
Par unghiile celei ce mi-a fost
vieții rai
Petalele-ofilite ca pleoapele ei
sunt

Pe drumul de pe malul fluviului
trec încet
Niște țigani c-un urs un câine
și-o maimuță
Urmând un măgăruș ce trage la
căruță
Din viile renane vine-un parfum
discret
Se stinge-n depărtare un cânt
de regiment

Frumoasa lună mai peste
ruine-a pus
Corzi de viță și rugi de trandafiri
sălbatici
Vântul de Rin apleacă boscheții
singuratici
Trestiiile foșninde se leagănă
ca-n plâns.

Noapte pe Rin (Nuit sur le Rihn)

În cupa-mi plină vinul ca flacăra
scânteie
Un barcagiu c-un cântec lin
apele mângâie
Și-mi zice că odată sub lună o
femeie
Sau șapte-și storceau părul lung
până la călcâie.
Cântați mai tare-n juru-mi, jucați
în hore ronde
Să nu mai aud cântul acestui
barcagiu
Aduceți-mi aproape mulțimi de
fete blonde
Cu ochii goi și părul strâns aur
din târziu.

Rinul e beat când via în unda-i
se-oglindește
Aurul nopții cade fremătător
și sus
Spre stele glasul meu se înalță
nebunește
Zânele verii-mi sfarmă cupa-n
hohot de râs.

Podul Mirabeau (Le Pont Mirabeau)

Sub Podul Mirabeau Sena curge
înainte
Și dragostele noastre
Să-mi aduc dar aminte
După-ntristare bucuria-i fierbinte
Vină noaptea bată ceasul
de-acum
Zilele trec dar eu rămân
Mână-n mână să stăm față-n
față pe când
Pe sub podul
Brațelor noastre pe rând
Trec privirile-unde etern
străluminând
Vină noaptea bată ceasul
de-acum
Zilele trec dar eu rămân

lubirea trece ca apa curgătoare
lubirea trece
Doar viața e lentă
Speranța-i însă atât de violentă
Vină noaptea bată ceasul
de-acum
Zilele trec dar eu rămân
Trec zile săptămâni trec
ne-ncetat
Nici timpul dus
Nici dragostele nu se-ntorc
vreodat'
Sub Podul Mirabeau Sena curge
curat
Vină noaptea bată ceasul
de-acum
Zilele trec dar eu rămân

Proză scurtă

Nicolae Rădoi

Autostopistul

Frigul iernii era plăcut – aerul rece, pur, învi-orător. Să-ți simți corpul în mers – deci încă n-ai murit!

Mergi cu stopul – n-ai mașină – nu te-ai „orientat” în viață!

(Normal. Când alții se „orientau”, se „descurcau”, tu învățai pentru examene. Chiar dacă ai fi absolvit geografia, tot „neorientat ai fi rămas!”)

Azi ai noroc - transporterul a venit nesperat de repede. Inventiv, cald; omul de treabă.

Are muzică.

„Ce gagică șmecherită

Știe că este iubită

Și face mofturi cu banii

Nu-i mai trebuie PUSTANII!”

„Poate n-am auzit bine”. Dar la următorul refren văd că nu, adică „da” - auzisem bine.

Cuvântul mă duce cu gândul la PUSTA maghiară. „Să vezi că ne atacă ungerii, să ne ia Ardealul!” „Pustanii vor „pustii” totul în cale”, îmi zic.

Realizez la al treilea refren – că e vorba de „puștani”.

(Regret ușor. Odinioară, când tot poporul lua armele în mână să apărăm glia, se zicea: „Femeile vor primi PUȘTI, iar bărbații PUȘTOAICE”. Era ceva speranță, odinioară!)

Melodia e cam între o manea diluată și muzică de cartier unde „jmecherii” locali sunt la mare căutare.

Cobor cu melodia în cap – îmi răsună obsesiv. Precis că mă voi trezi fredonând-o când ajung acasă. Ea va zîmbi, ușor amuzată „Iar ai mers cu stopul. Te culturalizezi, nu glumă”. (Șarjă amicală)

Îmi dau seama că băiatul vocalist avea textul în față când interpreta melodia.

(Doar nu vrem să-i punem să învețe versurile. Bine că știe să citească!..)

Vorba aia „Monsieur văd, monsieur citesc”-cercul s-a închis; au trecut secole.

Oralitatea, la noi, a căpătat dimensiuni epopeice.

Calculatorul scrisese PUSTANII iar vocabularul actual limitat la trăirile primare împiedică abordarea „elevată” a termenului „puștan”.

Revelația că am descoperit răspunsul mă înviorează ca și când aș fi cîștigat „LOZUL” cel mare.

Măcar băiatul avea versuri făcute perfect, cum învășasem eu într-a patra – rimă, ritm.

Îl iert pînă la a șaptea generație. E nevinovat.

Ascult știrile. Posturile TV ne anunță că e iarnă:

„PiteSti - -17° C”

„Ocna Sugatag - -20°C”

„Palatul Sutu în degradare”

Comentatoarea citește de pe prompter. „Prompt” mă trezesc gîndind: „Monsieur văd, monsieur citesc”

Și asta era acum 14 ani.

Nu mai ascult știrile. „Riscul” e prea mare!!.

Dilema Caprei

Nu există plictis!

Pot să mă opresc aici.

Dacă nu, ratez serialul „Mari comici ai micului ... ecran”

Cu mulți ani în urmă era greu să accezi în acest eșantion.

Astăzi s-au ars etapele.

Cum sînt, mai nou, acei studenți „eminenți” care, după ce au trecut primul semestru, încep să lucreze la al doilea DOCTORAT!

Abia la sfîrșitul primului an află unde este universitatea la care studiază...

Micul ecran...

Cîte hohote de rîs n-au scuturat camera mea. Soția cheamă zugravul de două ori pe an – tencuia-la crapă de vibrațiile rîsului meu.

Nu contează postul Era să zic „prostul” – hai așa: „p (r) ostul”.

Fiecare alege.

Oameni care par serioși, și poate chiar sunt – oameni cu greutate – majoritatea bat ușor suta de kile – se produc pe micul ecran.

(O fi pe-acolo vreo molimă, ceva contagios.

Chemați Preoții să exorcizeze!)

Cu siguranță VINA este a noastră – ne aparține.

(„Antena vă aparține” era o emisiune, cîndva.)

Sîntem vinovați că am uitat să rîdem; de ei; și în general.

„Ridendo castigat mores”

În românește „cîștigat”

„Mores” cîștigă din rîsul ăla sănătos, care să-l pună pe „obraznicătură” unde-i este locul.

Adică în reflectoarele ridicolului.

Tot lăsați așa de mici, au ajuns „mari”. Mai marii zilei!..

Sărmanii...

Care sărmani?

Sărmanii de noi, nu e clar?

Trebuie să fim „politically correct”.

Să nu ne facă ei vreun pocinog – nouă, familiei, copiilor, etc.

„Trebuie să bată și în țara asta odată un vînt care să-i spulbere pe toți neaveniții pentru a da fiecărui dreptul la zbor sau la căderea liberă”.

Maestre PALER, cu plecaciune!(Era prin '79, cînd scria asta.)

Cuvinte profetice!...

Suntem tot mai puțini ăi de rîdem. Cu timpul vom fi așa de rari încît ne vor pune în cuști la ZOO.

Nu stă RÎSUL în cușcă?

Ba da; suntem deja acolo; băiete – făcute din cel mai bun oțel inoxidabil invizibil. Nu ne dăm seama pentru că nu-l atingem.

Teama de a rîde are consecințe perverse;

„Stai la locul tău”, te învață toți. Toți ăia bolnavi de frica rîsului.

Destul cu asta.

Dilema trece în certitudine.

(Am certitudinea unei dileme).

Cînd au ajuns oamenii atît de „politically correct”?

„De un centaur, urmărită-n goană

Pe iapa ei, gîndea o amazoană:

„E-ndrăgostit, dar ce dilemă grea –

O fi de mine sau... de iapa mea”

Maestrul Andrei Ciurunga publica astfel de ghidușii.

Era cine să le citească.

Să le înțeleagă.

Și să rîdă copios.

Cînd rajahul se plictisește, aprinde televizorul (Odinioară chiar îmi venea să-l aprind.)

Pun La B1! (cînd citim sună altfel!)

Prin telefon, ministru. Daea.

Nu știu - are umor involuntar sau chiar are umor și își bate joc sub masca umorului involuntar.

„Doi cîrlani tineri” îl întrebă

(Daea – cu oile –

Haysam – cu berbecuții –

Pamohaci - (și) cu berbecii)

„Veșnicia s-a născut la sat”

„Miorița s-a născut în România”

„Reflectoarele” în care se află ministrul îi gîdi-lă orgoliul.

Întrebările sunt puse parcă în joacă, șagalnic – băieții pendulează relaxat între zeflema și seriozitate.

Daea se ține bine.

Întrebare:

„Dați carne de ovine în țările arabe?”

Năuceală totală – ceață în studio, promoroacă pe ecranul televizorului meu. Daea gîfîie insesizabil, crispat.

Gîndește: „O fi subversiv să vînd la arabi?”

Devine „politically correct”.

N-are deloc dogmatismul spaimei prostești. Îi aud gîndurile.

„Aduc bani la buget”, se teme să zică asta. Simplu, direct.

Trece, în gînd, la filozofie:

„Buget, deci cuget!”

„Muget, deci exist!”

Îmi dau seama de ce „Un rajah care se plictisește” al lui Alphonse Allais cheamă ienicerii – pentru „Daea, ăl cu oaea” – exponentul unei clase tot mai numeroase.

La modul sufocant.

De aici pentru mine, dilema caprei: „Sunt animal sau poziție?”

Așa că răspund eu în locul ministrului:
 „..... că uite, d’iaia.
 Alegem capra, nu alegem oaia.”
 Pentru că nu vreau să fiu „politically correct”
 Pentru că mi se-ntoarce stomacul pe dos.
 Pentru că ne-ați adus unde sîntem.
 Pentru că ne stați în drum voi, cu ai voștri – soții, copii, nepoți, amante – tîrîtori.
 Uite, bă, de ce:
 D’iaia, bă!

Minunat lucru, spălatul vaselor

Singur cu gândurile tale – soția se uită mirată, suspectînd vinovății imaginate. „Precis are pe cineva și vrea să-și spele păcatele. Dar nu e așa ușor. Mai vedem noi...”

Zîmbești trist în sinea ta.

La „Radio Cultural”, interviu cu Ana Lia. (Îi scriu numele așa pentru că vreau, inutil, să evit rînjetele. Am aflat, de curînd, că noi, românii, avem doar BĂȘCĂLIA... Umor, ironie, sarcasm, haz... termeni de dicționar).

BĂȘCĂLIA, rîsul stupid, cazon, înapoiat ca să-i facem plăcere plutonierului „adjuvant”. Ce decădere!... Ar muri CIORAN subit iar Nenea IANCU ar cere să fie eutanasiat. Sau, cel puțin, să i se retragă cetățenia.

Această față minunată nu am văzut-o niciodată, dar mi-o imaginez...cu părul șaten spre brunet, lung pînă la mijlocul spatelui, drept, cu cărare pe mijloc, ceva JOAN BAEZ – ne vorbește despre Argentina.

(Ei pronunță „Arhentina”). O țară veselă, unde oamenii rîd, dar nu e ușor de trăit. Am înțelege asta dacă am fi cunoscut-o pe Flaviana. Dar despre ea Liviu ar putea vorbi. Dar nu-l întrebăm... Niciodată nu l-am întrebat, nici el n-a vorbit. Era totul spus prin tăcere.

Ana Lia vorbește o limbă română minunată. Ar putea fi ambasador în Harghita – Covasna. Însă nu-i vrem răul!...

Se oprește uneori; din respect pentru acuratețea limbii. „Întotdeauna încurc SCRIITOARE cu SCRISOARE” mărturisește dezarmant.

Rămîn mut în camera pustie.

Vorbește pasional despre muzica „Arhentiei”.

Ascult tangoul patriei sale și văd cum se

îmbrățișează picioarele dansatorilor. Patimă și distrugere.. ce rost mai are să dansezi altceva după tangoul din „Arhentina”?

Valsul vienez îmi pare vulgaritatea supremă. La fel cu acei minunați armăsari albi din arena circului obligați să meargă cu capul în piept. FRÎUL e scurt. Ca în viață.

Mîndria și demnitatea trebuie să fie îngenunchiate... pentru a face (multă) plăcere maimarilor zilei. Semidoçilor. Lingușitorilor de conjunctură.”Au o problemă cu scriitoare și scrisoare” mărturisește Ana Lia.

Răpit de forțele teroriste, ministrul POP, al învătămintului, mărturisește, candid, că el nu face GREȘELI, DOAR ERORI!...

Și nu știe cu cîți „III” scriem „geamgiii”. Că e traumatizat de cînd a fost răpit de teroristu’ AL – FABETH.

Și Ana Lia vorbește pasional, iar timpul care zboară parcă s-a oprit în loc.

Cu multe luni în urmă, lumea științifică era siderată – un pinguin se rătăcise pe țărmurile Americii Latine la mii de kilometri de locul său de baștină.

Străbătuse, derutat, imensitatea. Și nu-l ucisese nimic. Nici oboseala, nici prădătorii mării. Ca să...ce?

Să ne spună o poveste...că se poate..

Ca Ana Lia.

Doar să vrem să ascultăm.

Cheia sol

Restituiri**Poezii de Yves Broussard în românește de Virgil Bulat**

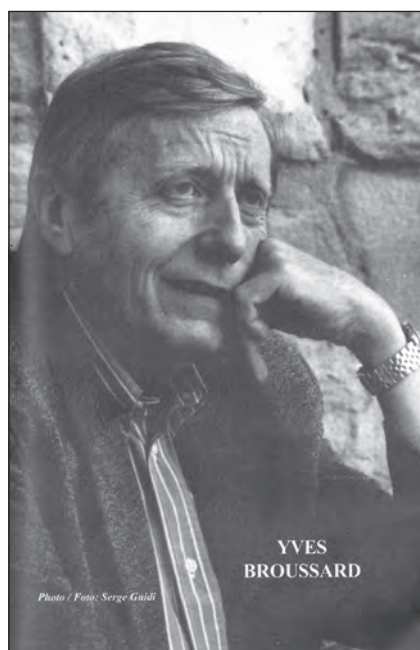
„Poet mediteranean de expresie franceză”, cum se definește pe sine, YVES BROUSSARD s-a născut la Marsilia în 1937. Din 1960 până în 1963 este membru în Comitetul de redacție al revistei „Action Poétique”. În 1970 participă cu Jean Malrieu la crearea revistei „SUD”, căreia îi va asigura direcția între 1976-1997. Actualmente este Director literar al revistei „Autre SUD”, membru în Consiliul de redacție al „Revue des Archers” (Marsilia) și al revistelor românești „UNU” și „Cronica”. Poemele sale sunt traduse în albaneză, arabă, bulgară, cehă, chineză, ebraică, engleză (USA, Irlanda, Australia), estonă, germană, greacă, italiană, română, rusă, ucraineană, uzbekă. În 1998, orașul Marsilia i-a consacrat o mare expoziție retrospectivă intitulată „Locuind pământul, Yves Broussard, Poet”.

Dintre numeroasele sale cărți de poezie amintim: *Traversée de l'inexorable* (Premiul Antonin Artaud, 1983), *Nourrir le feu* (Premiul Guillaume Apollinaire, 1987), *Esquisses pour un autre lieu* (Premiul Henri Mondor al Academiei Franceze, 1991), *Habitant la terre, La vie interprétée* (Premiul Charles Vildrac, Belgia, 1997), *Poèmes/Poeme* (Ediție bilingvă în traducerea lui Valeriu Stancu, Ed. Cogito, Oradea), *Oeuvre de vie* (având și o versiune bilingvă „Operă de viață”, în traducerea Rodicăi Bogdan, Ed. Helicon, Timișoara), *Grand angle* (antologie de poeme 1960- 1990), *Passant obstiné, Héritier du temps* (care cunoaște și o versiunea românească „Moștenitor al timpului”, în traducerea Claudiei Dimiu, Ed. Libra, București), *Juste ceci* (cu versiunea românească „Asta e” în traducerea lui

Constantin Abăluță, Ed. Libra, București), *Le Bestiaire in-suppônné, La nuit tremblée*, în fine, volumul care a apărut în 2004 la Éditions du Taillis Pré — *Mesures de la vie*.

PROCHE DE L'INSTINCT
à Yves Namur

Rien dans la courbure

du fleuve
n'annonce l'envol
des graminées

L'espace s'éprend
du tracé pur
de la colombe

Midi s'étend
là où rien
n'existe

qu'une l'indiscernable
coulée
de temps

APROAPE DE INSTINCT
lui Yves Namur

Nimic în încovoierea

fluviului
nu vestește zborul
gramineelor

Spațiul se-ndrăgostește
de traiectoria pură
a porumbiței

Amiaza se-ntinde
până unde nimic
nu mai există

doar o imperceptibilă
curgere
a timpului

*

Le meilleur de l'homme
est dans son regard

La déraison aidant
l'esprit libère
toutes les contradictions

Mais demeure
le malentendu

*

Cea mai bună parte a omului
îi sălășluiește-n privire

Ajutat de nesăbuiță
spiritul pune în libertate
toate contradicțiile

Dar mai rămâne
interpretarea greșită

*

Bonheur mesuré

le papillon

fidèle et attentif

s'ingénie à occuper l'espace
qu'il distend

Ici et là	toutes formes aigues	rarefiată ivită odată cu zăpada
cette part invisible de l'être	dans l'instant et la distance	împuținează spațiul și timpul
à égale distance	*	
du commencement et de la fin	Uriașă e salcia dinaintea mea	În amonte câteva semne răzlețe însuflețesc crăpatul de ziuă
*	La poalele ei păianjeni și felurimi de insecte justifică	Mai târziu
Fericire drămuită	toatei alcătuirile înțepând	la poarta moșiei
fluturile	în clipită și-n depărtare.	câteva pasări febrile
fidel și atent	*	sigure de inocența lor
se iscusește să ocupe spațiul pe care-l relaxează	Ce silence tému	vor veni să râcăie țărâna
Aici și acolo	venu avec la neige	ca pentru a-i extrage viața
această parte nevăzută a ființei	réduit l'espace et le temps	*
la egală distanță	En amont quelques signes épars vivent	La nuit tarde à venir
de început și de sfârșit	la percée du matin	Les lilas nous séparent de la poussière et du vent
*	Plus tard	
Immense est le saule devant moi	à l'entrée du domaine	Rien n'est dit ici de ce qui précède le temps
A ses pieds araignées et insectes divers justifient	quelques oiseaux fébriles	

certaines de leur innocence	*
viendront gratter le sol	Noaptea întârzie să se lase
comme pour en extraire	Ciorchini de liliac ne despart de praf și de vânt
la vie	
*	Nimic n-a fost spus aici
Tăcerea asta	

despre ce anume precede
timpul

*

Plus encore
que le chant du merle

le cri des enfants
habite
l'instant
qui s'attarde

*

A l'araignée
qui monte au ciel

le soleil confie
ses rayons les plus purs

Ailleurs
quelques copeaux
de lumière

offerts
à l'homme
en devenir

*

Încă mai mult
decât cântecul mierlei

zarva copiilor
umple
clipa
care mai zăbovește

*

Păianjenului care
urcă spre cer

soarele îi încredințează
razele cele mai pure

Altundeva
câteva așchii
de lumină

oferite
omului
în devenire.

LUMINA LASĂ UMBRĂ PE ZIDUL LUI VALER

Florin Hutium

Valer Neag, artistul complex a reușit în timpul său, să construiască o punte foarte stabilă între realul cunoscut și abstractul din cunoașterea sa. Lucrările expuse pot aparține categoriei „Obiecte neobișnuite” create pentru a surprinde și a emoționa privitorul.

Spirit iubitor de spațiu și de planuri gugulanul are o poveste fără început și fără sfârșit, are o operă a măsurilor corecte, de unde minciuna și iluzia au dispărut, comunică simplu, fluent datorită limbajului coerent.

Toate lucrările sale sunt forme ale materiei sensibile și ale materiei gânditoare modelate din materiale concrete suspendate în spațiu. Pentru că nu a reușit să lase umbre pe cer artistul plastic s-a hotărât să nu lase umbre nici pe pământ, folosind zidul a reușit să creeze povești despre oameni și obiecte aparținătoare unor regnuri doar de el cunoscute. Vorbele din discursul plastic au mare valoare și greutate pentru sufletele deschise spre opera lui, sunt cuvinte care lasă umbră pe zidul fiecăruia dintre noi.

Într-o zi de lucru, sticlărul a suflat o clepsidră a lucrat-o impecabil, măsura perfect sfertul de oră, cureaua de piele bogat ornamentată creștea valoarea obiectului. A observat invidia oamenilor și a colegilor de sticlărie.

S-a hotărât să renunțe la obiectul de podoabă. A desfăcut cureaua de la mână și a montat clepsidra pe un perete lângă atelierul de sticlărie.

Gestul sticlărului talentat a fost apreciat de colegi și locul s-a

numit „La sfert”. Îndrăgostiții așteptau pentru întâlniri și întorceau cu grijă clepsidra după un sfert de ceas. Zidul era reparat și zugrăvit înainte de sărbătoarea paștelor ortodoxe. Sticlărul talentat a devenit staroste al breslei creatorilor de arte majore și decorative. Zidul a fost mutilat de „cineva”, clepsidra a dispărut, lăsând în urmă doar o umbră. Zugravii care vopseau pădurea, treceau pe lângă zid și aplicau în jurul umbrei un strat de vopsea, punând în valoare „UMBRA DIN ZID”.

Fabrica de obiecte transparente a fost închisă, oamenii au uitat de peretele cu clepsidră.

Sticlărul talentat este acum sculptor în lemn, atelierul a devenit neîncăpător pentru obiectele frumoase. S-a hotărât să le pună pe zid să le vadă și alții, Expoziția „Umbră din zid” s-a vernisat pe 17 septembrie 2017 la ora 17,00 la Muzeul Județean Gorj alături de prietenii de acum și de mai demult.

Poeme

Emilian Mirea

invers

eu sunt cel care stau pe un
scăunel

într-un colț
și mănânc dintr-o strachină de
lut

cu o lingură de lemn

în timp ce bogații stau la masa
înaltă
și mănâncă bucate alese din
care

din când în când
îmi mai aruncă și mie resturi

îmi e milă de ei...
pentru că ei nici nu știu că
dincolo

pe lumea cealaltă –
care durează mai mult decât o
viață –

va fi invers

morții sau viii?...

în paharul cu alcool din fața mea
toate microorganismele
sunt moarte
și așteaptă reîncarnarea în
acest cimitir lichid

în paharul cu apă
de lângă cel cu alcool
toate microorganismele sunt vii
și se uită speriate la cele moarte
din paharul cu alcool

iar eu mă întreb
ce să beau mai întâi:
morții sau viii?!...

vișinata

în semn de mulțumire
față de primăvara timpurie
din acest an
vișinul din grădină a rodit
abundent
astfel că acum
un covor de vișine prea-coapte
deja s-a așternut împrejur

îmbătătată de aroma vișinatei
proaspete
natura stă întinsă pe spate
cu fața la cer

trandafirul

de ceva timp încoace
o tulpină de trandafir
plină de țepi
crește în interiorul meu

cred că a depășit deja
faza de floare
pentru că i-am simțit
parfumul
de câte ori am iubit
sau am suferit din dragoste

acum deja merge spre
maturitatea deplină și
apoi spre declin

la sfârșitul vegetației lui
mă voi prezenta în fața
Lui Dumnezeu cu semințele
și cu un butaș –

poate îi vor fi necesare
pentru viața viitoare a
unui nou trandafir

căință

te-am părăsit
de multe ori
sufletul meu –
te-am lăsat singur și
m-am folosit doar de trup
și de nevoile lui

am uitat că ai și tu nevoile tale
și m-am pierdut în alcovuri
și beții
ca și când aș fi nemuritor –
deși știam că nu sunt

acum mă întorc la tine și
te rog să mă ierți –
am început să mă căiesc și
să mă îndrept

poate așa
la sfârșitul zilelor mele

mă vor primi și pe mine în
Lumea Celor Drepti
și-mi vor da o lingură de lemn
și o strachină de lut din care
să-mi mănânc Veșnicia
privindu-i
de pe margine
pe cei mai vrednici decât mine

închisoarea

în închisoarea trupului meu
e cald și bine

zăbrelile sunt subțiri și moi
și îmi permit evadarea
în orice clipă
iar gardienilor
le-am dat liber demult

dar nu am de gând să evadez
pentru că îmi place să ascult
inima cum bate
tic-tac
tic-tac
până i s-o termina bateria

sistemul solar al gutuilor

în sistemul solar al gutuilor
planetele-gutui se rotesc
în jurul parfumului lor
iar mările și oceanele sunt
formate din sevă dulce care
pe măsură ce se rotesc
în jurul soarelui-gutui
se caramelizează și
se transformă în dulceață

iar eu –

dumnezeul sistemului solar
al gutuilor
aștept
cu lingurița pregătită

fantoma fostului proprietar

în bucătăria vrăjitoarei sunt niște
papuci roz
o găletușă roșie –
pentru fiert vrăjile și blestemele și
într-un colț
un scaun trist
pe care nu stă nimeni
niciodată

cărămizile vechi de peste o sută de ani
rânjesc la mine din zidul spart iar
fantoma fostului proprietar mă întrebă
câteodată
ce mai fac
și dacă suicidul lui a demonstrat ceva
lumii
sau a trecut neobservat?

bătrânul nebun

bătrânul care merge
pe stradă
cântând
și pe care toți
îl consideră nebun
nu e deloc nebun:

vorbește cu sine
cu voce tare
și din când în când
intră în ședință și își
constată avariile

război fratricid

războiul dintre globulele sângelui meu
și globulele sângelui Lui Dumnezeu
este un război fratricid în care
fiecare își dă la gioale pe apucate și
la sfârșitul luptei
se constată avariile:

globulele sângelui meu se îndreaptă
spre o anemie mistică
în care se naște revolta

în timp ce globulele sângelui
Lui Dumnezeu

își caută alți adversari pentru că
lupta cu mine e deja
pe jumătate pierdută

vremea fugii

nu-ți mai împinge trupul spre
desfătări lumești! –
va veni vremea mlaștinii
va veni vremea fugii de cel ce ai fost
iar goliciunile trupurilor
nu ți se vor mai părea frumoase!

întinde-te pe iarbă și așteaptă...
focul cărnii tale se va domoli și
vei cunoaște liniștea

atunci ispita va depune armele
și te va lăsa să te odihnești puțin
ca să nu mori prea obosit

altă dimensiune

am vrut să trec în altă dimensiune –
aceea a ființei electrice care face naveta
între catod și anod

dar nu mă puteam desprinde de
stația de autobuz în care
te-am așteptat

și nici trenul
pe care voiam să-l îmbrățișez
nu a venit

Kilometrul zero al iubirii

Mircea Petean

Prezenta carte a lui Lazăr Popescu propune două discursuri îndrăgostite rostite la o mare distanță temporală unul față de celălalt: poeziile - cum le zice el - din ciclul *Prinsoare pe fluturi* datează din 1987, iar cele din *Gramatica dragostei* sunt din 2016. Un interval de aproape 30 de ani – iată!

De fapt, sunt două fațete ale aceluiași discurs, sensibil diferite, căci, dacă primul propune un complicat dans al seducției, în care senzațiile, emoțiile, reflecțiile de tot felul dau târcoale, împresoară, ca într-un asediu, literele și spațiile albe dintre ele, în căutarea cuvintelor care par a nu fi nicicând nici destul de precise, nici destul de *încăpătoare*, nici măcar destule, o subtilă simbolistică a vegetalului sugerând de minune această fragilitate a limbajului în raport cu prea-plinul trăirii, cel de-al doilea e un sincopat cântec de dragoste târzie, primită ca un dar neașteptat de cei doi protagoniști, cu înfrigurarea și răsfațul celor ce știu că nu mai au toată viața înainte; e aici o siguranță a rostirii, o plăcere a jocului regizat, o simplitate îndelung râvnită, în fine obținută, o dezinvoltură și o seninătate care integrează firesc versuri din lirica oltenească tradițională, ziceri autoironice și schimburi de replici sprintăre.

Dar ceea ce mi se pare indescritibil de frumos este un vers colosal din primul ciclu care îl prevestește cu totul neașteptat pe al doilea: *miracolul e ca un început de visare a târziului.*

Căci, în fond, depărtarea care apropie și apropierea care desparte dau farmec și consistență iubirii...

Desigur, de singur, într-un renaturalizarea discursului reîndrăgostirii în toamna vieții, Lazăr Popescu

Ion Popescu-Brădiceni

1. Această veche-nouă carte a lui Lazăr Popescu redescoperă orfismul și dictonul ut musica poesis. Ceremonialul vrăjit mlădiază limbajul liric și emoțional, îl transformă într-o cântare intemplantivă, heraclitică în cele din urmă. Uzând de oximoron, Lazăr Popescu se reîntoarce transmodernist la modernitatea francogermană de sorginte mitosofică și evident metafizică.

2. Metapoetician aplicat, autorul „Poemelor Danei” (1987) se revendică totuși din cultură pentru eter, unul al transcendenței reancorate în ontologia unui eros îmbătat de parfumurile tari ale tânjirii după corpul ideal al unei iubiri ca o „sărbătoare reluată pe lângă lume”. Iar „ca o mângâiere, cuvântul” „explozie înceată în ochiul invizibil al florii” caută „o gamă neștiută” de litere și sunuri menite să redea imaginarul unei „mai mult ca realitatea”.

3. Oricum mi-e fermă convingerea unei redescoperiri a neoexpresionismului de tip Georg Trakl, Lucian Blaga, Petre Stoica, numai că Lazăr Popescu e un apolinic nemântuit, un sedus mereu de „miracolul dilatat” al clipei scrise „în freamătul ierbii” și transscrise sub semnul „lumii tremurătoare” și al poveștii cu vrăbii semantice.

4. Elogiind precum Rilke ori Montale, dicteul îndrăgostit de inefabil, poetul concepe actul poetic într-o simultaneitate aurorală cu „prinsoarea de fluturi” prin fânețurile auguste ale memoriei precum Cezar Ivănescu ori Artur Bădița.

5. Vechi-noul Lazăr Popescu nu se teme de discursul de reciclare a unor toposuri doar aparent pierdute. Asemenea lui Marcel Proust ori Aurel Pantea, maturul columnist încă de la anul 1987, cel de dinainte de „Amurgul traversat”, își reclamă rezidența într-o epocă suspendată, staționară o vreme în „orele mirării”, „într-un cea translucid” „în sclipirea oglinzii” unde „s-ar mai putea scrie cu gânduri un poem” deci doar mental nu și scriptural.

6. Tot scrutând „Zările noi, stanțele suspendate în frunze tremurătoare” ca poet fantezist-ironic,

L.P. ascute cuvintele ca pe „neștiute pietre” ca să exclame oarecum excedat: „Ce reprezentare absurdă peste tot!” ca un Dorian Gray reîntrupat sub „negura de stele”.

7. Dublul vegetal funcționează și în textul lui Lazăr Popescu întocmai ca la Marin Preda numai că salcâmului îi este preferat ulmul, pentru conotația lui psihanalitică. Poemul în sine revalorifică, repet, textualismul, dar clapele mașinii de scris par să fie și clapele unui „pian lăuntric”. Astfel poezia poate fi acea „revărsare de ape aievea”, acea „articulare posibilă de cântec” cu – atât de frumos spus – „nostalgia unui sine strecurat tiptil pe ușa ce duce spre ieșirea din Casa Cuvântului”.

8. Atmosfera de nostalgie a unui tărâm și a unui limbaj pierdut, rămas in illo tempore, se autogestionează prin «asemănare». Heteronimul Menalc își execută misiunea pe care Lazăr Popescu i-o încredințează prin acest dialog chiar în fața porții de intrare și ieșire din Republica Reinventării Marii Poezii. Dacă au stat, morile de vânt ale lui Don Quijote trebuie repornite. Căci ele alimentează cu energie inepuizabilă Dicțiunea edificată cu amăgi-toarele cuvinte.

Niciodată nu-i târziu, nu, nu-i deloc târziu a te întoarce la „Kilometrul zero al iubirii”[1] cum niciodată nu-i prea tardivă „căutarea punctului zero”. Maurice Blanchot invocă un anume „consimțământ înalt” al scriiturii și ne avertizează că această literatură scrisă nu-i simplă formă transparentă, ci este o lume aparte alterată, depravată, ocupată economic (poate și social), prizonieră, într-o istorie deseori frustrantă/ ostracizantă.

Astfel că fiecare poet se simte însărcinat până la autosacrificiu să încerce a se elibera de această lume dominată de idoli falși, a o nimici chiar spre a o construi din nou conform propriilor sale exigențe auctoriale, una pură de orice folosință anterioară. „A scrie fără o *scriitură*, a duce literatura către acel punct de absență, unde dispăre, unde nu mai avem a ne teme de secretele ei care sunt minciuni, iată ce înseamnă *gradul zero al scriiturii*”[2] – ne lămurește același Blanchot. Iar Lazăr Popescu pare să-i calce pe urme, reînnoindu-și limbajul (meta) și (trans)poetic pornind – cum altfel? – de la „Kilometrul zero al iubirii”.

Certamente, și pentru Lazăr Popescu, accepțiunea barthesiană a „gradului zero al scriiturii” e un

miraj asumat cu o periculoasă luciditate: aceea a reinventării erosului despre care Georges Bataille afirmă că ar fi „aprobarea vieții până și în moarte”. „Activitatea erotică este... o exuberanță a vieții”. Ea este o „tulburare elementară”, este „ceva a cărui esență este o răsturnare a oricărei ordini prestabilite și răscolește adânc”[3].

Volumul „Kilometru zero al iubirii” pare să se revendice, parțial, din „Aureola umbrei”, carte pe care i-am scos-o eu în calitate de consilier editorial la Editura Gorjeanul în 2005 [4]. Recitite într-o inerență paralelă – ca urmare a citatelor prelevate din „Aureola umbrei” în proaspăta „Kilometrul zero al iubirii” – cele două opere se reconotează reciproc, părând două vase comunicante.

Ambele s-ar putea trage din mantaua lui Odysseus Elytis, ceea ce-i perfect. În „Prinsoare pe fluturi”(ciclu mai vechi, rămas în sertar, din 1987), personajul feminin Dana îl melancolizează ca pe E.A.Poe pe poetul trăitor în căutarea cu toată ființa a perechii ideale. Intertextualizându-l pe Goethe – fiind un homo (trans)culturalis, Lazăr Popescu procedează firesc când observă când „se oprește cuvântul și se transformă în curgere nemaipomenită de literă”. E o curgere heraclitică, de sorginte elină/ heladică, iar poezia se reduce pe sine, renunță la cuvinte, păstrându-se doar ca muzică, întrucât în ea „sinele se ferește pe sine”. Crezând în miracol – precum edictează și transmodernismul – Lazăr Popescu îl definește antologic ca fiind „un început de visare a târziului”. Versul i se confundă orficului lirososof cu eterul tocmai din pricina – repet – renunțării la scriitura ca atare prea densă, prea... arbitrară, ca să se poată baza direct pe numele originare desigur nelovite de nenorocirea arbitrarității și semnului lingvistic.

Un „Acrostih” – care e o formă fixă – împrăștie un parfum de cireș oriental, poposind oarecum și prin preajma haiku-ului. Roland Barthes ar aprecia că și cuvintele tari au o anumită moliciune ca și ceasurile lui Dali. Iar romanul semiologic ai cărui protagoniști sunt poetul inițial tânăr și Dana cea reală, apoi cea din anamneză e unul al sensului unduitor, aventuros, erotizant până la acea saturație care are drept consecință o scriitură despre scriitură, ca nonscriitură. Întrucât ca metalimbaj dobândise „ceva asemănător freamătuului... această forță, această căldură care înalță știința poienică și prozodică, ritmică, stilistică, poezescă etc.(oricât de

riguroasă ar fi spre altceva, spre nescriitură (Nichita Stănescu o reînăugurase cu necuvintele sale în starea lor imaterială, spirituală – n.m., I.P.B.) [Barthes, 1987, 50-67].

„Ca o mângâiere, cuvântul” – se vede cooptat într-o „gamă neștiută” de cristale sonore, iar „iubirea împresurând literele tăcută... închipuie sărbători pe sub brazi”. Rămâne „șoapta precum un cântec de pasăre”. Adică „Limba păsărilor” (Andrei Pleșu).

Brodând un limbaj și o comunicare cât un erotikon, din imagini concrete, într-o supraréalitate, poetul evadează dintr-o pragmatică uzuală optând pentru răsfațul într-un discurs îndrăgostit și orfeonarcisiac, deci diadic/ triadic – cum ar insinua Charles Morris, de mi-ar fi cumva tovarăș la această recitare a mea implicată într-o hermeneutică oarecum îmbogățită printr-o „explozie înceată în ochiul invizibil al florii”. Morris însuși împărtășise aspectul (trans)retoric, deși obiectase că insistența pe regulile de întrebuintare, a scriitorului, se găsește pe același plan cu deconstruirea lor [Morris, 2003, 78].

Această nouă carte de autentică poezie a lui Lazăr Popescu e un fel de salt – primejdios/ profitabil? – într-un absolut al rostirii po(i)etice întrucât – cum indică și Roland Barthes – poetul se instalează într-o situație revoluționară. Căci scriitura lui L.P. are drept funcție nu numai să comunice despre o iubire în doi timpi/ și în două epoci/ sau să exprime niște tensiuni teribile și niște emoții mirabilizate, ci să impună „un dincolo al limbajului”, „singurătatea unui limbaj ritual” ca soluție salutară a reinventării poeticității fruste, și totodată rechemată în teritoriul literar-imaginar unde acest ordin sacral al semnelor scrise reconsacră iubirea ca instituție a puterii secunde, dezvoltată de formă.

Ea fascinează, încântă, are iar consistență plină de secrete precum: cel al luminii despărțite de sunet, cel al ochiului care cuprinde miracolul dilatat (Aievea sau valsând); ori cel precum al numelui iubitei care „face cu ziua prinsoare pe fluturi”(p.15) ieșiți din crisalide precum stilemele din morfologeme.

La un moment dat, Charles Morris definește interpretantul ca fiind „un gând sau concept”. Trăind „într-un ceas translucid, cristal mult așteptat”, poetul columnist, fondator al Școlii de Literatură de la

Târgu-Jiu, așteaptă vremea „când s-ar putea scrie cu gânduri un poem”. Însă această scriere este prezentă deja „din nou și altfel totuși” ca, de pildă, în celelalte nouă apariții verslibristice: Alte secunde, alte ipoteze; Amurgul traversat, Aureola Umbrei, Omul care trece podul, Fachirul de scai, Scribul și contesa, Cosmos în silabe, Amarul vector.

Cum procedează, de data aceasta, poetul și în același timp poeticianul înalt instruit (i-am răsfoit biblioteca și, mărturisesc spășit, l-am inviat: Pound, Pessoa, Girard, Blanchot, Barthes, Montale, Cohen, Eliot și cu osebite cărțile, în franceză, netraduse încă – n.m., I.P.B.)? Retrusează drumul de la gradul zero al scriiturii cu o finalitate exact precizată: să îmblânzească limbajul (sincronic) și limba poeziească (diacronică cu sau fără voia sa) fie ea și după experiențe precum ale lui Valéry, Poe, Kavafis, Elytis, Seferis, Gide, Proust, Saint-Exupéry ș.a.

Ca Roland Barthes în „Fragmente dintr-un discurs îndrăgostit”, Lazăr Popescu resimțind întâmplarea de dragoste vrea să și înțeleagă ceea ce se petrece cu eul său erou și cu cel narator. Vrea să afle în dragoste însăși materia verbală/ psihică/ pe calea căreia să-și poată rosti discursul erotikonizat, autoreflexiv/ autoreferențialist. Conceptul de «iubire» izbuteste a-l prinde în kairotice străfulgerări: „Fantezia lui ascutea ironice și neștiute pietre”, fiind, de fapt, „Fantezie fără licurici și oceane”, în formule neașteptate, regrupate în pasaje susceptibile de-o reverie a utopiei limbajului: „Încercată se vrea/ doar această articulare posibilă de cântec/ cu nostalgia unui sine strecurat/ tiptil pe sub ușa ce duce spre ieșirea/ din casa cuvântului, astfel și asociat/ fiind unui soare nesigur și rar, / luminător capricios pe deasupra îndepărtaților/ oameni și ulmi”(Oameni și ulmi, p.19). Dar și prin alte surprize ale rostirii, incantatorie cumva, magicomitică, risipite în șuvoiul Imaginarului, al cărui loc prielnic vrea să prefacă însăși conștiința într-un drog și astfel să atingă viziunea totală a realului, marele vis limpede, dragostea profetică însoțitoare a deveninței care printr-o nouă mișcare a spiralei se recuplează la ingenuitatea intraparadisiacă, evadamică. Și, obligatoriu, cu-o nereprimată ambiție, să abolească ceea ce ar fi ascuns, transparentizându-l în cea mai transmodernistă abordare.

Citez cu plăcere asemenea prelevări de laborator alchimic lazărpopescian: „ascultă între dealuri,

izvorul limpede”; „dar nouă ne fu dat/ cuvântul, amăgitorul, sunetul,/ nostalgia și celelalte asemănări” (Dialog în fața porții); „gândul meu încet străbate orașul/ ca un submarin încărcat cu manuscrise”; „Te aștept într-o oră de mătase/ tăcut pe lângă ultimii crini...” (De ce?); „vara cununată cu frasinul”; „aș fi vrut acuma să-ți scriu un vers/ în care să vezi/ nebănuitele stele pe treptele paltinului” (aici ecourile mitice „ne vizitează viețile” la fiecare din noi – n.m., I.P.B.).

Prima secțiune – cea din 1987 – intitulată splendid „Prinsoare pe fluturi” – îi dă eventualului cititor, cel concentrat deopotrivă în lectura-eveniment dar și în sublimul dor de dragoste, într-o excitare asemănătoare desfătării: cheia semantică, de destelenire a celei de-a treia dimensiuni: dimensiunea sintactică a semiozei transice [Morris, 2003, p.28]. O diseminez/ desemnez reciproc avantajos: „E poate un semn că existența odată apropiată de sensul proiectat întru dorința de a trăi. E clipa aceasta ca o... lămurire când omul trăiește cu ochii și mintea în prea fericita-i singurătate”.

Iată deci tocmai v-am inițiat în uimitoarea taină de la „Kilometrul zero al iubirii”: neogramatica dragostei al cărei specific consistă în arhitextualitate, în resuscitarea arhetipurilor din «illo tempore», în redescoperirea folclorului literar popular național, în reinventarea diferențelor diferențelor „atât de puțin înțelese și în majoritatea cazurilor greșit”. Consecința: o strofă din „Poezie și buze” e antologică: „O floare mai poate renaște-n secundă/ în prelungi neliniști de undă?/ Ale luncilor flori primăvara așteaptă/ poate-n durere de linie dreaptă”. Motivul undei revine auroral în „Vino”, după un incipit tot scilpitor: „Vino să ne întâlnim în steaua Canopus, îți cer./ Ori în Steaua Polară, pe cer/.../ Pe sub cer, pe sub cer/ mă mișc încet, încet și cer/ în șoaptă dezmiardarea secunde/ în liniștea și neliniștea undei” cuantice ori chiar subcuantice – bănuie.

Schimbarea la față a lui Lazăr Popescu rezidă – resemnalez – în întoarcerea la prozodia clasică, la ritm mecanic, la rima provocatoare de metafore vii ș.c.l., dar și în reciclarea modernului topos blagian al misteriosofiei/ ontologiei deztabuizate din „rotația completă”. Citez finalul din „Vino”, unul apoteotic desigur: „Senin ar fi fost necuprinsul, se poate/ și norii albi se-ntorceau pe o parte/

vor reapărea doar peste ani 29/ să ne spună bine-ați venit nouă.../ Tăcere și îmbrățișare/ e mare misterul acesta, e mare,/ sub cerul când întunecat, când candriu/ eu nu știu, nu știu și nu știu.../ Aștept un semn, oare nu-l vei da?/ Va fi sau nu va fi așa?/ Și-n steaua Conopus ori Steaua Polară/ ne-om reîntâlni iar și iară,/ rotație completă, ani 29/ să ne spună bine-ați venit nouă” (Popescu, 2017, p.30-31). Această „gramatică a dragostei” de la „Kilometrul zero” s-a reîmbibat de vechiul entuziasm dionisiac declanșat de reveria cu „ibovnica nemuritoare” – cum o numise Brâncuși pe Margit, pe Pogani, desigur, / nemurind-o în carne și-n piatră”.

Într-adevăr scriitura lazărpopesciană izbândește ceea ce-și propune: „nemuritoarea ibovnică (Dana – n.m.) se-nscrie-n cuvânt,/ nemuritoarea ibovnică se nemoare-n cuvânt”. Și în meta și în trans-cuvânt universal, totalizator (Popescu, 2017, in integrum) [7]. Lazăr Popescu afirmă ceva despre înțelepciunea tristă a magului care nu va fi niciodată. Și mai afirmă ceva despre o așteptare a unei scrieri vălurite și cu multe labirinturi întoarse. Se pare că „povestea de dragoste” începuse încă din 2005 căci există în „Aureola umbrei” două citate explicite. Unul din Tudor Arghezi: „Apropiată mie și totuși depărtată/ Logodnică de-a pururi, soție niciodată”. Și celălalt din Mircea Eliade (Nuntă în cer): „Noi nu suntem o pereche din această lume.../ Destinul nostru nu se împlinește aici pe pământ”[7]. Această sublimă iubire atinge noi culmi ale expresivității (auto)reflexive în această foarte recentă realizare artistică – repet – de mare emoție interioară vibrotexuală: „Kilometrul zero al iubirii”.

Bibliografie:

1. Lazăr Popescu: Kilometrul zero al iubirii; Ed. Limes, Florești-Cluj, 2017
2. Maurice Blanchot: Spațiul literar; trad. și pref. de Irina Mavrodin; Ed. Univers, București, 1980
3. Georges Bataille: Erotismul; traducerea: Dan Petrescu; Ed. Nemira, București, 2005
4. Roland Barthes: Romanul scriiturii; Ed. Univers, București, 1987; traducerea: Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasilii; prefață de Adriana Babeți; postfață de Delia Șepețean-Vasilii
5. Charles Morris: Fundamentele teoriei semnelor; trad. și cuv. înainte de Delia Marga; Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2003
6. Lazăr Popescu: Trei exerciții critice; Ed. Universitaria, Craiova, 2007
7. Lazăr Popescu: Aureola umbrei; Ed. Gorjeanul, Târgu-Jiu, 2005 (consilier editorial: Ion Popescu-Brădiceni)

Poeme

Gela Enea

de partea cealaltă a perestroikăi

se aplaudă
 căci îmi adun vertebră cu vertebră
 să nu-mi fie teamă de fantomele orașelor mișcătoare
 de pahidermele liniștii pe marile bulevarde mitraliate
 și te întreb doamne
 adevărat este
 că au obosit poeții să-ți închine ode
 2000 de ani ai hrănit 2000 de regi până când
 tronul lor zburător

a-nmugurit la ușa muzeelor
 femeia-nsărcinată să taie bilete la intrare
 nu se mai vopsește nu-și mai pune părul pe bigudiuri
 nu mai râde stă cu buzele strânse și face curat
 la ea până și absențele strălucesc asemenea unor
 diamante

în ale căror fațete hormonii luminii o iau razna
 cu pocnet de castane se sparge dogma
 auzi
 în buncărul inimii cântecele nu se vindecă

vine după mine ana pauchera

nu boala mi-a adus avataruri
 nu boala m-a schimbat
 svetlana voiam să mă cheme
 ana pauchera nu mi-a plăcut niciodată

când se-ntorcea de la colectivă cu pontajul
 cât s-ajungă de-o jimblă
 mama fulgera pe bucata mea îngustă de cer
 nu ești bună de nimic ano pauchero
 un motiv în plus să acopăr oglinda
 cum se-acoperă când ai mortul în casă

nu boala m-a schimbat
 prea mulți au ieșit din viața mea
 au tras ușa
 le-a rămas umbra înăuntru
 a căpătat consistență
 o cremă de catran ce mânjea pereții
 dar toate au o limită
 plecarea
 dinții înfiți în coaja răscoaptă a lui трудодень
 singura jimblă
 spaima de a uita

dacă n-ai apucat să îți minte la timp
 îngheață buzele
 ochii se închid

toate astea m-au schimbat/ nu boala
 acum
 când mă uit în urmă
 văd cum vine după mine ana pauchera
 cocoșată
 în rolul ei de fantomă cumsecade
 n-am apucat să-i spun că vreau să mă strige

svetlana

* * *

priveam pe geam lumina cum se înfășura pe crengi
 când a urcat
 trenul încetinise poate chiar se oprise
 cât să treacă prin tâmpla unui greier
 nu am știut de prima dată cine este
 s-a așezat alături
 m-am strâns în mine să n-o ating/ apoi
 au început să curgă din ea
 ca printr-un cep
 tot felul de oameni
 bătrâni și tineri
 femei borțoase/ ori
 femei cu prunci în brațe
 călugărițe sau curve
 soldați sau ostatici
 fiecare își căuta locul

am vrut să cobor
 o mie de brațe m-au tras înapoi
 am vrut să-mi arunc bagajul pe fereastră
 o mie de brațe l-au prins
 privirea ei căzuse pe mine
 o mie de ochi mă ardeau

ea nu spunea nimic
voia să mă nască
și eu nu

**altă zi...și n-am șters praful de pe cea de ieri
(din jurnalul unei fete bătrâne)**

să învăț cum se sărută o absență: întâi sfios
pe urmă
tot mai zgomotos și temerar
cum un recrut își mângâie prima mitralieră adevărată
să mă eliberez de john (pe care-l port în minte)
cuiul pus piedică inimii

never sugiucurile din prăvălia cu amintiri
număratul oilor negre pe pajiștea insomniilor
tvr-ul cultural cu același Un chien andalou

bărbații ce cred despre mine că sunt o bibliotecă/
de sex

infirmitate previzibilă
dar bănuiesc măcar
câmpul minat al războaielor cu ușa închisă/ cu
perdelele trase

eu/ palpându-mi sâniile/ coapsele
limba – moluscă în jurul degetului arătător

paradigma oricărei crime încapă în plonjonul
singurătății

cade trupul ca un perete de beton din cârligul unei
macarale

sufletul îl caută o vreme printre dărâmături
dragostea

e glob de cristal: te vezi pe fragmente până scapă
pe jos

mă gândesc mereu că nu am cui să-i fac un copil
ori să-i spun

noapte bună

sos

țipătul lovește fereastra înnegrește geamurile
tu scrii pe funinginea lor

cine ești?!
bețivul care sparge ultima sticlă plină
fumătorul

care nu-și face poștă chiștocul cules de pe drum
oceanul epavelor pline de comori printre coaste jilave
deschide-mi!

mi-am legat cămașa de stâlp: de-aici cum să plec

uite
vipia tolănită între dale se-ntoarce pe partea cealaltă
îmi suflă în ceafă deșert
nu mai am memorie
trecut viitor
doar un cadran ce vulcanizează clipa
deschide-mi!

mă împuținez la fiecare strigăt
se lărgește cămașa
pe sub pânză
o rază-și ascute lumina în pieptul meu
îmi crapă inima
nisipul urcă prin vene
capătă consistență de piatră

deschide-mi!

în curând voi fi o statuie
a bețivului care-a spart ultima sticlă plină
a fumătorului
care nu-și face poștă chiștocul adunat de pe străzi

nu voi mai putea
să strig

despre moarte și corcoduș

moartea nu este o erezie
dacă s-ar pricepe la oameni
acuzățiile la adresa ei n-ar curge gârlă
să-i spunem codificat vidanjonul
s-o decădem din grad să-i facem fente

la patru ani dulfa cățeaua noastră
mi-a înfipt colții în obrazul drept
cu sângele ăla am hrănit prima oară moartea
mi s-a părut că aud aplauze
aplauzele sunt punți de aer pe care alunecăm în
conștiința colectivă

să nu stai prea aproape de câini m-a certat mama
fluturând un bandaj

mă cred buricul pământului
îi răspund acum când nu mai poate să mă audă
sau doar buric mă cred
unul pe jumătate deschis
să intre aer
niciodată nu mi-a ajuns aerul
pe sub ceața ochelarilor de cinci dioptrii
în tangajul minimalismului
mă sufoc

dacă pământul ar avea într-adevăr un buric

oare câte cârțițe ar putea să intre deodată prin el
psaltire pe întuneric tocmită
și dacă buricul ar fi numai un orificiu obturat
de unde greața de-atâta cultură sub lupă
pe dulfa am îngropat-o la rădăcina corcodușului
anul ăsta va fi țuica mai bună că toate s-au copt
raționez în derâdere față de kant
și mă uit la corcoduș cu alți ochi

fotografie cu tata

amintirea tatei trece prin antebraț
se lasă-n degete
cu furnicături peste ecusonul său de poștaș
tata a fost poștaș în ithaca de la poalele dealului
măgura fetii

ducea pensii
scrisori
arar câte-o vedere din orașe mari
cel mai mult îi plăceau vederile
se uita lung la fiecare
le mângâia
să simtă-n podul palmei asprimea zidurilor istorice

tata călătorea cu velocipedul
înjura când se rupea lanțul ori se-ncurcau spițele
că se-nvârte roata-n gol
venea acasă seara plin de praf
îi lustruiam pantofii
adunam praful în grămăjoare
să păstrez din drumurile bătute de tata
puteam să fac o măgură a noastră din cât praf s-a
strâns de pe pantofii lui

toamna trecută tata n-a mai înjurat velocipedul cu
toate că
lanțul era rupt în trei locuri spițele căzuseră jumătate
nici de vorbit n-a mai vorbit
atunci mi-am făcut prima fotografie călare pe
velocipedul său Carpați

am vrut să-i fac una și tatei
dar i se schimbaseră culoarea
se lățiseră fălcile
din nări îi ieșeau dopuri de vată

nu e tata am zis
și
m-am lăsat păgubaș

a doua zi am cumpărat lanț nou duzina de spițe
niște teniși din pânză
pantofii
n-are cine mi-i lustrui

pianissimo

nu există nicio certitudine
în afară de mine
știu cum să pătrund în creier
cum să fac din omul banal
o mașină de tuns iarba de pe morminte
știu să călăresc moartea să-i dau bice
nu-mi pasă că mi-a căzut părul
că s-a rărit aerul
mă uit la citostatice
ode închinat leșului eroic
tremur

frica este un animal
pot s-o domesticesc
să-i pun microcip
oriunde s-ar afla să se știe că-mi aparține
că viermele său întâi din mine a mâncat gălbenușul
sufletului

nu-mi pasă că mai am atât de puține kilograme
mă izbesc de pereți
nu fac zgomot
doar varul cade mai întunecat pe cearșaf

tandra melodie a unui cor de eunuci

fata de la mansarda blocului citește romane de
sanda brown

îndoaie pagina propriei vieți
să țină minte unde-a rămas
între bancuri de pești respirația
prinde miros de apă stătută
fata se dă cu armani
și mai parcurge un paragraf
bălăceala în stări erotice albește pielea face tenul
catifelat
peste câțiva ani fata va deveni
preafericita preacuvioasa prea...
va curăța peștii de solzi cu ochii
din când în când o zeamă transparentă îi va curge
pe canturile obrazului

eu atâta vreau
să îndes în pieptul acestui poem și viață și moarte
însoțind tandra melodie a unui cor de eunuci
efendi

dispersie în silueta unei melancolii de marți

am tras ușa după mine realitatea a rămas afară

corporalizată în intemperiiile momentului:
scumpirea carburanților cozile de la pașapoarte

adn-ul teroriștilor din decembrie '89

puah! lumea are miros de varză acră și gustul
inconfundabil al ruginii pe oasele sortite hibernării

credeți că nu știu ce spun?... credeți ce vreți
eu aici și realitatea dincolo
în călduri/ latră nerușinata la dumnezeu de parcă el
ar fi dulăul potrivit s-o muște de fese
nu sunt eretică dar îmi place să fac puțină curățenie
după ce nu mă vede nimeni după
filonul deznădejdiei
subțire strălucitor ca aurul
electrizează

buricele degetelor
torțe
de unde se prelinge vâscoasă lumina celor trei
ceasuri rele ale zilei de marți
e marți
pe wall -street de pildă
a murit singura pasăre care știa să cânte în toate
limbile/ mai mare bucuria pentru administratorii
rețelelor de socializare

asta spun jurnalele
evenimentul ar fi trecut neobservat / dacă
un X5 n-ar fi derapat din cauza leșului său și n-ar
fi intrat într-un stâlp

șoferul cu mănuși albe nu și-ar fi distrus atlanticul
de la mâna stângă

dau cu aspiratorul fac zgomot trăiesc
dubito ergo cogito cogito ergo sum

mai dă-i încolo și pe filozofi
definițiile cad greu la stomac
se înfig ca niște ace în pereții lui
o să fac ulcer
rumeg prea mult idei compilate/ deși
port în mine atâta văzduh

de pe o zi pe alta mă mișc tot mai greu
realitatea a-nvățat să se strecoare pe sub ușă
miloaga
eu trag de furtunul aspiratorului de parcă ar fi un
cordon ombilical învinețind aerul
trag cu putere
carcasa lucioasă a acestei libelule electrice se cascadează
tocmai când sacul dinăuntru e plin

holbează-te
zic
la ce-ai agonisit pe ziua de azi

a murit unchiul Bill

și ce bărbat cuceritor a fost
scria autografe direct pe cer
oarbe la condiționări planetare
se aliniau stelele în fața lui

unchiul Bill tăia stânca în cristale perfecte
apoi le ținea pe fiecare-n palmă
până prindeau puls și-ncepeau să zvâcnească
pe gâtul de lebedă al zilei

avea inimă mare unchiul Bill
bătea-n metonimii pentru karma poezilor din urbe
acum după ce nu mai este
le-au crescut limbile crestate poezilor
și le ies din gură șerpește
dintr-atâtea pseudonime
nici nu mai știi pe cine saluți

unchiul Bill prefera aventura
s-a dus cu intercity pân' la Paris
a fost prima și ultima oară
când a-ncercat să numere copaci în mare viteză
și să se-ndrăgostească în gândul lui de B.B.
înainte ca B.B. să se fi îndrăgostit de câini

nu s-a-ntors cu niciun suvenir
avem și noi Arc de Triumf
nimeni nu trece pe sub el mai bine decât românii
bătând pasul pe loc

nici de Turnul Eiffel nu vorbea
avem Coloana Infinitului
încap pe ea și vulturul și cioara
doarun gard de aer rece îi desparte

ființăexotică unchiul Bill
până și tristețea a primit-o ca pe o rudă
întâi în ochiul stâng apoi în ochiul drept
și când i s-a așezat pe malul inimii
s-au aruncat îmbrățișați în gol

uneori mi se face tare dor de unchiul Bill
m-aș duce să-i caut vreun urmaș chiar la Paris
dar dacă nu găsesc ar trebui
să merg mai departe
iar eu n-am cu ce

Poeme

Alensis De Nobilis

Femeia-înger

Sufletul tău e o mireasmă pură,
Azur sorbit din ochi de înger-mire,
Cuvintele șoptești prin ochi, nu gură,
Iar palma ta-i papirus de psaltire...

Când stele plâng, se tulbură oglinzi,
Ochiul se pierde -salt în infinit;
Îngenunchiat îți vine să întinzi
Ființa ta acestui nou-venit,

Să moară-n tine urma de prihană,
Forme de aripi să-nflorească-n umeri;
Îți curge,-n loc de sânge, mir din rană,
Lapislazuli adorat de sumeri.

Când mă cuprind acești fiori eterici,
În mine, să te culci, te-aș aștepta,
Și, regăsiți, ne vom iubi-n biserici
De frumuseți din care crinii-ar evada

În rugăciuni spre umbra ta ce zboară
Din univers în univers, frapant;
Coboară-n mine, îngere, coboară
Și-mbrățișați să ne-aruncăm în neant!

Pictorul tău

Pictez, iubito, numai de mi-ai cere,
Te-aș zugrăvi din împletiri de aburi;
De vrei, pe frunte-ți desenez mistere
Când aur curge-n ale minții jgheaburi...
În abulii îmi definesc doctrina,
În aure, îmbrățișări mimate,
Iar de se-ntâmplă să rănim lumina,
Culorile se varsă desfrânate
Până în clipa când e nordul sudul,
Când rana mea din coapsă ești, femeie;
Ne-nmiresmăm cu înzeire nudul,
Pictăm cu sânge gura ta atee...
Tristețile ascunse sub rimel
Ți le dezvălui rătăcind pe pânză,
Ca haina să devină-n acest fel
Venirea toamnei în Eden: o frunză.

Vorbele-s vândute

Erau într-o poveste, printre iurte,
Fachiri căzuți atunci din parapante
Pe hornu-n care viața coace turte

De matematici pure în secante,
Iar filosofii căutau mâncare
Doară zăpezi ce curg în lumi latente,
Poeți ce poartă ceru-n buzunare
Faceau spre zei propuneri indecente.
Cu ochi de gheață chiar din phanta rei,
Mama bătrână amintiri îți coase,
Trecutul îți păstrează, vrei, nu vrei,
Ca să îl pui în zâmbet sau angoase.
S-au resorbit secundele în ceas
În noaptea albă ca o târfă beată
Ce bea paharul unui bun-rămas
Cu-ncheietura mâinii vinovată.
Incendii de lumină urcă-n gând,
Te arde o pornire revanșardă
Când pe la colțuri cunoscuții-ți vând
Imaginea înfășurată-n zgardă.
Peroane-n cer visează-n așteptări
Să treacă trenuri-fulger printre nori,
Vom construi în constelații gări
Pentru sinucigașii noștri călători
Ce se înalță-n vinurile minții
Cu aripi pure de-nfloriri celeste,
Ca să respire-n locul unde sfinții
S-au plictisit de veșnicii. Îți este
Așa de dor de depărtare-ncât
Ți-ai da și viața pentr-un zbor în zare,
Dar poezia se oprește-n gât
Când vorbele-s vândute. Salutare!

Poveste

Obosești să cauți iarăși vatra,
Șarpe-ncolăcit într-o feștilă,
Te visezi șamanul din Sumatra,
Fumezi vise-n pipă de argilă.

Peste lucruri plouă nepăsare,
 Somnul intră-n minte ca o boală,
 Stelele-s ascunse în sertare
 De contabili îmbrăcați de gală.
 Levitează îngerii spre niciunde
 Și părinți se-mbracă în nimicuri,
 Un fachir cu ceru-n sân ne vinde
 Viitorul sigilat în plicuri.
 Peste liniști albe dorm sodome,
 Zebre pasc înmuguriri din nori,
 Ne zâmbesc fantome policrome
 Din spitale care n-au surori.
 Sar zăvoare reci din inimi vane,
 Iar copiii înalță umbra mâinii
 Îngerii să îi ia cu-aerplane,
 Să îi ducă-n miezul cald al pâinii.
 Ochiu-mi cade-n goluri de ferestre,
 Idoli reci sunt împietriți în zbor;
 Sunt copil, hai, spune-mi o poveste
 Cu un zmeu uitat la semafor...
 I-a luat fantoma!

Undeva

Clopotul bate în sufletul raiului,
 Cântecul inimii spinii-i descuie,
 Zboară o pasăre din mugurii naiului,
 Fete-n altarele crinilor suie.
 Aripi de gene zbat tot mai rar
 Zări netivite de marginea gândului,
 Casa secundeii e în turnul din far,
 Mâine te culci în brațele vântului...
 Frâie de nori îmi faci, să încalec
 Bolți de mirare căzute din șa,
 Paznicul apelor îmi pare zănatec,
 Apa oglinzilor ascunde să bea.
 Candela pruncului în palmă tresare,
 Lujer de fragă furată din naos,
 Marea văzduhului e-o arcă în care
 Urci să visezi ca magii din Laos.
 Trepte se-nalță în aer de-aici,
 Calea-i deschisă spre aura ta;
 Mergi, parc-aluneci pe valuri de muzici,
 Umbra te-nvăluie și curge și ea...

Iubind prin poezie

E viața tot mai grea, absconsă și impură
 Dar în izvoare limpezi sunt delirante rute
 Și fulgi de păpădie din suflete ne fură
 Să jefuim vecia cu mistice bancrute
 Ne legănam petale îmbrățișate-n grâu
 Captivi în oda sacră ce murmură în atrii

Și lăcomiți spre stele ca într-un nou desfrâu
 Îmbrățișăm poemul ca stema unei patrii
 Cum fluturii visează să zboare în cocon
 Cum ochiul orb în aripi întunecimea suie
 Eu pun ființa mea ca să vibreze-n son
 Ca vouă dragi prieteni dumnezeiri vă spuie
 Din carte să-nflorească în luminări de iriși
 O nouă-ndrăgostire mai pură și mai vie
 Iar voi nuntiți în vrajă miraculoși ibiși
 Zburați ca o fantasmă iubind prin poezie

Judecată

Când părăsit de îngerii, fără muze
 Să îți asculte taina din visare,
 Stau albe foi ca parcă să te-acuze
 Că nu pictezi, ci stai cu ochii-n zare...
 Și nici nu scrii, de parcă viața duce,
 Cu vânturi reci, mirajele în spații,
 Parcă oftează și Isus pe cruce;
 Mușcați din înger, aripa tăiați-i
 Și arătați poetului, rânjind,
 Cum ultima oglindă zace oarbă,
 El ochii îi ridică și zâmbind:
 Tăiați-mi mâna, ce atâta zarvă,
 Să nu pictez ce-i gol în casa voastră,
 Scoateți-mi ochii dacă văd mistere!
 Iar când lumina intră pe fereastră,
 S-o încuiați, lumina vi-i tăcere;
 De-o îmbrăcați, goi sunteți și vă doare
 Și aripa tăiată e un fulger,
 Când m-ați urca pe rug e sărbătoare,
 Însă veți plânge, voi ați ars un înger!

Papagal

„AMINTIRI DE SECOL XX”

Ion C. Gociu

La Tanti Elvira

- Costică, vrei să mergem diseară pe strada Neagră? ...îl întrebă prietenul Vasile, calfă la atelierul de pielărie al bunicului său.

Strada Neagră era renumită în case cu felinar roșu, vizitate de marinari cât timp hamalii le încăreau navele.

- Băi Sile, așa îl alinta Costică, să știi că eu nu am fost niciodată la așa ceva!

- Păi... de ce? Te duci pe cheiul portului?

- Nici pe acolo n-am fost.

Costică își aduse aminte pozele de mult uitată pe care simți nevoia s-o povestească lui Vasile.

- Într-o dimineață, pe vremea când lucram la Pătru, a venit una să-și cumpere plăcintă, „dar să fie caldă și umplută cu brânză de oaie”, așa a dorit ea. Cum a luat bucată în mână, a și îmbucut din ea. Era flămândă de parcă nu mâncase nimic de trei zile și, după cum era îmbrăcată, arăta cam frivolă. Cred că era de la spelunca lui Tanti Elvira. Se proptise de teșghea și se uita atentă la mine cum aranjam marfa în cutii și pe rafturi. După ce a mai ciugulit din porție, m-a cinstit cu un compliment:

- „Știi că ești băiat drăguț!” parcă așa mi-a zis și sporovăind cu gura plină, fiind singuri în prăvălie, m-a invitat să ne întâlnim în seara aia pe malul Dunării, „că mă așteaptă la domiciliul al doi-lea!”

Îți dai seama că am refuzat-o, justificând că lucrez până

seara târziu.

- Și ea, ce-a mai rostit?

- A dat din mână a lehamite și a plecat val-vârtej fără să mai zică ceva.

- Acum, să știi de la mine un lucru, că nici eu, dacă eram în locul tău, nu m-aș fi dus! În ălea să n-ai încredere! Nu-s controlate medical și n-ai nicio siguranță că n-au gonoree sau chiar sifilis.

- Te cred, dar cele de la casele de *rendez vous* îs mai breze?

- Băi! ...acolo, la toate fufele se face control medical. Fiecare bordel are conducător și le trimite la un doctor ginecolog, așa am auzit că-i zice, să li se facă vizită medicală.

Patroanelor care nu respectă regula, că au zăpăcit cu ele pe care sunt înscrise toate datele și poza fiecăreia, li se închide prăvălia și amenda întreține încasările stabilimentului pe trei luni.

Toate astea mi le-a povestit Mitu, fratele mai mic al mamei, care-i mai mare ca mine doar cu patru ani și-mi spune tot ce știe și face. Când ne întâlnim, ne spovedim unul la altul. Tata și mama se feresc să-mi vorbească despre așa ceva. Prin apropo-uri mă lasă să înțeleg că trebuie să mă feresc de fetele care,

fără nici un rost, stau pe străzile Unirii, Cuza și Neagră, lăsându-mă să înțeleg, de ce, cine sunt și cu ce se ocupă!?

- De câte ori te-ai dus pe acolo? Ai mers singur sau ai mai fost cu cineva? ...întrebă curios Costică.

- Singur! ...și prima dată, la o lună după ce împlinisem 16

ani! Patroana, că ea m-a întâmpinat, o hoască bătrână, după ce am plătit înainte, crezând că o păcălesc a numărat banii de două ori. Auzi că așa sunt toate și te are în supraveghere până termini treaba! Le este frică de psihopați, că știi cum sunt ăia.

- Și nu ți-a fost rușine să te

bagi acolo pentru așa ceva? Că doar se observa că ești copil.

- Sincer să fiu, prima oară mi-a fost și rușine și teamă că mă vede cineva și mă spune la ai mei!...

Când am intrat, în semi-întunericul din hol, - continuă Sile povestea - vreo cinci fetișcane/femei mai trecute, că Dumnezeu știe ce vârstă aveau, mai mult goale decât îmbrăcate, așteptau să le vină clienții. Prima de pe rândul de scaune pe care ședeau, când m-a văzut s-a ridicat și zâmbindu-mi, s-a apropiat de mine de parcă mă cunoștea de când lumea. Era blondină, durdulie și mai scundă ca mine. După trăsături și vorbă mi s-a părut că era basarabeană. Mirosea îmbătător a Violeta¹ de parcă intrasem într-o parfumerie. Bă Costică, la 16 ani eram copil. Mi s-a urcat sângele în cap și mă gândeam cum o să fie, să te culci cu o femeie dezbrăcată, să-i simți țâțele lipite de pieptul tău și picioarele tale printre ale ei.

Întâi m-a întrebat, ...câți ani am? I-am răspuns că 18. Apoi, „dacă am mai fost pe la vreun lupanar și unde lucrez?”...

Mă toca într-una și mie îmi vâjâia capul. Uitasem unde eram și ea, ținându-mă de braț ca pe o veche cunoștință, m-a condus într-o cămăruță cam întunecată. Nu era beznă că de tavan atârna un bec cu lumină roșie. În încăpere era o canapea acoperită cu un macat, o pernă la căpătâi, două scaune, o măsuță, un cuier și un lighean. Lângă el era o cană mare, de trei litri emailată, plină cu apă, două prosoape și,

sub canapea se vedea un țucal. Îmi pierise tot cheful pentru care venisem.

Dar a avut ea grijă să-mi revin! N-am plecat până...

- Am înțeles! ...îi zise Costică, întrerupându-i amănuntele povestirii.

Vasi tăcu. Prietenul său părea abătut. În el hormonii se declanșaseră și vârsta îi cerea îndeplinirea unei dorințe pe care n-o realizase decât în vise, în nopțile după zilele când se întâlnea cu Ancuța.

*

Peste o săptămână, cu Ordinul de chemare în buzunar Costică, a mers la Spitalul militar să i se facă controlul medical în vederea recrutării. Vremea era de primăvară și soarele darnic strălucea pe cerul senin ca sticla.

La întoarcere, îngândurat, și-a luat inima în dinți și cu mai mult curaj și-a propus să facă și el ce fac toți bărbații, ca să se liniștească.

La spital tinerii ca el, fusese ră obligați să se dezbrace de tot ce aveau pe ei și în fața unei sanitare, femeie tânără care le privea degajată „bărbăția adormită”, stând cu mâinile la spate,

fiecare, răspundea mai timid sau degajat la întrebările doctorului, care i se puneau în vederea completării buletinului de sănătate.

Bordelurile de altădată ale orașului cosmopolit.

Legenda: „La noi la Brăila, la *Tanti Elvira*, ușor se câștigă lira”

. Damă de consumație cu Carte de Abonament

În seara acelei zile, Costică ajunsese acasă mai târziu decât sosea în mod obișnuit. Ceasul cu cadran de porțelan indica ora 11:45 noaptea. Soru-sa Ghiorghiuța nu venea acasă. Le spusese că întârzie și dorme la familia unde era bonă. Mumă-sa lucra în tura de noapte, la măturat, pe strada Regală.

Se simțea de parcă era alt om. Făcuse ceea ce nu îndrăz-nise să săvârșească împreună cu Ancuța. Devenise bărbat.

Ispitit de cele lumești intrase în clădirea cu felinarul roșu, aflată pe strada Unirii, unde se afla o casă de toleranță mai acătării.

Poeme

I.D.Sicore

RONDELUL COPILĂRIEI...

„Lăsați-mă să dorm... M-am copilărit” –
- Tudor A R G H E Z I

Copilăria nu adoarme...
își crește umbra permanent,
nu șterge-n minte ce-i prezent -
de ea oricând îți este foame!..

Păstrează-n tine vii arome
și feerii dintr-un moment...
copilăria nu adoarme,
își crește umbra permanent;

Dar ea mai are chiar și toane:
confundă ce-i eveniment...
cu visul său vădit dement,
că poate lumea să răstoarne,

... copilăria nu adoarme!..

BATJOCURA ...

„CE drept au ei să vie asupra măriei tale?
Pământul acesta e frământat cu sângele moșilor
și strămoșilor noștri”

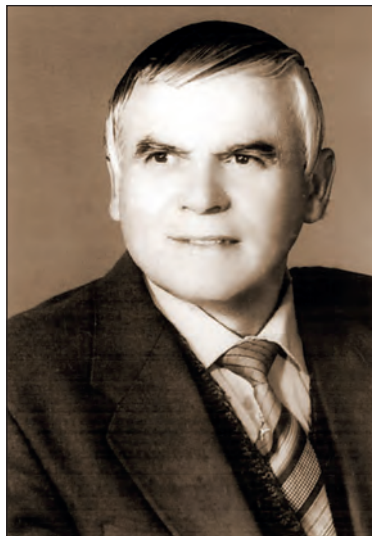
- Cronicarul Miron C O S T I N

Prăpastia se adâncește ...
între ce vrem și ce putem,
nu știi ce mâinele clocește
ce astăzi crezi mâine-i poveste –
ajuns-am oare cum nu vrem?..

Demersu-i tulbure în toate...
umblăm năuci ieșiți din minți,
noi toate credem că se poate
ce mai știam îs gânduri moarte –
rămânem veșnic păcăliți!..

Uf!- altfel ne pare ce știam...
trecutul?- să aruncăm ce nu e bine,
uitarăm însă ce doream...
să răsărim din ce aveam -
în fabrici și strămoșești ocine;

Ne -nstrăinăm gustul și vise...
ce-a fost îi musai să uităm ,
spre viitor calea se-nchise
visele noastre îs și plânse-
cerșim și traiul de-l avem!..

Suntem ca orbii duși de mână ...
sărmană ȚARĂ de coioți,
străbunii ni te-au dat stăpână,
dar tu te pleci până-n țărână –
ajuns-am, vai, niște netoți!..

Și pe deasupra - vorbă goală...
strigăm prin imnuri DEȘTEPTARE,
ne luăm iar visele o fală...
să ne trezim din amorțeală -
batjocura, Doamne, e prea mare!..

POTICNIREA...

„Învață din greșelile altora, întrucât nu
vei trăi atât de mult, să le faci tu pe toate”
- Eleonor ROOSTVELT

Alergi și tu spre viitor
fără să vrei pașii-ți urmezi,
prea des observi că nu ai spor...
dar asta ție-ți datorezi,
căci alergarea, nu-i ce crezi!..

Pașii grăbiți de nu-s ai tăi
te poartă ca pe o stafie,
ce urme lași nu au temei...
nimic pe „dâra” ta nu-nvie –
strădania (uf!), ți-e nerozie!..

Sărmane omule de rând...
tu tot alergi ca un bezment,
oprește-ți pașii sughitând
și vezi că-i faci iar neatent –
sunt pași în gol, nu în prezent!..

Ori tu țintești un altul zor –
un alt destin în el dor ești,
pe scurtătură nu-i ușor ...
de surda crezi că reușești
nu poți să faci ce vai, gândești,

... nu alerga după povești,
și visele din vise mor –
iar tu aci, te poticnești!..

BĂTRÂNEȚA ...

„Bătrâneța este o rușine” - Emil CIORAN
Rămas-ai singur tu cu Dumnezeu
... lui doar te rogi să nu te uite,
el singur poate să te-ajute
de-i drumul lung și pasu-i greu!
neantul ți-e deschis în minte!..

Îi simți respirul pe aproape
l-alungi nu pleacă cum un câine,
rupe ce poate (eh!) din tine
te vezi adesea învins și poate -
te-nverșunezi și asta-i bine,

Sfârșitul, Doamne, e-o rușine ...
să-ți vezi virtuțile duse,
pe apa Sâmbetei prea plânse,
învinsule, șanse-ai puține -
căci cei din jur n-au timp de tine!..

REPETENTA

*„Deschiderea din momentul creării României Mari
față de astăzi este că atunci au fost împinși în față
oameni de caracter”*

- Ștefan CĂLȚEA/ artist plastic
Trecutul să-ți rămână viu...
să-l ai alături lângă tine,
uitare îi glasul care mâine
te bagă singur în sicriu!..

În urma ta nu lași suspine...
nici amintiri ce nu se uită,
te duci în lumea zisă mută
precum o găză de pe lume;

De ce să înjuri tot ce revine...
cum să nu-ți pese de ce-a fost,

puțină viață, Doamne, c- are rost –
și-orice-ntrebare se cuvine!..

Nu-i liber OMUL fără gură...
ar fi cum cerul fără stele,
limbajul lor și de-i durere
nu-l poți omite în „țesetură”!..

Face MIȘCARE și distruge...
îi genul ei de exprimare,
tu omule pe-a ta cărare
cum să excluzi ce timpul „muge”?..

Trecutu-i veșnicul prezent...
de vrei să-l sari o faci în gol,
toate pe lume și-au un rol –
ce sari, ți-e visul repetent!..

ADÂNCURI ...

*„În societatea informațională în care am
ajuns să trăim, literatura e în primejdie de
a-și pierde orice importanță”*

- Grete TARTLER

Trăit-am anii duși cu mine...
cum ieri eram copil și eu,
greșala vremilor revine -
uitând perpetuu ceasul rău!..

Așa tot facem și nu-i bine...
ne învărtim în propriul EU,
ieșirile ne sunt străine -
și repetăm ce este greu;

Ne-ntoarcem veșnic cum ne vine..
și credem sincer ce-ajungem,
lumea îi strâmtă și-i tot lume -
dar noi cum orbii nu-o vedem!..

UF! a cui e lumea încremenită?..
ce-și sapă groapa de mormânt,
tu suflete în tine svântă -
mocirla ce ți-o crezi descânt!..

Ești schimbătoare lume-a mea...
trăim ce sincer vom visa,
în miez afla-vei ce-ți lipsea –
căci miezul sigur va salva,

... ce LUME, în tine exista!..

Coșmărelile

Florian Saioc

scriitorului Mircea Ciobanu - in memoriam

motto:

*orice-aș face, acest coșmar se repetă pare-mi-se
fiindcă tontul de portar uită porțile deschise*

gata nu mai sunt pus pe gălceve ca niște eleve eve eleve ci vreau să pătrund să mă sor universul cu verbul cu versul cotlon cu cotlon sistem cu sistem să-l tatonez cu fenomenalul fonem să mă lumineze cu fulgere să mă surzească de tune te să mă năucească să mă îmbete cu sunete voca lă cu vocală consoană cu consoană Cuvântul este Dumnezeu în persoană El și aici și peste Atlantic modernist sau romantic este polifonic și polise mantic iar dacă-l umblu unde-i mai dens dau la fiecare silabă de-un sens îl pipăi și dau ba de ba ba de bau sau dau nas în nas repetând-o silaba de ma-ma de ta-ta de ba-ba când încep alte alea să mă frământate mă pomenesc că începe să-mi cânte ba ce cântec ba ce știe El a face când vrea să se joace prin ochiu-i ciclopic văd totul:

caleidoscopic

fără normă și canon joc cu vorbele șotron rombul romb și roaba rombă unghi închis de Solomon trunchi de con - focos de bombă punctul țintă-n poligon cercu-n sferă spira-n trombă scatofagu-n catacombă în trapez subit sucombă robul romb și roaba rombă piramida-n veacuri plombă geometrie-n glod confuză coastă arc și țeastă-obtu ză oase sparte și atele iar ca scoase gri din spuză lungi falange paralele rânjetul lipsit de buză albul scrâșnet/de măsele mă-nfioară și m-amuză - pentru nu șț/u câte rele ochii goi strigoi m-acuză „asta-i gloria băiete vezi/făptura efemeră/tot pământul o digeră el pe nimeni nu refuză -mulțumescu-ți interprete” inspirata

formeii muză zugrăvește-n alb portrete și înfige în perete două tibia catete și-un femur ipotenu ză hoții vin pe căi secrete și se fură din portrete aud metronomul cum bate măsura cordul mecanic al timpului trup: iată-omulețule îți arăt legătura existentă-ntre tine-ntre timp și-ntre lup ascultă-mă, ascultă să nu mă-nterupi cu ochii-ai să-auzi:

balada cu lupi

timp tu timp tu taci tu treci toamna-n teci te tu pilezi tupi-tupi tupi-tupi tupilat în teci iernezi dar pe vifor lui Nichifor prin tufșuri tupi-tupi îi trimiți la târlă lupii uhu-hu-hu la târlă urlă - frica-n sân ca o șopârlă - pe zăpadă tupi-tupi tainic trec spre târlă lupii tica-tica tica-tica inima e cât furnica fii atent acum fecior că te-nhață de picior tot în haită tupi-tupi dau ocol la târlă lupii tupa-tupa tupa-tup a sărit în târlă lup ho ciobani și câinii sus au luat-o și s-au dus - dar cu-o oaie nu astupi foamea care urlă-n lupi numa-n om e slobocă și-o adormi cu lobodă hâr-hap-cranț hu-hap-cranț lupii-ncep sălbatec danț hau-hau-hau și tupi-tupi clănțanind dansează lupii și în haită se adună umbre lunecând sub lună zăpăind-o pe zăpadă prădătorii cată pradă iar tu timp tu taci tu treci tupilat în teci iernezi în pădure pe poteci când pe vale înnoptezi tupi-tupi-tupi-tupi tainic trec spre târlă lupii câte cincii și câte zeci și la oi și la berbeci când de unul când de una lupii vin și-mi pradă stâna:

unde văd o nouă pradă
prădătorii vin grămadă

azi la cel mai groaznic praznic hoții-n mine se vor strânge mi-a lăsat un tont de paznic poarta larg deschisă-n sânge iată roșia stafie mi-a adus într-un transport spaimă moarte grea urgie fără niciun pașaport răpitoarea de tezaur și de țară și de vieți cărții neamului de aur i-a smuls vechile peceți sui pe albe-negre dale sună golul a

sicriu faptele Măriei Sale nicăieri nu se mai scriu Roșucrai e-acum stăpânul el s-a-nvrednicit să-mi spună: vreau să știi că-i sclav românul pe vecie moarte bună nu-l mai rabd să dorm pe veci?

robul somnului n-am fost nu mai caut nici poteci nici la alții adăpost azi alți hoți l-același praznic și mai lacomi se vor strânge mi-a uitat același paznic poarta larg deschisă-n sânge

P.S.: puneți strajă la portică
puneți strajă la hotare
mai ales când țara-i mică
mai ales când țara-i mare

Poeme

Mircea Tutunaru

Peisaj de toamnă

Cocorii pleacă noaptea
 Prin ploile de toamnă reci,
 Silabele se-nșiră în cuvinte
 Ca frunzele pe crengi,
 Cad frunze arămii
 Pe drumuri și poteci
 Și vântul – un nebun – aleargă
 Prin văile cu iarbă
 Și cu izvoare reci.
 Pescarii îmbrăcați în șubele kaki
 Rotesc din mulinete și pescuiesc în Jii,
 Bate un vânt ce trece peste noi,
 Nu se oprește și nu face haltă,
 Noi doi – ca doi nebuni – zburdăm
 Când într-o parte, când în cealaltă.
 E cerul mohorât
 Și stropi de ploaie grei
 Se-așează peste lutul cel dospit
 Și peste frunze pe alei.
 Zburdăm unul prin celălalt
 Și desenăm chipuri în oglindă
 Și-n luciul din asfalt.
 E noaptea ca un voal
 De mireasă-mbătrânită
 Îmbrăcat pe turla bisericii
 Unde s-au așezat
 Grămezi de frunze la iernat.
 Noi așteptăm prin ploaie lună nouă
 Mai ascultăm cum bate apa în ferestre
 Și-afară încă plouă... plouă.

Cuvântul

Din cuvânt s-a născut libertatea
 Apoi liniștea, iubirea și tu.
 Din cuvânt s-a născut războiul.
 Cuvintele au stârnit ura oamenilor,
 Au născut răul și moartea.
 Cuvântul a creat poezia,
 A așezat oamenii pe scaune,
 A dat poruncă să-nceteze lupta,
 A zidit cetăți și orașe,
 A înfrățit popoare,
 A construit și a distrus civilizații.
 Rădăcinile cuvântului
 Te înalță astral
 Sau te aruncă în abisul tipului.

Himerele gândurilor așează cuvântul
 Ca pe o femeie în patul dragostei.
 Cuvântul zidește conștiințe
 Sau ucide oameni.
 Puterea lui este nemăsurată,
 Ea depinde de cel care o mănuieste.
 Strecurându-se ca vântul
 Printre frunzele pădurii
 Cuvintele-ntrupate din cuvânt
 Un avatar fără hotar
 Pot să aducă pe pământ
 Lumina coborâtă din astral.

Melancolie

Privesc prin culori
 cum toamnă după toamnă
 se trece printre nori
 viața.

Pe rafturi de lemn așezate
 gutuile aromele își lasă
 și în camera de lângă casă
 în care fremăta atâta viață
 e liniște, iar în tăcere
 merele zac putrezite de durere
 căci mâna ce se apropia
 ca să le ia tiptil
 nu mai este.

Casa pustie sub ploi
 e tristă
 și melancolie se revarsă acum
 peste satul rămas în uitare
 acolo, între văi.

Autumnală

Acum, când scriu aceste rânduri
gândul meu se-ndreaptă către tine
cărările pădurii sunt acoperite
cu frunze ruginii uscate
și vântul suflă prin coline
cobor pe drumul ce șerpuiește
jos spre moară
și urc apoi spre casa ta
prin pădurea bătrână și rară
mă opresc la fântâna de la poartă
în noaptea rece, înstelată
iar ielele nopții mă-ntreabă
ce caut la tine, fată dragă.
Oare mă vei aștepta
cum făceai tu altădată?
Vis ne-mplinit, viața se scurge ușor
spre infinit,
în curgerea timpului.

Sunetele pianului

Blocuri de granit
de marmură
ori de travertin
îmbătrânite de timp
răsfirat peste noi
așează clipe rebele
dureri și nevoi
uși de stejar grele
ferestre mari cu zăbrele.
Coloane în sunet de pian
stau așezate an de an
precum zăpada peste câmpuri
suflată mereu în troiene
și mă întreb de mai e vreme
de lacrimi izvorâte din uitare
ori durere.
Gerul cuprinde casa
în care nu mai sunt nici lemne
iar noi nu mai suntem tineri
să stăm la gura sobei
și nici nu mai e vreme
căci nu mai sunt două inimi
două mâini ce se împreunau
ca două izvoare în plăcere
ascultând sunetele pianului
ce cântă melancolic
în astă încăpere.

Îndrumar cum să nu ne transformăm în Oameni negri, rămânând ce suntem, Oameni rari

Victoria Stoilojanu-Munteanu

Tata îl prevestea pe acest Om Negru sau mai bine-zis mulții Oameni Negri, fântâni izvorând răul în cascade sau vărsându-l peste oamenii rari. Poate vedea în comportamentul meu ceva ce nu-i convenea, dar nu mă lămurea ce, și adeseori îmi spunea: tată, tu poți face într-o clipă ca viața mea și a unuia care a stat totdeauna în cârciumă să fie totuna.

Există oameni fără pic de logică. Îi vei întâlni în viață.

-Cum arată omul Negru, tată? Să-l recunosc!

-Spre exemplu, unul care bea o jumătate de zi un suc cu paiul într-un bar și exclamă din când în când: „Excelent! Excelent!„. Ce găsește el așa excelent în asta? Tu umblă pe calea celor buni! Vei vedea cu ochii când cei răi vor fi nimiciți! Trebuie numai să faci ce trebuie, ce-ți place, ce e bine, ce simți. Cum îți spun eu de micuț, tată: cântă, dansează, citește, învață! Până spre seară. Apoi odihnește-te și mâine ia-o de la început: cântă, dansează, citește, învață!

Mă simt bine datorită acestei învățături și pot da tuturor din bucuria mea. Orice problemă am avut în viață, invariabil tata îmi spunea:

-Ți-am netezit calea ca-n palmă, să nu fii nevoit să-ți frământăți cugetul cu astfel de fleacuri ! Doar știi vorba: „tătânului mai cu necaz, mai cu puțin, doar odraslei ca în rai să-i fie”! Și astfel am înțeles rugăciunea „Tatăl nostru”. Dacă nici lui tata nu-i puteam spune o problemă căreia nu-i dădeam cu mama de cap atunci cui?

Ziua bună a vieții mele s-a cunoscut de dimineață. Sunt copii al căror neastâmpăr și imbecilitate prevestesc nenorocirile ce îi vor aștepta. Pentru mine abia răsărea soarele premiilor, coronițelor, olimpiadelor și admitterilor cu succes. Asta datorită faptului că eu nu rătăceam niciodată drumul spre casă și nu băgam pe nimeni în seamă cum făcuse Scufița Roșie. Acasă nu deschideam ușa la oricine și nici în suflet nu îmi intra nimeni pentru că am o bună igienă care nu permitea accesul persoanelor străine nici desculțe, nici încălțate, nici cu bocancii. Am

și formule magice (mai târziu asta m-a salvat): „Înger, îngerușul meu”, „Tatăl nostru” și muzica de adolescenți. Mie-mi place să înțeleg vremurile și eu chiar găsesc tinerii aceștia care cântă muzică ușoară și se luptă astfel cu greul zilelor, învingându-l, mesageri ai timpului pe care-l trăim. Nu înțeleg pe nostalgicii care ascultă muzica de acum 20 da ani... din tinerețea lor. Muzica dată tare îmi mai alina în anumite perioade sufletul rănit de Oamenii negri. Copil fiind și pentru a-mi împlini idealurile aveam și ritualuri magice: acopeream oglinda cu un cearșaf și nu deschideam niciodată televizorul, fiindcă îmi mâncau timpul și fiindu-mi propriul împărat al vieții nu suportam să-mi facă agenda vieții forțe obscure și ciudate prin programe tv „inventate” cu te miri ce logiciile obscurilor ce conduc totul fără a participa la alegeri, câteodată bune observând probleme din societate. Doar te-leenciclopedia o priveam și am aflat și de aceea că era trucată. În copilărie n-am fost Alba ca Zăpadă. Eu învățam, cântam, dansam.

Întâmplările m-au ajutat pentru că am fost pregătit dar am simțit că D-zeu este iubire și se dăruiește omului prin iubire. Este adevărat că tot ce am trăit până la 21 ani în compania unei mame prezentă zilnic și în vacanțele mele, a fost să mă pregătesc pentru iubirea care m-a împlinit ca om.

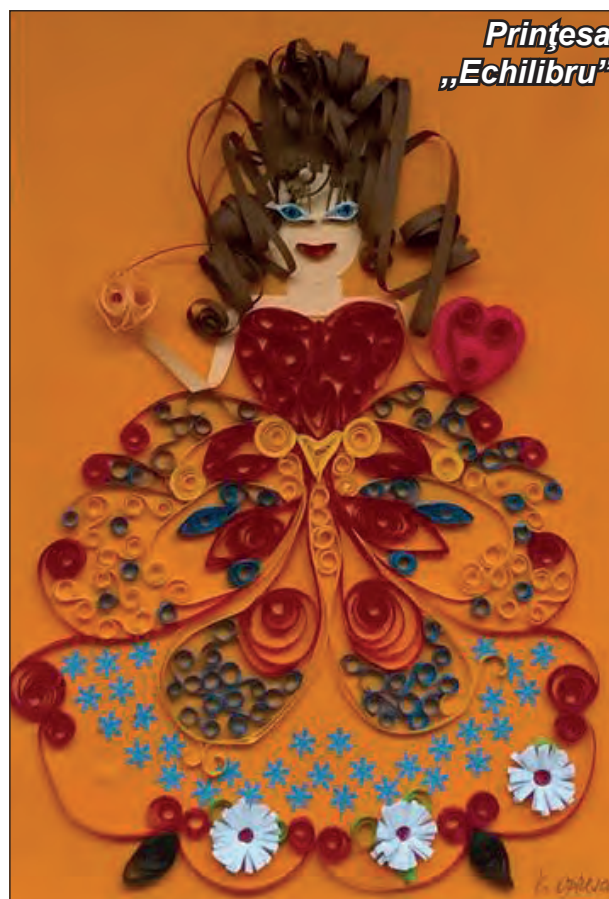
Nu știu cum supraviețuiesc unii experienței cu omul negru și în acest segment sensibil al vieții. Oamenii negri, așa cum este jocul acela din copilărie: „ora două a sosit! Omul negru a venit!” Vor, făcând rău, să-și exorcizeze fantomele. Dar Omul negru e joc cu reguli. Oamenii negri joacă neregulamentar. Și dacă e vorba de o întoarcere la joc, pur și simplu instituții, datorită angajaților au devenit „Omul Negru”. Cuvintele „ORA 9 a sosit, Omul Negru a venit” simbolizau pe bau-bau personaj al folclorului lumii ce face numai rele și se ascunde în pivnița copiilor care nu ascultă dar, mai ales, vine din starea de primitivitate a omenirii, când se trăia în sălbăticie și sub impulsul ucigaș, negru. Mulți oameni negri și multe instituții negre în viața mea de-a lungul timpului, dar chiar cultura și învățământul? Și industria cu ramurile ei strategice? Cum să lucreze acolo oameni motivați de impulsuri instinctive necunoscute? Ucigașe. Auzi, conducător de oameni un chel complexat care minte angajații, făcându-i, inutil, să speră că le va rezolva problemele cum speră el cea mai de nesperat speranță, „precum chelul la păr”. Sau să auzi

un șef burlac justificând nerațional unei angajate de ce i-a luat o lucrare, lucrarea aceea care-i plăcea cel mai mult:

-Nici eu n-am avut parte de ce mi-a fost drag!

Aceștia n-au suportat să poată vedea în fața ochilor persoana mea complet „funcțională”, cu personalitate „sănătoasă” auto-actualizată”. Armonia în care m-am dezvoltat m-a dus ușor spre rezultate pe care ei le obținuseră greu. Este adevărat că Făt-Frumos nu are un complex de superioritate. El chiar crește într-un an cât ceilalți în zece. Și unde unii nu cresc nici din decorațiile de fripturi primite fără merit, eu cresc ca din apă, din apă căci apa îmi rămăsese neotrăvită. oricât rău am primit nu puteam face rău. În jocul „Omul Negru” cu copiii ce se învârt în horă am fost prins de mai multe ori atunci când toți copiii au fugit, dar refuz să devin „omul negru”. Nu am ieșit afară din spațiul de joc al binelui și nu devin baba oarba! Refuz!

Mai degrabă văd cum oamenii, majoritatea au cedat influenței corupătoare a lui Satan și au ajuns sub puterea lui și așa se explică de ce omul nu a reușit să îmbunătățească situația din lume. Nu ne transformăm în Omenii negri, rămânând ce suntem, Oamenii rari, dacă râdem, cântăm, dansăm... apoi o luăm de la început: râdem, cântăm, dansăm.

Poeme

Florina Mirea

Calea Eroilor

pe Calea Eroilor din Târgu Jiu
 sufletele celor căzuți
 porniți în ultima călătorie inițiatică
 adastă la Masa Tăcerii
 pentru ultima conversație neauzită
 trec prin Poarta Sărutului
 pentru ultimul sărut neîmpărțășit
 se îndreaptă către Sfânta Biserică
 pentru ultimul prohod necântat
 apoi, pe Coloana Fără Sfârșit,
 urcă la Cer,
 nevăzute, nesimțite
 de noi,
 cei care le-am străbătut drumul
 și le-am auzit povestea
 de la glasul *celui care strigă în pustie*
 în numele Domnului Constantin Brâncuși

Noe

a muncit
 o sută de ani și
 a construit o corabie
 într-un loc uscat
 așteptând ploaia să vină
 și crezând

eu nu am construit
 nici măcar o
 amărâtă de plută
 deși trăiesc
 într-un loc uscat
 și cred

chirurgul

chirurgul e marele preot:

cu o mină solemnă,
 îmbrăcat în haine sacerdotale,
 cu pense și bisturie
 – însemnele puterii lui -
 jertfește bubele, infecțiile,
 tumorile nevinovate

pentru binele general al trupului
 păcătos și bolnav

încălzire globală

e gerul uscat, împietrit,
 încruntat,
 a murit larna
 și sunt disperat

n-am lacrimi
 n-am suflet
 n-am giulgiu
 s-o spăl, s-o jelesc,
 s-o îmbrac

unde-o fi zăpada?

ispitire

PC-ul meu
 (demon cu coada în priză)
 mi-a făcut cu ochiul
 verde și fosforescent
 afișând un zâmbet
 profesional și parșiv;

din fereastra deschisă
 spre nicăieri
 mă privea Ispita
 oscilând acul indicator
 între Rai și Iad

roțile trenului

roțile trenului
clănțnesc și bîrfesc
povestindu-și una alteia
întâmplări de pe marginea
drumului

sunt pline de invidie pe roțile
din față ale locomotivei
și pe cele din spatele
ultimului vagon
pentru că ele au imagine
panoramică

sămânța

simțind că-i rost
de primăvară
și-un timp grozav
de germinat
s-a dezvățat de azi
sămânța
și și-a pus frunzele
în cap

orașul adormit

în zorii dimineții
orașul doarme neglijent
și impudic
ignorând faptul că
poetul
dă mâna cu Dumnezeu
peste balustrada blocului
cenușiu și blazat

tunelul

trecerea prin tunel
este o călătorie inițiativă
prin măruntaiele
regnului mineral
în uterul căruia
mocnește
nenăscut,
pruncul de piatră
foc și metal

conceput pentru timpul
ce va să vină

cumințenie

pietrele adastă
cuminți
în grădina publică și
totuși
ascunsă
întoarcerea sculptorului
care le-a cules din albia râului
și le-a așezat
cu mâna lui
în raiul vegetal
care s-a uscat de dor
și care
la rându-i
așteaptă

vagonul cu cărbuni

vagonul își poartă
în călătoria de la mină la cuptor
încărcătura de copaci mumificați
precum piramidele din Valea Gizeh
își poartă
în călătoria din pântecul pietrei
la focul lui Ra
sarcina de suflete moarte
și neputrezite

Tijl Uilenspiegel

I-am visat
azi-noapte
pe Tijl Uilenspiegel –

se făcea
că el călărea pe măgar,
bufnița râdea și-mi punea
oglindea în față

aveam urechile foarte lungi
și botul mare

Tijl m-a mângâiat pe cap
și m-a încurajat:
*Când te vei deștepta,
n-o să observe nimeni!*

Fragment din romanul „Lica”

Valeria Certăzeanu Zorilă

Extrem de greu îi fusese Ioanei în primul an după moartea soțului ei.

Dumitru însă, care înțelese repede povețele lui Tilică justificate din punct de vedere al vieții prin argumente solide de om bătrân călit la focul experiențelor, își reluă munca de agricultor, dar și de conducător de familie, făcând tot ce putea mai bine ca s-o ajute pe mama sa și s-o mângâie cu faptele sale, ceea ce învățase despre munca susținută dovedindu-se acum de mare ajutor ... „conviețuirea cu pământul și animalele înseamnă supraviețuire” îi răsunau și acum cuvintele unchiului în urechi.

Adevărat, sarcinile ce și le asumase erau grele, el fiind un flăcău mai slăbuț ca constituție, însă se sili s-o mulțumească, pentru el iubirea de mamă fiind mai presus de orice. Așa că, în tot ce făcea ținea cont de ea.

Băiat de toata isprava, apreciat de toată lumea mahalalei de harnic ce era, începu prin a se scula în gena zorilor, a înjuga plăvanii și a merge pe Poloaga unde apăsa cu toată puterea pe coarnele plugului, fierul lui scrâșnind în pământul tare și țepos ce rămânea, de obicei, în urma secerișului.

Brăzda mai întâi mejdina cu vecinii de lot ca să nu treacă din greșală cu vre-o palmă de pământ, dincolo și să aibă gălceavă cu vreunul.

În urmă, Sabina, mătușa lui, albă ca spuma laptei și cu două cozi groase de culoarea spicului ridicate coronită sub năframa de borangic, da cu călcâiul, pune boabele ca stropii de soare, apoi îi acoperea cu pământ.

Batoza o vânduseră chiaburului Fănică de la Curpen, putând s-achite datoriile făcute cu înmormântarea tătâne'său.

Flăcăul înțelesese repede că, de acum înainte, toate ale gospodăriei vor cădea în sarcina sa și nu făcu nazuri, dimpotrivă, deveni atât de activ și ținu atât de bine socotelile casei că Ioana îi admiră în sinea sa destoinicia dar și tactul cu care le rezolva pe toate, fără însă a-l lauda vreodată, înțelegând că fiul ei se maturiza ușor, ușor.

Înzestrat cu o minte limpede și intuitivă, Mitu, vlăstar de țăran, reușea să realizeze toate treburile casei ce se desfășurau după un ritual prestabilit de vremi. Ioana nu bănuia că menținerea acestei armonii familiale îl costau pe flăcău, el sacrificând cu bună știință, nedei, nunți sau praznice, adevărate altare ale

bisericii hărăzite oamenilor de către Dumnezeu spre luminarea minții și eliberarea de rele energii.

Se mulțumea că participa la prânz și că nu lipsea niciodată de la cină, el neputând a-și încheia ziua fără a hotărâ ce mai au de făcut.

Niciodată nu se certau, afară doar că, uneori, Ioana găsea a izbucni în lacrimi și-atunci, prevăzător cum era, Mitu tăcea de îndată, respectându-i suferința.

La această bună înțelegere ținea el cu încăpățănare, devenind astfel, inima familiei sale, persoana care încheia ziua cu mângâietoarea constatare că, mama sa e mulțumită sufletește iar amintirile ei devin din ce în ce mai puțin dureroase.

Nimeni nu era pe stradă când orologiul nevăzut al universului anunță primele ore ale dimineții aspre de septembrie în care ceața strălucea ca roua sub cerul întins până la marginile lumii. Doar frigul cutreiera ziua, făcând ca greierii hoinari să-și ascundă voirile la piept, părăsind locurile ce începuseră a se vesteji văzând cu ochii asemenea unui om care încărunțește mai repede decât ar trebui.

În fața casei Ioanei abia se deslușea câmpul trist al lui Fănică peste care vântul își plimba răsuflarea, rostogolind scaietii. Lângă fântâna de la drum freamătă frunzele de tei țesând șoapte tainice uneori, alteori desprinzându-se una câte una. Fiecare frunză pare a avea drumul său. Un drum haotic, de parcă ar fi nehotărâte în care parte să o apuce. Când, într-un final, ajung pe sol, așezate una peste alta, par a fi țesut un covor moale, galben-arămiu.

Florile pâlite de pe lângă gard se pleacă și ele în gemete frânte. Doar crizantemele din grădinița de

dinaintea casei sfidează bruma ce nu reușise să le ofilească. Natura întregă pare ostentă de vântul ce mușcă vârtos, asmuțit de doamna curcubitaceelor.

Peste depărtări, sub clopotul cerului, se rostogolesc nori plumburii ce cresc din poalele muntelui cuprinzând laturile dinspre miazănoapte ale culmilor, iar în apropiere se aud guralivii grauri ce se lasă pe viile pline de ciorchinii rumeniți.

Dat fiindcă nu se împăca cu rolul său de văduvă, Ioana, neâncrezătoare în biserici, le ocoli, neânțelegând nici ea prea bine când se rupsesse înțelegerea între ea și Dumnezeu și când se instalase dușmănia.

Dar, oricum ar fi fost, năduful zilelor ei searbede ce-l clocea în sine și-l vărsa uneori pe sărmanul fiu ce-l avea la îndemână, silindu-l a muncii peste puteri, fiind împotriva a-i permite să-nvețe o meserie.

Doar cu pământul se-mpăca ea bine, pe acesta îl considera frate cu omul și de mare ajutor, în rest, risipă deșartă de puteri.

În odaie era cald. Jarul tras în gura sobei dogorea în acel moment de răgaz al zilei de joi.

- Te scoli ? îl întrebă Ioana când observă cum se foia Mitu în pat.

- Mă scol, îi răspunse stăpânit de prezența mamei sale ce ocupa un loc de seamă în preocupările lui zilnice.

- Sunt mulțumită că iarna o să întârzie, constatarea ei stârnind mirare în ființa

tânărului. Putem pune de-o clacă să dezghiorăm drugile de porumbi și să-i urcăm în pod.

Feciorul s-a uitat la ea într-un fel ciudat.

- Păi... ! De unde știi ?!

- Nu vezi că frunzele se-ncăpățânează să rămână încă în pomi ?

- N-am luat seama, îi confirmă, surprins în sinea lui. De altfel, de multe ori mama sa îl puna în încurcătură.

- Spunea mătușa, săraca, că de-oi vedea frunzele că stau toamna mai mult în

copaci să știi că iarna va fi departe, va fi grea, cu nea multă, iar anul următor să fiu atentă la pomi că vor fi multe omizi.

Mitu asculta vorbele mamei sale cu luare-aminete chiar dacă avea oarecare îndoieli. Zise preocupat:

- Ia uite, dom'ne !

- Hai, fă bine coboară și îmbucă ceva !

Îmbrăcat, ieși în tindă, se spălă pe ochi, apoi coborî în kuhne unde Ioana deja pusese micul dejun.

Concentrându-și atenția undeva, la o anume problemă numai de ea știută, față în față cu fiul ei, în jurul măsuței joase cu trei picioare, se încumetă a înnoada firul discuției ce-o avusese cu Mitu în mai multe rânduri, când acesta îi vorbise de intenția sa de a se apuca de învățătură. Nu ar fi fost în stare să renunțe la această discuție chiar dacă și-ar fi dorit acest lucru.

- Mă fecior, acu să vorbim puțin și de-ale noastre. Știi, mă bântuie de ceva vreme gândul ăsta și nu vreau să-l las să-mi scape.

Mitu observă o încordare pe chipul ei.

- Mă, vreau să-ți fac cunoscut un lucru, dar vreau să-ți fie limpede ce-ți spun și să-ți pui puțin bibilica la contribuție.

Presupunând că vorbele ei ar aduce unele schimbări, Mitu, numai ochi și urechi, după ce o cercetă o clipă, rosti cu o ațâțată curiozitate :

- Zi-i, mamă !

Ioana vorbi tare, cu aerul ei stăpânitor care o făcea temută uneori, vocea ei

umplând perimetrul kuhniei, vorbi fără să-și ascundă strămtoarea financiară în care se afla.

- Așa cum stau lucrurile în situația de față, n-am, mă, bani pentru teășca

șmecherilor și nici oameni mari nu cunosc ca să mi te puie-n scaun. Așa că, ți-aș cere, să te astâmperi și să-ți iei gândul de la învățătură.

Ioana pusese degetul pe rană și, fără să mai aștepte răspunsul, adăugă:

- Școala-i costisitoare.

Mitu nu se putuse bucura de o instrucție într-o activitate practică deși se credea în stare de a prinde multe lucruri folositoare de prin cărți dacă nu s-ar fi abătut asupra lor nenorocirea.

Acum, tăcu, încercând a nu o lua în serios. Cel mult, scoase un oftat și ascultă supus ce-ar mai putea auzi.

- Și, nu care cumva să-ncerci iar să-mi faci capul călindar cu alte bazaconii că te dau la-ntors cât ai bate din palme...

Mitu se uită la fața ei frământată de veșnica furie pe viață și, cu o ușoară strângere de inimă, îndrăzni aș spune cumpătat dezamăgirea lui care era mai mult decât evidentă.

- Mă așteptam să-ți dai oleacă de osteneală pentru mine și să încerci să mă înțelegi.

Scăpată, în mare măsură, de povara grijilor ce-i apăsaseră umerii după greaua încercare prin care trecuse, Ioana, pe vremea aceea, se îndoia că altceva în afara muncii pământului, ar putea să-l facă pe

fiul ei să ducă altă viață mai prosperă.

- Ei, dracu s-o ia de treabă! I-auzi, pișcherule, ești gata a-mi risipi agoniseala.

Poate ai crede că vorbesc și-n dorul lelii, zise ridicând din sprâncene, părând foarte afectată. Mă, problema are două aspecte cu care nu mă pot împăca. Costul și profitul.

Mitu privi în direcția ei, dar n-o vedea bine de supărarea ce-l copleșea încetul

cu încetul. Aceasta continuă să-l cicălească.

- Fără discuție, este drept că ți-am promis, nădăjduiam și eu cândva ceva mai

bun pentru tine, dar azi, decât să risipesc banii mai bine-ți dau comanda pentru un costum schilaresc și-ți iau o pereche de-ncălțări noi, că ălea din lada cu țoale nu te-or mai încape, că uite ce ditamai hăjmăndrău te-ai făcut.

Sătul a fi doar copil în casă, năzuia și el să învețe o meserie simțindu-se

capabil a mai face și altceva înafară de agricultură. În mișcătoarele unde ale sufletului său, foarte mâhnit și cu sinceră emoție în glas, șovăind totuși câteva clipe aș spune părerea căci bănuia că o face fără folos, mormăi:

- O să rămân un terchea-berchea...

Din dorința de a-i schimba ideile, gândind că vorbele ei se vor însămânța în

inima lui și va pricepe realitatea lor din moși-strămoși, îi reproșă, ridicând glasul :

Mă, băiete, nu mai fă figura asta de câine bătut și nu te mai omorâ cu firea.

Departate de mine gândul ca n-aș vrea să te ajut și nici nu vreau să-ți închipui că aș fi cu totul lipsită de inimă, dar ia aminte, de la coada vacii și de la coarnele plugului au trăit ai noștrii în ciuda tuturor belelelor care s-au abătut asupra noastră. Așa că, ce-am fi noi fără animale sau fără pământ ? Ha ? Că de aia ni le-a lăsat Dumnezeu, să conviețuim ca frații. M-ai priceput ? Apoi, tu trebuie să rămâi în casa asta și s-o îngrijești, ca numai pe tine te am. Vezi bine că Sabina-i stearpă și nu e rost de vreun nepot. Înțelege! Chiar de mi-aș putea permite o asemenea cheltuială, nu-ți fac nici un serviciu dacă te dau la școală...

Sicâit, Mitu făcu o sforțare.

- Aș fi un bun ucenic, un elev silitor ...

Ioana, spontan, fu bătută de gândul să-i ardă una după ceafă spre folosul lui, dar fulgerător gândul o părăsi luând forma unor vorbe greu de uitat.

- Ai fi pe dracu !... Ai da cu mătura de te-ai

speti, ai da la mână meșterului ce

are nevoie, ai târgui pentru cucoana patronului, ai primi palme din orice, înjurături și brufțuluieli de mamă, mamă, iar pentru toate astea aș mai plăti și 2 lei pe oră ca să mă trezesc după un an, în care te muncesc ca pe hoții de cai, că te lasă și repetent. Deci, unde-i pricopseala ?!

Nu se putu abține flăcăul când își dete seama că are dreptate Ioana și izbucni în râs. Râsul lui avea un ton cald, sugestiv.

- Crede-mă, dacă m-aș încumeta, ai fi de două ori mai amărât ca acum.

Insistă, așteptând, vag, să se întâmpile o minune.

- Poate, dacă, totuși, a-i da o sută, două, acolo, nu-i mare lucru.

- Ai turbat deabinelea. Mai bine ar fi să-ți scoți gărgăunii din cap că de nu, zău dacă nu pun beldea pe tine de nu te scoate toată mahalaua din mâinile mele.

Această formulare, care în puține cuvinte, părea a sintetiza esența problemei, nu fu luată în seamă de Mitu, chiar dacă simți că totul în jur se strânge, se înfășoară în sine așa cum se strâng aripile păsărilor. O întrebă după ce-i auzi vorbele pripite.

- Te auzi ce spui ? Vino-ți în fire !

Și, chiar dacă nu mai prea avea chef, declară cu vorba sa molcomă ca și pasul, cătând în adâncul vieții sale de până atunci, în ceea ce ar fi trebuit să aibă ea mai sfânt, libertatea lui de a lua decizii...

- Am să muncesc mai mult și tot o să mă duc...

Vreau să mă bucur și eu de-o meserie. Altminteri...

- Altminteri, ce ?

- Măi, mamă, tocmai acum când s-a înființat școala de meserii de la Vădeni, stăruie cu un anume reproș, fiind destul de isteț să înțeleagă că viitorul i-ar fi profitabil dacă ar putea-o convinge pe Ioana în acest sens, or singurul mod de a-i atrage atenția era să-i spună că va muncii peste puteri... Nu mă duc ucenic la patron, mă duc la școală...

- Tot un drac, a continuat Ioana insinuant în vreme ce se uita la reacțiile fiului său, fără a reuși să îndepărteze părerea sa cu privire la Mitu .

Curajos, flăcăul se împotrivi, gândind că masa se-nrăise la suflet.

- Ba o să mă duc !...

Deși înconjurată de toate semnele unei oarecare bunăstări, Ioana, la auzul

cuvintelor care erau prea mult pentru ea, reluă cu toată seriozitatea :

- Mă, ești surd ? Tu te contrezi cu mine ? Ha

! Te pui de-a doua ? Mă, la paștele

cailor o să mergi la școală. Mă, tu și cu mine o să avem de furcă. Auzi mă, ființă nerecunoscătoare ! Pentru cine trag eu, mă, câine-câinește la câmp ? Ha ! Spune ? Pentru tine pezevenchiule, să nu ajungi un coate goale dacă-nchid ochii, adăugă, intonația vocii sale datorându-se stării de revoltă în care se afla.

- Știu asta, dar amintește-ți de câte ori pământul te-a lăsat baltă și ți-a încurcat socotelile .

- Adevărat, m-am supărat de multe ori că nu m-a răsplătit după truda noastră, dar de dat, tot ne-a dat ca să nu murim de foame, socoti să-i amintească.

Dumitru stătu în cumpănă absorbit de planurile făurite cu ceva timp în urmă și, pentru a găsi o ieșire din impas, încovoiat sub povara argumentelor bătrânei mame, luându-și puțin răgaz, se-ncumetă să mai insiste, gata să-și înghită nodul de emoția ce-l încerca.

- Mă chinuie dorința de-a avea și eu un rost pe lumea asta. Așa, fără o meserie, n-am nici un viitor. Vasile a lui Viezure...

Tendința lui Mitu, deși normală, o indispușe pe Ioana care, din dorința de a-l face pe fiul ei să întrevadă poteca pe care trebuia să pornească, i-o reteză mânioasă:

E clar ca bună-ziua... Vasile, Ionică, Ninel... nici o scofală.

Ce-mi pasă mie de ei, fluieră-vânt ce-mi ești !

Măicuță, îi nedrept...

Știu eu mai bine ce-ți umblă prin tărtăcuță. Nu-ți rămâne decât să te trezești și

să mergi pe drumul cel bun, pe acolo pe unde merg toti oamenii cumsecade, altfel cât oi trăi nu uit ziua asta, eeee... îl lămuri Ioana pe fiul ei, pe motivul că tot insista ca și cum și-ar fi luat nasul la purtare dacă i-a arătat prea multă înțelegere.

Începu să întrevadă că mama sa nu pricepea cum stau lucrurile. Pentru ea, trăitoarea de pe strada Trei Coceni, orice zi își punea pecetea asupra sa, obiceiul de a muncii pământul devenind un cod al viețuirii ei în care ea și Mitu trebuiau neapărat să fie elementele ce dau viață pământului, singurul reazăm din moși-strămoși . Doar el, pământul, considera ea că îi poate răsplăti pentru eforturile lor prefigurându-le viitorul în recoltele abundente și nu patronii șmecheri ce se îmbuibau de pe urma ucenicilor...

Intradevăr, gândi și Ioana, s-ar fi putut a fi pentru feciorul ei obiceiurile locului ca un giuvaer învechit,

dar pentru ea ele atârnavă greu de când se știa, fiecare locatar avându-și prețul lui în ochii nahalalei prin gustul ce și-l împărțeau pentru muncă, pentru sărbătorile de peste an, adevărate comori de neprețuit pentru care simțeau atașament și o datorie în a le păstra.

În cele din urmă, după o ușoară criză de tuse sea-că, îndreptându-se de șale, presupunând că l-a pus la locul lui, nu ezită să mai adauge:

- De te-ar auzi răposatul s-ar răsuci în mormânt. Auzi ?! Să-mi dau eu banii

ca să-mbogățesc golani... Că, și așa, încep să cred că n-am să-mi mai văd nici lovelele date popii cu-mprumut...

Da' să știi, n-am să-i înghit una ca asta ! a încheiat Ioana cu însuflețire,

revoltată, ca să fie bine înțeleasă, aruncând priviri furioase către drum ca și cum l-ar fi amenințat pe preot în persoană.

Împăciuitor, Mitu, care oricât se debarasa de dorința sa ajungea tot la ea, încercă a-i semnala perspectivele ce i s-ar putea deschide aspirațiilor lui :

- N-o lua așa... Trebuie să știi că vremurile alunecă ca vremurile și mâine-

poimâine vin altele cu alți oameni. Lumea nu stă pe loc. Se mai schimbă și ea, ca lumea. Ori dumneata când n-ai mai fi, eu cum o sa-mi câștig existența ? Așa...

Degeaba însă Mitu îi înșira mamei sale perspectivele ce le-ar putea deschide

drumuri noi, ea rămânea tare ca o stâncă. Neânduplecată și rece, îl iscodi sec:

- Da cum s-o iau ? Ha ? Ce să spun ? Aveam eu o presimțire dar nu credeam că vei ajunge până aici. Auzi, un scârța-scârța pe hârtie... Și nu mai stam bonțat că-mi vine să-ți ard o zmetie de să joci hora-n două părți. Se vede că nu te-am bătut când a trebuit. Da, nu mă face că acum iau un par și cât ești de mare te altoiesc de-ți merg fulgii... Ia uite, dom'le ! Mâine poimâine te pomenești că vrei să faci și politică.

În aerul dezmorțit, mai-mai să-l cuprindă indignarea, Mitu tăcu totuși, știind că mamei sale nu-i plăcea ca cineva, fie el și de-al casei, să-i strice planurile sale. O cercetă pe furiș după care o rugă cu un glas mai blând ca niciodată :

- Liniștește-te, mamă ! Dar, dacă-ți amintești bine, dumneata ai fost cea care mi-ai aprins scântea în nădejdi în suflet...

Cercetându-l cu coada ochiului preț de câteva

minute, Ioana, milindu-se de tăcerea lui sfoasă și de faptul că-l vedea fără carne pe el, grăi cu oarecare ezitare :

- Mă, să nu crezi că mi-s bolândă și nu pricep că timpului nu-i poți pune

zăbală. Și, nu mi-ar fi ciudă dacă aș știi că ajungi cineva, da' la ce Dumnezeu să mai

stric orzul pe găște când văd cu ochii mei cum dascălul își cumpără pământuri iar elevii dau în gropi de proști ce sunt.

Mitu i-a întors vorbele cu blândețe, plecându-și capul într-o parte, mâinile sale împăturind o pagină de ziar.

- Bună treabă ! Ce să mai zic ! Păi io să merg acolo, că de-nvățat, învăț și singur.

Supunerea lui era așa de absolută și temperamentul său calm atât de bine definit, încât Ioana știa că va avea sorți de izbândă cu fiul său.

- Taci, mă ! Taci... Împacă-te cu gândul că-ți sunt destul clasele primare. Scri, socotești și citești. Ce-ți mai trebuie ?!... Cât pentru mine, la timpul meu, torsul, țesutul, cusutul pânzei pentru cămăși cu flori de arnici și gătitul au fost suficiente ca să fiu bună la casă.

Și, să mai știi una și bună; mie nu-mi mai trebuie nimic, mă. La tine mă gândesc sa-ți pun un ban deoparte. Nu-ți strică să cunoști și p'asta... Ce, vrei să ne ajungă din urmă sărăcia? Asta-i cea mai grea boală, declară cu o urmă de lacrimi în glas. Apoi, de ce să nu ți-o zic... Pe lângă toate astea, m-am deprins cu tine aici, pe bătătură și nu-mi trece prin minte că te-aș putea pierde.

Văzând că argumentele pe care fusese în stare să le prezinte rămân zadarnice și că n-o poate determina să nu-i mai pună bețe în roate în nădejdiile lui, Mitu fu incapabil să mai zică ceva, cuprins de sentimentul care-l făcea să intuiască groaznică singurătate a mamei sale. Prin tăcerea lui, el își exprima adevărată neputință la hotărârile ei care era mult mai cunoscătoare în ale vieții și prin vârsta, dar și prin experiență. Gândi, într-un fel că mama sa avea și ea socotelile sale, iar dacă-l certa o făcea din prea multă grijă ce-i purta.

Noroc cu o albină ce-l înțepă în obraz și care, spre ușurarea sufletului său încețoșat, dete drumul lacrimilor înghițite cu greu.

Însă Ioana, Ioana ce să se mai explice. Ce să mai limpezească. Cum să-l mai împace ? Era istovită.

Pentru a găsi o ieșire se mulțumi să-l îndepărteze. I se păru că Dumitru nu o cunoștea îndeajuns iar ea

nu mai avea răbdarea necesară să-i explice. Nu-i rămânea altceva de făcut decât să-l lase să se călească la focul aspru al vieții. Încheie cu hotărâre :

- Și, nu te mai corconi în jurul meu. Ia, acu dacă te săturași, du-te să cureți un ciurel de porumbi să dau la păsări că mâine ne așteaptă o zi grea și n-o să mai avem timp pentru toate nimicurile.

Tolerant, Dumitru, frământat de gânduri, porni către hambar urmat din aproape de Ciobanu, fără a trăda nimic din lupta sufletească ce se da înlăuntrul său între a accepta tot ceea ce venea din partea mamei sale sau a pleca în lume.

Acolo, pe scăunelul cu trei picioare, tot curățind la știuleții de porumb, Mitu

simți că dragostea de mamă îi rodea inima, oricât căuta să-și abată gândurile de la ea.

Tot chibzuind, blându-l Dumitru înțelese că nu este făcut să-și părăsească vatra părintească în împrejurări ca acelea prin care treceau, cu atât mai mult cu cât era unicul sprijin al mamei sale. Apoi, ce era mai puternic ca legătura de sânge. Așa că, o dată cu aceste gânduri, ascunse pe moment părerea de rău că nu putea să aibă nici măcar o meserie cu patalama la mână. Dar, în sinea lui rămase neampăcat și nespus de nefericit, situație pe care o îndură și nimeni, afară de el, nu știu cât suferă în ascuns, păstrând, totuși, într-un colțisor îndepărtat al sufletului nădejdea că, între timp lucrurile s-ar putea aranja în vreun fel. Își zise: „... poate se vor mai ivi prilejuri și, mai știi, poate voi reuși să-i fac din nou cunoscute nădejdiile mele “.

Rămasă singură pe prispă, Ioana se adună în ea ca și cum s-ar fi împăturit înlăuntrul său, căutând un loc de refugiu ca să-și poată recăpăta echilibrul. Mai ales își dorea să fugă de senzația că viața ei luase sfârșit acolo, pe fâșia de drum a mahalalei Trei Coceni, în casa cu pridvor așezată la câțiva metri de gardul din nuiete, cu fântâna cu apa rece și limpede ca lacrima cerului, cu obor pentru vite, grajd și grădină în care prezența prunilor și corcodușilor puși anume din loc în loc, lăsa loc clăilor de fân și de coceni de porumb pentru hrana animalelor.

Avea pe Dumitru, expresie clară a existenței soțului ei pe această stradă Trei Coceni, parte integrantă a bătrânului oraș Tg-Jiu, un fiu ce trebuia să-l căpătuiească și pentru care își simțea inima strânsă gândind la soarta ce l-ar putea aștepta .

Lumea însă, ca lumea, uită, căci se ia cu unele, cu altele și ostenită, nu se mai gândește. Așa și pe mahală, lumea nu se mai gândi la Badaea, ocupată să-și

strângă de zor recoltele de pe ogoare, să și le îngrămădească în hambare, să-și pună fructele sub fân și legumele la borcane căci soarele, devenit palid, abia mai făcea față orizontului pâcios încărcat de nori pufoși, greu de pătruns de razele discrete.

În luncă, ramificațiile golașe ale ulmilor și tufelor de zeură apăreau ca niște arătării, lipsite de orișice frumusețe. Păsările, cu fâlfâit de aripi, cârduri-cârduri începeau aș lua rămas bun de la oameni și gospodăriile lor, pierzându-se în haina pudrată cu ceață multă a tristei toamne, vâslind spre alte zări mai călduroase.

Pe dealul târgului, pe spinarea lui dolofană forfota era mare, oamenii își adunau cu grijă strugurii pentru ca, până la Sânt’Dumitru să se facă vinul pentru nunți și cumetrii.

Pe mahalaua Trei Coceni miresmele de fructe te-mbată la tot pasul, căci nu este așezare în care, merele rume, gutuile parfumate, perele sau întunecatele prune, să nu aplece, precum banii grei de aur, crengile pomilor.

De pe întinderea golașă a pământului lui Fănică, înspăimântați și adunați ghem, ciulinii fug împinși de vântul bezmetic care, întehit la amiază, aleargă năvalnic, prinzându-și pletele cenușii de crengile gutuilor din grădini, desprinzându-le frunzele ruginite ce cad cu mișcări obosite.

Nici-o găză... Nimic. Amorțite, ele se ascund sub cortegiul de frunze plâpânde după care adorm neputincioase. Rezemată pe înaltul masivelor muntoase, îmbrăcată cu haina de aramă a pădurilor, toamna caută suverană către ținuturile ofilite peste care vântul se plimba fudul sub norii suri ca plumbul.

Pe drum doar câțiva trecători. De la vale către deal, un acordeon și strigăte vesele, se aud. Începuseră nunțile, cumnatul de mână poposind din casă în casă pentru a-și invita comunitatea la cununie.

Evadatul din Scriitopia

Creatorul de bucle

Ion Popescu-Brădiceni

Când scriu acest bilanț al celor câteva zile petrecute la Iași Moldova încă nu mi-s pe de-a-ntregu’ dezmeticit. În ultimii frumosi ani, am trăit o schimbare de paradigmă. M-am reinventat ca poet, eseist, romancier, poate și ca, uneori, critic literar și comentator al fenomenului literar contemporan. Mi-am aruncat ancora în mai multe porturi. Am început cu Clujul. Au fost zece ani absolut fabuloși, a fost un răstimp care s-a vădit a fi prea scurt. Am cunoscut acolo niște mari scriitori: Virgil Bulat, Mircea Borcilă, Mircea Muthu, Corin Braga, Constantin Cubleşan, Aurel Rău, Constantin Zărnescu, Horia Munteanu, Mariana Bojan, Irina Petraș, Persida Rugu, Vasile Gogea. Dar primul dintre ei fiind Adrian Popescu, cel de la „Steaua”, acesta din urmă un poet fie melancolic fir ironic, profund și cu o bună ierarhizare a valorilor, autoreflexiv dar și capabil de atitudine... socială, oleacă timid, feciorelnic, de o canoare desăvârșită.

Am debarcat apoi la Iași. A fost cea mai incredibilă aventură-mi „argonautică”. Cândva, în studenție, am participat la Iași, la Festivalul de Poezie Studențească „Nicolae Labiș” și mi s-a acordat premiul al II-lea, în pofida invaziei, în haită, a mișcării „lunediste”, promovată excesiv și sufocant de Nicolae Manolescu. Îmi amintesc azi că dimpreună cu Matei Vișniec am făcut o vizită la revista „Cronica” unde am dat peste Nicolae Turtureanu și Mihai Ursachi. A apărut într-un colț de pagină o informație mitică despre eveniment: reîntors la Craiova și citindu-l am fost dezamăgit. Mie mi se păruse că intrasem victorios în Troia; ei, aș, fusesem repede readus la dimensiunea unei biete furnici, de sex masculin. Fusesse un... fâs! Selecția poemelor pentru concurs mi-o asiguraseră Al. Piru, Marin Beșteliu, George Sorescu și Eugen Negrici, care ulterior aveau să-mi dea doctoratul în filologie la Universitatea craioveană, în 2002.

Dar iarăși am creat o buclă. Să mă întorc la firul inițial. Am fost deci invitat la Festivalul Internațional „Poezia la Iași”: au venit poeți din Cehia, Polonia, Germania, Spania, Italia, Basarabia, Franța. M-am numărat printre poeții români evident. Mi-am lansat „Grădina de(-)mentă”, pe care mi-a adus-o Aurel Ștefanachi, directorul Editurii „Tipo Moldova”. Am avut rarismul prilej să dau cartea-mi cu autograf lui Mircea Dinescu, Gabriel Chifu, Dinu Flămând, Adrian Popescu și Christian Schenk. Alte cărți am dăruit altor scriitori de marcă: Arcadie Suceveanu (președintele U.S.R. din Republica Moldova), Mircea M. Pop, Marco Lucchesi, Ioana Diaconescu ș.a. (asupra lor o să revin – n.m.).

Am fost patru zile poetul, atât, numai poetul. Am susținut două recitaluri în echipa lui Cassian Maria Spiridon dimpreună cu Florentin Palaghia, Ioana Diaconescu, Tomas Mika, Mircea M. Pop, Christian Schenk, Victor Munteanu în Grupa 2.

Apoi, am revenit acasă, la Festivalul Internațional de Literatură „Tudor Arghezi”! Extraordinar, nu?

Poeme

Mihai Firica

Semnul trecerii

în arșița nopții
 veri întregi am cules șerpi din aur
 ascunși în iarba tăcută
 așa cum culegi privirile răcoroase ale unor fete
 unduitoare

sunt salvat mi-am zis
 nu voi fi uitat ceva mă va păstra pe pământ
 o dâră în lutul umed
 un semn al trecerii

o porțiune a sufletului meu
 suprafață arsă stinsă de ploaia mărunță și rece
 mi-au zis că poezia mult prea interiorizată arată
 o persoană greu de atins
 poate că așa a fost și viața mea prizonieră a inimii
 salvată prin dragostea dăruită celor perfecți
 așa cum eu nu am putut fi

iau cu mine partea de suflet care mi se cuvine

Popor cu vâlul pe față

popor cu vâlul pe față destinul tău
 e și al meu inteligența copiilor tăi
 hrană pentru porci
 plată pentru târfe
 averea ta în mâinile morților o poți găsi
 libertatea ta niciodată

în haina grea de martor
 mă împiedic mereu nu pot să ajung
 în țara *vortaliat* râmumul dorit

să trăiești și să speri
 flecar popor cu vâlul pe față
 cu aerul tău demodat cu mersul de rață
 charliechaplin sud-estic ești condamnat
 pe vecie la viață

Visare de zbor

mă urmăreau cu privirile lor ucigătoare
 și tot ceea ce-mi spuneau era notat într-o carte
 file ruginite și sparte
 fiecare cuvânt rămânea în urmă
 un scrâșnet de unghii care se rupeau
 spaimă amestecată cu rugină
 în stânga mea se deschidea cerul
 răneau străinii cu povestea lor

din cartea niciodată deschisă au spus
 despre cum gândesc păsările
 despre visul ratat de a zbura
 secunda în care te înalți din pământ

șoptești și spaima îți dă frisoane
 cristale sub piele și oase putrede
 dar îți repeți în vis
 la picioarele lumii diamantele nu au preț
 aici sunt eu în urmă tot eu
 desenezi un cerc și nimeni nu mai poate ieși
 prinși de mine ahei uitați în calul troian răsturnat
 în afara cetății
 muzica amară nu face decât să ascundă ceea ce
 nu ne mai putem spune
 ne acoperim cu tăcere privim în direcții opuse
 străini
 în cele din urmă ceilalți au plecat pe un drum
 îngust

leagănul fumegând s-a mai mișcat încă puțin

Calendar

ani răstigniți
 file desprinse fără zgomot
 ceremonialul fricii repetat până la epuizare
 ore golite
 un fum acoperă tabloul și ieri pe mâine
 și azi a fost ca ieri mâine poate nu mai contează
 calc pe urmele pașilor mei făcuți cu mult timp
 în urmă
 aș fi vrut să-i spun mamei

atât de multe cuvinte care să o îmbrățișeze
în calendar fila sa a rămas fără poză

un călăreț adormit în șa pe o câmpie pustie

Închinarea de seară

n-au plecat din viață rătăcesc
morților vii dumnezeu le ardeși sufletul
tăciuni aprinși în negura zilei
limba le e nisipul strecurat dintr-o oră în alta

trei biserici suprapuse pictate de orbi
mi-au modelat creierul după chipul și asemănarea
lor

imagini înghețate și o pastă vâscoasă dulceagă
sub limbă am ascuns medicamentul
m-au pus în genunchi roagă-l pe tatăl tău să-mi
fie mire

astupă cu trupul tău spărtura din trupul meu
dă-i totuși o ultimă țigară pe lumea inversă
pleacă privind înapoi

mișcă-te fă ceva mănâncă-ți inima șterge-ți numele

O cafea cu Jose Saramago

timp picurat
străbat câmpia ascunsă în ceață sunt calm
tresar doar când jose saramago se deschide
la pagina 22

astăzi este 22 și pare că nu ne grăbim
o ceașcă de cafea și în rest nimic
deasupra tuturor văd focul
oare după asta ce aș mai putea simți
jos foc în cer foc mistuiți de spaime
doi tineri se ridică îmbrățișați și pleacă
după alți 32 și câți vor urma număr minute și
aflu 60

ne strecurăm alene de la o oră la alta
jose își acoperă fața și plânge liniștit
suspina și tace

punga cu insomniile violete culori și mărimi diferite
nuanțe și cioburi mărunte
priviri în urmă așa se așează praful
straturi fine după straturi fine
vezi când tragi de sfoară că ai ajuns la final
doar ce va mai rămâne
arta de a însemna locul cu ceea ce rupi din tine

Naturi. Muzici.

și erau muzici fanfare și tobe
boticul unui pisic argintiu aburea sub
pulpa lăptoasă și grea de pe care luna
își ridica fusta ei de cristal
erau muzici femei
vară și duminică seara

Aerul ei de copil supărat

chiar așa și ce dacă
nimic nu mai e de ascuns
în spatele zidului multă vreme am crezut
că părul ei răvășit adună polenul din
vânt multă vreme am crezut că-mi vorbește
cu trupul apropiindu-se/disparând
o ființă care trece prin mine

aerul ei de copil supărat

în după-amiaza geroasă am privit-o
mi-am privit mâinile
un lucru știu sau poate visat
cu spaimă de orașul în care nu
se întâmplă nimic dar am o altă ființă
ascunsă în mine

New California

am închis ochii
toate punțile au fost ridicate
îmi imaginez o californie numai a mea
o californie tânără
o mireasă-marionetă umplută cu vată
un obiect care visează
un cântec pe care încerc să-l fredonez
dintr-o vacanță trecută

Marele tren al tăcerii

marele tren al tăcerii
a fost închis în gara prăbușită
cândva mă priveam plecând spre
capitale celebre în praful de cretă
am lăsat urme mă așteptau
o grădină o gașcă un vis prin
parcuri parfumuri de noiembrie
aristocrație alcooluri subțiri
jumătăți de cruci pentru cine
nu pleacă până la urmă

Gânduri de cititor

Despre volumul de versuri „Colindă târzie»
de Natalia Mălăianu

Vasile Ponea

Volumul de versuri „Colindă târzie» semnat de Natalia Mălăianu este structurat pe două părți: I - „Colindă târzie” și II - „Golgotă” și debutează nostalgic - â la Octavian Goga - nostalgie, multă nostalgie - dar și speranțe multiple ce le așteaptă cu calm să vină, sau după datina străbună... să coboare din cumsecădenia divină -metaforic vorbind.

În prima parte cu o sensibilitate deosebită, cu o puritate și o claritate de azur, descrie sufletul românului pe dinăuntru și pe dinafară și ne arată că acesta întrutotul vibrează - a numai muzică - de aceea poeta folosește în poeme versuri deosebit de muzicale, cu acestea fiind capabilă să atingă sinele oricărui individ. Poemele sunt străbătute de o filozofie nativă, sublimă, lucru pe care îl demonstrează poemul - „Rugă pentru părinți”: */Vindecă-i, Doamne, de veșnicie,/ Fă-i numai lut și-i amestecă-n glie,/ Frângele pentru noi, trupul, în pâine:/ Doar așa le e bine./ Fă-i cântec de fluier, doinit,/ Fă-i bocet, baladă, fă-i mit./ Fă-i, dacă poți, mănăstire sau, poate,/ Infinită Coloană-ntre cer și pământ./ Pună sărutul lor, Doamne, în porțile noastre,/ Sărutul lor aspru și sfânt./*

Și răutățile lumii, care o revoltă pe poetă, ne sunt prezentate în profunzime, cu o critică care deși-i acută și nepărtinitoare, este ușor domolită prin muzicalitatea poemelor. Iată un fragment din poemul „Răstignire”: */Ne răstignim în fiecare zi/ Pentru mai mulți sau pentru mai puțini,/ Urcăm Golgote aplecați sub cruci/ Și ne-nfloresc, în jurul frunții, spini./*

Autoarea folosește antiteza - contrastele - dar nu într-o formă „bruscă» ci parcă cu prea multă bonomie, ca în poemul «Rugă»:... */Plouă mai des, că nu-s fântâni destule, /Ninge mai mult, că nu-i destul omăt,/ Și veacurile parcă se-ncurcă/ Și parcă timpul curge îndărăt./ Umblă puțin la zămisirea noastră,/ Fă-ne mai buni sau pune alții-n loc,/ Vezi de-i în rai destulă desfătare,/ Sau nu-i îniad penurie de foc./...*

Poeta e însetată, obsedată și doritoare de imaculat, de puritate și credință, de curățenie și înălțare sufletească, invocând pe tot parcursul cărții: ninsori, zăpezi, omături și înălțimi de ciocârlii. Vezi poemele: „Ninsori”, „Ninge”, „Ninsori târzii...” / *De-atâția*

ani cerșeam cu ochi de rugi/ Ninsori mai abundente și mai lungi/ Că parcă cerul, în sfârșit convins, învolburat, s-a apucat de nins./ A nins ca-n vremea când eram copii/ Până la streșini și la ciocârlii / Ca la un bal al fulgilor de nea,/ A nins pe tot... și pe tristețea mea./

Din multe poeme transpare părerea de rău că datinile strămoșești se pierd treptat și încearcă să dea un imbold pentru revigorarea lor: */Copilași creșcuți fără colinde/ De un Moș Gerilă sindical,/ Care vă-mpărțea sărace daruri/ După un tabel oficial,/ Copilași cu cheile de gât/ Ca de un bizar și trist breloc,/ Cu copilăria înghesuită/ Intr-un strâmt apartament de bloc/ Vreau să vă aduc colinda sfântă/ Și un moș mai darnic și mai bun,/ Care îndrăznește să se cheme/ - Ca pe vremuri, dragul Moș Crăciun./* Poeta ar vrea să colinde întregul pământ și să dăruiască: iubire, înțelegere, bunătate, frumusețe.

Cartea se parcurge ușor, cu incantație, ca pe un basm care te seduce și-ți lasă în suflet căldură și voioșie - simbolurile fiind apropiate de inima oricui.

În partea a doua a cărții: «Golgotă», autoarea tratează aproximativ aceleași teme - (dar temele sunt aceleași de când lumea); păstrând profunzimea de analiza, de etică și de puritate, dar încifrează mai mult gândurile, le îmbracă în haina curentului post-modern de formă și le esențializează. În acest context, iată cum definește autoarea - poetul: *Înspre Cel etern eu, poetul/ cu cătușe la/ mâini,/ nu mai puteam întinde decât/ inima/ din care făceam un fel de/ torță/ arzând.../ Ochiu-mi era greu: îmi îngrămădise pe/ pleoape/ nopțile, toate.../ Și atunci/, se năștea în mine un fel de/ fântână/ cu multe, cu multe izvoare.../...*

Omul este definit într-o curgere cuminte, naturală, firească, într-o continuă emancipare și creștere în profunzime, în poemul „Metamorfoze”.

Și ca toți poeții și Domnia Sa încifrează, așteptând cu resemnare liniștea tumultului, în poezia «Finiș”: */într-o zi/ voi trage c-un gest ferm/ tăcerea peste/ cuvinte/, și-o să mă culc în/ iarbă/ cu capul pe un câpătai de moarte./... însă noi îi dorim să mai treacă mult timp până atunci și să ne mai desfete cu alte creații de suflet, căci românimea o cere.*

Poeme

Minerva Chira

Cracovia I

După sărutul spadei
la Poarta Sf. Florian
vino să ne jucăm „de-a ceața”
sub trăsurile cailor
Cu învoiala clopotului -
în arderi de tot
pentru cele ascunse mie
Sub zăpezi sosite devreme
și plecate târziu
nevoite a recunoaște
că se înșală
Cu capul răpit de nori
împotmolit în bucuria
de - a nu fi

Cracovia II

Sînge negru în simfonie albă
dirijată
de musoni ce poartă năluci
la adrese
Pînza păianjenului a cules
vertebrele depuse în carul
de luptă
Aștept să se întîmple ceva
Nu pot preciza ce anume
nici în Catedrala și Castelul
Wawel
Pustiul mă dezmiardă
la Palatul Episcopal
Simt priviri fără să fiu văzută
Cuie ruginite îmi aduc aprecieri
la Universitate
Cu îndoială de margine
corabia care nu duce pe nimeni
mă întreabă
de câte ori m-am născut

Auschwitz I

După ce arunc umbra
mă zbat să intru
în sămînța finului
așternut pe jos
Mătase și gheață sînt separate
pe trupul plecaților fără clopote

Pomii din lagăr — mască
să pară totul normal
Fierea prelinsă la colțurile gurii
celor resemnați și indiferenți
pornește liftul
de la Camera de gazare spre
Crematoriu
Nu e nevoie de lopată
Pămîntul gropii se descurcă
singur

Auschwitz II

Cu grația promisiunilor
Inspiră iluzii
din trenul spre lagăr
Ce sete de niciunde
parcă a consumat
sarea mărilor
mări care acum îngheață
Încotro să se ducă?
Plecări după plecări
N-a sosit nicăieri
Lîngă parfumul lumînării
din mîna sa
sîngele se încheagă în forma
nuielei cu care bați singurătatea
cînd pămîntul are gust de cer
Cum să se înalțe prin găurile
cu cristale pentru gazare?
El a uitat că nici n-a pierdut
dar vede printre șuvițele
femeilor tunse
pentru industria textilă
îngroparea celor vii

Auschwitz III

Săgetată de greieri -
ce moarte frumoasă! -
urc o frînghie din rădăcini
Deasupra porții scrie „Munca te
face liber”
îngerul tîrît printre orgolii
e făcut țandări
în ritm lent apoi vijelios deprins
nu de la condori cum credeam
ci de la fanfara care cînta

la întoarcerea în lagăr
Ce refuzase fulgerul
mă plimbă în pînza păianjenului
Sînt luate amprente pe apă
Cu uimirea ispitei
cometa se lasă înghesuită în
Muzeu
de protezele celor cu dezabilități
Am cucerit imperiul din care
speranța a fost alungată

Iasna Gora

Cu frica din ziua odihnei
trăsnetului
ajung la Mănăstire
Reazem capul de un agonice
Chiar în copita imprimată pe față
Înconjur în genunchi
Icoana Făcătoarea de Minuni
Ating și Terasa unde cuvîntă
Papa
N-a fost zadarnică strădania
schimbării roților Carului Mic
să pot așeza sicriul
adus ca o navă
de apa care trecea
podul cu spînzurători
vameș fiind sirena
cu buchetul din arbori
avînd rădăcinile în sus
Comoara trădată de flăcări
n-a fost dezgropată
Ce dă bucuria
nu-i valoare

MAI AVEM NEVOIE DE CULTURĂ?

Voichița T. Macovei

Pentru a ne păstra cultura, trebuie să continuăm să o creăm. (Johan Huizinga)

Al. Florin Țene - *Veniți, privighetoarea cântă...!*

Viața scriitorului Alexandru Macedonschi între realitate și poveste

Mai avem nevoie de cultură, într-un timp în care superdezvoltarea a condus spre o lume extrem de liberă și independentă, în care individul devine mai important decât colectivitatea, în care dictonul „sunt ceea ce gândesc” a fost înlocuit cu „sunt ceea ce fac” sau „fac ceea ce vreau”?

Într-un astfel de timp, scriitorul Alexandru Florin Țene și-a propus să readucă în prim planul culturii noastre pagini de literatură care să redea viziuni ample asupra unor epoci, scriitori, considerați reper pentru dezvoltarea gândirii și artei românești, care au luptat spre a ne încadra în marile culturi ale lumii. Domnia sa ne spune la începutul volumului: „Exista pe vremuri o colecție de popularizare a unor evenimente sau personalități, pe care noi, elevii o citeam cu mare interes(...) ne atrăgeau prin felul de a aborda viața romanțată a scriitorilor, modul de a creiona atmosfera socială în care au trăit și mai ales, felul cum zugrăveau realitatea, în contextul vieții acestora”.

Acesta a fost gândul care l-a determinat pe cunoscutul scriitor și lider al asociației culturale „Liga Scriitorilor români” să înceapă, cu romanul *La braț cu Andromeda*. *Viața scriitorului Gib Mihăiescu între realitate și poveste*, seria unor volume (printre care și acesta), în care să prezinte în chip real, dar sub voalul unor povești fascinante și atrăgătoare, misterul, extazul, conflictele spirituale și până la urmă, esența vieții de artist a unor mari scriitori români.

Deși este un volum stufos, care pare a intimida cititorul, dacă începi să pătrunzi în problematica descrisă nu este deloc așa, deoarece evenimentele aduse în prezent, personajele (scriitorii români de la sfârșitul sec 19 și începutul sec 20), te atrag în mrejele lor. Surprinse în anumite situații de viață, vibrând la realitățile epocii, având conflicte exterioare dar mai ales interioare, te determină să te transformi în martor, prieten sau acuzator al lor. De fapt, acțiunea tomului este structurată pe câteva linii care se întrepătrund sau merg paralel,

în funcție de prezența „personajului principal”, Alexandru Macedonski.

Găsim, în primul rând, familia Macedonski și locul natal al poetului, Oltenia având în centru orașul Craiova. Documentația solidă a autorului creează adevărate pagini de epocă. Descrierea Bărăganului, folosirea limbajului regional, compun în pagini întregi, pitorescul zonei în care a trăit Macedonski. Ori de câte ori poetul este obosit, întristat, se întoarce la vatră spre a se regenera.

O a doua linie a acțiunii romanului este reprezentată de evocarea până la detalii, a situației istorice, politice, culturale a României în carea trăit și a creat poetul Alexandru Macedonski. Nu este puțin lucru să aduci în prim planul cititorului mileniului III, profilul țării noastre dintr-o perioadă istorică destul de zbuciumată: asupra otomană, Războiul pentru Independență, starea dinaintea Primului Război Mondial, luptele extrem de agitate din lumea politică. Și totuși, domnul Al. Florin Țene face acest lucru extrem de minuțios, pentru a ne ajuta să înțelegem zbaterile omului Macedonski, dar și traumele prin care a trecut România de-a lungul istoriei.

A treia linie a volumului o reprezintă „conflictul invizibil” dintre doi mari reformatori ai culturii românești: Mihai Eminescu și Alexandru Macedonski. Paginile care descriu această relație sunt extrem de antrenante. Autorul reușește să reconstituie în cele mai rafinate detalii (psihologice, sociale, politice, artistice), nepotrivirile dar și asemănările dintre acești mari „rivali” ai literaturii române. Se desprinde cu claritate astfel, că Eminescu a fost un militant conservator, apărut pentru simțirea pur românească, de către marile spirite ale culturii timpului: Maiorescu, Alecsandri, Caragiale, în frunte cu societatea Junimea și Convorbiri Literare. Portretul lui Macedonski este surprins până la detaliile adevărului transmis de istoria noastră literară: spirit liber și independent, dotat cu o mare curiozitate, persiflator, luptător pentru liberate, încrezător nemăsurat în geniul său; deschizător spre nou, considerat din acest motiv „decadent”. Spiritul

său nonconformist ajunge să atace pe toți aceia care nu îl înțelegeau, care nu-i puteau fi alături. „Penița virulentă a lui Macedonski critică nu numai puterea guvernamentală dar și pe conducătorii liberali”, spune autorul.

Conflictul cu poetul Mihail Eminescu devine unul deschis, urmând a constitui trauma spirituală, sufletească și morală a lui Macedonski până la sfârșitul

vieții, după cunoscuta epigramă pe care a scris-o la internarea lui Eminescu într-un spital de boli mintale. Domnul Florin Țene ne ajută să pătrundem nu doar în psihologia delicată a unui artist, dar și în cea a unui om. Paginile ce reconstituie această dramă sunt zguduitoare, Macedonski repetând ca un lait motiv soției sale, credincioasa Ana, gânduri despre Eminescu, mai virulente sau mai triste, din care reiese faptul că s-a simțit vinovat până la capătul vieții pentru atitudinea sa ostilă.

Cea mai bogată și importantă direcție a romanului urmărește formarea, urcușul și decăderea

poetului și a omului Alexandru Macedonski. Apreciem, din nou, finețea științei, dar și a artei autorului de a reliefa momentele cheie din viața de artist a lui Alexandru Macedonski, de la apariția primului volum „Prima Verba” (1872), poemul Thalassa (1879), până la apariția cenaclului și revistei „Literatorul” (1880), concepute ca o antenă pentru preluarea elementului nou din Occident, pentru descoperirea tinerelor talente și susținerea acestora. Autorul devoalează faptul că, mai ales acum, poetul, traducătorul și ideologul noilor mișcări literare își atacă detractorii, continuând să creadă în destinul său. Alexandru Florin Țene scoate în relief cu ingeniozitate, faptul că, în perioadele de la sfârșitul vieții, Alexandru Macedonski este ajutat chiar să supraviețuiască, de...un scriitor tradiționalist: Ion Pillat.

Cartea aduce în fața cititorilor (moderni și postmoderni!?) pagini întregi de poezie română aparținând lui Macedonski și Mihail Eminescu, ceea ce transformă pe alocuri, prezentul volum, într-o veritabilă bibliotecă de literatură română.

Dincolo de volume, scrieri, reviste, se înalță peste veacuri, patosul, suferința, credința, crizele, speranțele CREATORULUI. Sentimente desprinse din viața artistului Al. Macedonski și conturate atât de real, dar cu multă finețe și parcă teama de a nu distruge frumusețea, visarea unui creator de geniu!

Va mulțumim, domnule Alexandru Florin Țene pentru că ne întoarceți la cultură, la adevărata cultură!

Apel la nerăbdare prin răbdare

Vasile Ponea

După cum știm răbdarea este una din marile virtuți omenești, dar, ca și în cazul prostiei, nimenea nu trebuie să abuzeze de ea. În cazul românului am mai putea adăuga faptul că răbdarea îi este chiar specifică, dar, există un dar !?... și are un prag, o limită de suportabilitate, care și pentru noi românii a ajuns aproape la cota superioară. Toți trebuie să ținem seama și să nu pierdem interesul pentru răbdare, ca să nu ne pierdem memoria referitor la nerăbdare, căci viața-i viață și toți avem dreptul la o viață decentă în căminul nostru, în țara noastră, iar cei care s-au opus odinioară să nu se mai opună, parcă cu mai multă vehemență și acum, căci ulciorul nu merge de multe ori la apă (vezi înțelepciunea populară).

Într-adevăr noi ne-am cumpărat libertatea cu sânge vărsat în devălmășie, dar n-am prea știut ce să facem cu ea și, fiind de bunăcredință, am cedat-o unora împătimiți de putere și egolatrie și fără pic de simț civic – de neinspirati și nepricepuți la dorul țării.

Deși nu-i înțelegem noi tot îi iubim, c-așa ne-ndeamnă Domnul - ca oameni să-i cinstim. Dar faptul că nu i-am cunoscut prea bine a devenit primejdios pentru prea mulți și după cum spunea Nicolae Iorga : *Istoria își bate joc de cei pe care nu o cunosc repetându-se* – și asta vedem zi de zi. Trebuie să înțeleagă toți « *că acceptăm sugestia, dar nu și subjugarea* » după cum spunea Lucian Blaga.

Dar noi suntem optimiști și trebuie să respectăm și ce spunea Bulgakov „*Când realitatea te trage în jos – uită-te în sus*”, eu aș adăuga și luptă „*căci fără luptă nu există merite, fără merite nu există răsplătire iar fără acțiune nu există viață*” (V.G.Belinski).

Poeme

Victor Măruțoiu

La Pădureni

la Pădureni
 strămoșii se îmbracă în foc
 privirea lor
 e însuși infinitul și dezmărginirea
 exorcizează stihiri
 la Pădureni
 îngerii ard rugăciuni
 și cheamă pelerini
 la Pădureni
 himere se pierd în uitare
 strivite de glasul
 împreună rostit al profeților

Cântecul casei strămoșești

Bunicilor mei, Livia și Victor

zidul vechi împătimit de vise
 prin colburi miez de rouă și soare arzător
 cu-același tainic glas din vremuri ninse
 ne-ntorci spre al trecutului izvor
 trec ore vii prin limpezimi stelare
 sub muguri albi clepsidre de-amintiri
 cu gând fierbinte ne adaști în cale
 ne zămislești cu dorul din priviri
 ne chemi încet de dincolo de zare
 din umbrele albastrei seri ne-aduni
 și ne durezi sălaş de alinare
 și nume dai acestei mari minun

Asfințit de toamnă

între cerul nașterii mele
 și cerul atingerii Tale
 Doamne
 sunt îngeri care așteaptă
 frunze în drumul
 spre acasă

Țărnuț legendei

trupurile și-au lăsat mormintele
 în urma lor
 căutându-și sufletele
 ascunse pe țărnuț legendei
 și nisipul nu mai are vlăstare

să-și cearnă durerea
 precum un paradis
 în care se numără strămoșii

Fantasme ale trecuților pași

11 fără un sfert
 e ceasul Eternității în Pustă
 cail adulmecă ierburi
 fantasme ale trecuților pași
 ceasornicarul
 un înger al ferestrelor deschise
 pictează semne
 pe frunzele Arborelui Vieții

Răsărit la sâmbăta

lanuri de grâu acoperă cerul
 rugăciunile tale ard suflete
 ale celor ce au semănat
 în pașii serafimilor liniștea
 sub semnul amurgului
 străjuit de acoperișul somnului
 precum chipuri gonesc
 clarvăzătoare
 pe zăpada dansului Lunii
 imaginea fumului e stearpă ispită
 ce apune ecoul chemării
 dintre două lumi

Psalm pentru cei tineri

ca o veghe de noapte
 focul își cerne cenușa
 precum ceainicul norilor
 își revarsă valurile

peste fiii vântului de nord
copacul din apus
îmbrățișează cerul
nisipul risipește snopi de aur
secerător al memoriei plânsului
cedrii își rotunjesc recoltele
în pașii tăi
Petre

Cântecul pelerinului

în dezmărginirea
trecerii spre Tine
Doamne
nu mai sunt flăcări
să-mi cuprindă urmele
ca pe o cale
a îngerului
departe
murgul adulmecă
drumul oazei
fără de seară
un pas întru marginea Sâmbetei

Noapte de septembrie

luna apune
între pleoapele tale iubito
ca-ntr-un dans nocturn
al celor trei zefiri
în depărtarea atingerilor tale
aștept răsăritul
celor ce au atins nesfârșirea

Cafenea la Balcic

Pictorului Nicolae Tonitza

privirea ta mai poartă
chemarea cafelei din Balcic
în tăcerea arborilor se cern cuvinte
zăbovind pe băncile cu sidef
ars din nisipul risipit de clepsidra miresmei
lemnul mai poartă însemnele cafelei
precum o himeră a unui timp
în care negustorul așteaptă
ceașca aburindă cu vise
a eternității

Poeme

Mariana Popeangă Cornoiu

Întrebări fără răspuns

Ce gândește, oare, frunza
Când adie vânt de toamnă
Și-i pădurea-nfiorată
Pregătindu-se s-adoarmă?

Ce gândește tainic lemnul
Când topoarele răsună?
Va visa, oare, cenușa
Pe care-o lăsa-va-n urmă?

Ce gândește iarba-naltă
Când se leagănă de vânt
Și, nepăsător, cosașul
Bate coasa fluierând?

Ce gândește, oare, lutul
Când pe roată-i învărtit
Plămădindu-se într-însul
Începuturi și sfârșit?

Întrebări fără răspunsuri
Peste oameni se petrec
Când, în râuri neoprite,
Anotimpurile trec.

Atâtea culmi...

Atâtea culmi și noi prin văi
Tot încercând s-alegem căi...
Dar prea abrupt e povârnișul
Și-atât de dificil suișul!
Și-o să ajungem sus, pe creastă,
Când aripile-or să ne crească
Și trupul deveni-va iască!

Introvertire

Când lacrimile nu au vad,
În suflet, picătură, cad
Și se preling apoi șuvoi
Sporind neliniștea din noi.
Atâtea vise înecate...
Doar dorurile pot să scape
Purtate de-amintiri în spate.
Apoi îl chinuie pe om
Când amintirile n-au somn.

Brâncuși artizan și obiectele-sculpturi din grădina Casei „Barbu Gănescu” din Târgu-Jiu

Sorin Lory Buliga

Introducere

Îmbinarea aspectelor arhaice și moderne în multe din lucrările lui Brâncuși creează numeroase nelămuriri în ceea ce privește sursele și semnificațiile acestora, constituind principalul mister care însoțește opera brâncușiană. De asemenea, se constată frecvent la Brâncuși atitudinea sa de artizan, prin îmbinarea meșteșugului cu arta și a utilitarului cu esteticul, într-o asemenea măsură încât mai multe din lucrările sale pot fi privite ca „sculpturi-obiect”. Dar nu numai sculpturi, ci și socluri cu forme ale unor obiecte utilitare au fost prezentate de Brâncuși în diverse expoziții, știut fiind și faptul că el își numea sculpturile „obiecte”. În câteva rânduri artistul a expus de-a dreptul obiecte utilitare (bancă, arcadă, scaune), prezentând obiectul ca sculptură, astfel de lucrări putând fi denumite „obiecte-sculpturi”.

Scopul acestei lucrări este acela de a înțelege concepția meselor din pietre de moară brâncușiene din curtea Casei „Barbu Gănescu”, realizate în anii 1937 și 1938 (vezi Buliga, a, b, c), ținând cont nu numai de influențele dadaiste (vezi Buliga, d, e) și de raportul arhaism/modernitate (vezi Buliga, f), ci și de atitudinea de artizan a lui Brâncuși, cu privire specială asupra relației stabilite de el între obiectul utilitar și sculptură.

Obiecte de artizanat brâncușiene create la Craiova

După cum se știe, Brâncuși a urmat Școala de Arte și Meserii în Craiova (1894 - 1898, specialitatea „Sculptură”), unde a fost elev intern, cu bursă, și s-a remarcat mereu prin unele calități excepționale. Foaia matricolă păstrată în colegiul craiovean, care îi poartă acum numele, demonstrează că era întâiul clasat la sculptură. Descoperim „un elev eminent, mereu primul între colegii săi, având notele cele mai mari la disciplinele teoretice și nu la instruirea practică, așa cum s-a scris în multe lucrări ce i-au fost dedicate”¹ (vezi **Brâncuși**,

elev la Școala de Arte și Meserii din Craiova). Activitatea lui Brâncuși la Craiova a fost esențială, deoarece aici s-a format cel care urma să devină un apreciat sculptor român și apoi creatorul sculpturii moderne la Paris.

Înscrierea lui Brâncuși la această școală de prestigiu² s-a datorat unei „isprăvi”³ ieșite din comun: confecționarea unei viori funcționale din scândurile unei lăzi de portocale, primul obiect cioplit de Brâncuși despre care s-a vorbit în Craiova (vezi **Constantin Brâncuși: „la Craiova m-am născut a doua oară”**). Nu știm să mai existe vioară respectivă, dar a rămas publicată fotografia ei (în **Brezianu**, p.19).

În acest oraș se păstrează însă mai multe lucrări originale create de Brâncuși din această perioadă (la Muzeul de Artă găzduit de palatul Jean Mihail și la muzeul școlar al Colegiului Tehnic de Arte și Meserii „Constantin Brâncuși”), „în care Brâncuși și-a dovedit talentul și menirea în lucrări de artă decorativă care au rezistat peste timp, păstrate în Craiova, dar necunoscute de craioveni” (**Idem**).

Astfel, găsim aici două rame în lemn de tei, în stil rococo, lucrate cu buchete și ghirlande din abundență. Ele au fost realizate cu prilejul expoziției agrare din 1898 din parcul „Nicolae Romanescu” din Craiova⁴, când, la solicitarea

conduită, „pentru că forța limitele Regulamentului de ordine interioară” (vezi **Brâncuși, elev la Școala de Arte și Meserii din Craiova**).

2 Elevii și profesorii ei construiseră în 1877 podul de pontoane peste care armata română a trecut de la Turnu-Măgurele la Nicopole pentru a lupta în războiul de independență. Admiterea era dificilă, iar corpul profesoral exigent. Brâncuși a dat aici admiterea în anul 1894 (fiind orientat spre această școală și sprijinit concret de influentul Grecescu - Perieru, care era prieten cu directorul școlii, inginerul P. B. Popescu): „Candidatul este supus unei probe practice și i se cere să definească un trandafir cioplit în lemn aflat în lucru, test trecut cu brio, ceea ce permite înmatricularea sa” (**Idem**). Astfel că tânărul Constantin Brâncuși devine elev al Școlii de Meserii din Craiova și îmbracă acea „uniformă de postav gros, cvasimilitară, cu petlițe și nasturi-bumbi de alamă, cu pantaloni cu vîpșcă verde, cu cizme și chipiuri înalte purtând însemnele școlii și cozeroace de mușama” (**Idem**).

3 Poate întâia „minune” dintr-un „șir de minuni” din care artistul considera că este alcătuită viața sa.

4 Parcul „Nicolae Romanescu” din Craiova este opera arhi-

1 Constantin Brâncuși finalizează în anul 1898 cursurile Școlii de Meserii din Craiova (odată cu realizarea bustului lui Gheorghe Chițu) dar, în ciuda faptului că a obținut calificative maxime la disciplinele de studiu, el a primit notă mică la

primarului, conducerea Școlii de Meserii îi cere celui mai bun elev sculptarea a două rame care vor fi expuse la intrarea în expoziție (vezi **Brâncuși, elev la Școala de Arte și Meserii din Craiova**).

Un scaun colțar (parțial deteriorat) se găsește la Muzeul de Artă și este descris astfel: „brațele sunt o alternanță originală de muchii drepte și curbe, ornamentele fiind sculptate pe spătar și la baza suprafeței tapitate, conferind decorativism și eleganță, dar și senzație de confort, de stabilitate” (vezi **Constantin Brâncuși: „la Craiova m-am născut a doua oară”**).

Tot la muzeu se află și o casetă din lemn de tei cu capac de cireș, lucrată în anul 1897¹: „Este dreptunghiulară, cu capac dublu subdimensionat prin restrângeri succesive ale formelor orizontale, muchiile verticale ale casetei sunt dublate cu coloanete sculptate, iar fețele laterale au reliefuri decorative arabesce-vegetale și elemente descriptive, simbolice, mărginite de chenare liniare” (**Idem**).

Există și posibilitatea² participării lui Brâncuși la „ușile de intrare în catedrala «Sf. Dumitru», lucrare din bronz în exterior și din lemn în interior, sculptate împreună cu alți elevi ai Școlii de Arte și Meserii și candelabrul central al catedralei «Sf. Dumitru» din bronz, realizat în aceeași perioadă de elevii școlii” (**Idem**).

Barbu Brezianu prezintă imagini și descrieri ale unor obiecte artizanale din lemn, create de Brâncuși în perioada în care a fost elev la Școala de Meserii din Craiova: gherghef (lemn de paltin; 1896), piese pentru un joc de loto (lemn de cireș; 1896), două rame (lemn de tei; 1897), casetă (lemn de nuc), scaun colțar (lemn de stejar) (**Brezianu**, pp.202-205). Acestea intră în categoria obiectelor pe care Brâncuși obișnuia să le dăruiască „drept

tectului peisagist francez Edouard Redont, cel care la începutul secolului al XX-lea a amenajat Parcul „Carol” din București și a reamenajat parcul din Tg-Jiu (actualul Parc central, numit Grădina publică în perioada interbelică).

1 Aceasta a fost executată și dăruită de Brâncuși directorului școlii (ing. P.B. Popescu), în semn de mulțumire. Ulterior a fost păstrată mult timp în colecția familiei C. S. Nicolăescu-Plopșor la Craiova.

2 Exprimată „la centenarul din 1971 și preluată după acordarea numelui «Constantin Brâncuși» fostei Școli de Arte și Meserii și organizarea Expoziției permanente – Brâncuși în cadrul școlii” (vezi **Constantin Brâncuși: „la Craiova m-am născut a doua oară”**).

recunoștință aproape tuturor protectorilor săi...” (**Idem**, p.202) și sunt realizate „în afara lucrărilor pe care, conform programului, era obligat să le execute...” (**Idem**). Reputatul istoric de artă constată că „în secolul al XIX-lea, elevul bursier executa cu fidelitate, și numai după modele, lucrările pe care și le propunea sau pe care era îndatorat a le face” (**Idem**).

Brâncuși devenise astfel un meșter „conștiincios, robust, cuminte” și „tot ce ieșea din mâinile sale – rame, gherghefuri, cuier, scaune și bufete, piese pentru jocuri de loto – erau obiecte serioase...” (**Idem**) dar, după cum apreciază P. Anghel, „în egală măsură mediocre” (apud **Brezianu**, p.202). Această îndemânare și pasiune „de-a făuri tot soiul de lucrări și-a păstrat-o întreaga viață: de la uneltele necesare meseriei, la viori și gramofone, la sobe, vătraie și fărâșe – ajungând până la haine pe care singur și le croia, ori chiar și la costume de spectacol – el executa cu un talent și o siguranță care uimeau pe cei din jur orice obiect voia, devenind, fără să știe, un precursor al designului” (**Brezianu**, p.202). Inclusiv soclurile cioplite de Brâncuși (în multe din ele observându-se influențele artei populare românești) trebuie considerate „ca o parte majoră a operei lui pe care sculptorul însuși a luat-o cât se poate de în serios” (J. Coolidge, apud **Brezianu**, p.202).

Lucrările de artă decorativă prezentate mai sus dovedesc faptul că Brâncuși și-a însușit la Școala de Meserii un meșteșug pe care-l practica cu artă, această abilitate observându-se însă și după trecerea sa la un nou tip de sculptură, ce ține de avangardele de la începutul secolului XX, mai exact de Școala de la Paris, al cărei exponent strălucit a fost.

Edith Balas a remarcat la Brâncuși atitudinea lui de artizan, fapt ce reiese din: „Cinstirea muncii³, respectul față de materiale, evitarea teoretizării și, poate cel mai important, lipsa de interes față de deosebirile ierarhice între «artă» și «meșteșug», «estetic» și «utilitar»” (Balas, p.27). De altfel, chiar artistul mărturisea în acest sens: „Artizanii sunt frații noștri”; „Suntem ce sunt și ei, lucrători în aer liber și nu doar șobolani de atelier” (**Idem**). Se știe că în Franța își făcea singur obiectele utilitare (mobile, ustensile etc.) și că a recreat astfel

3 Munca fizică din cadrul actului creator îi dădea lui Brâncuși o satisfacție în sine.

☑ atmosfera țărănească de acasă în atelierul său parizian. Multe din soclurile și sculpturile sale, prezentate în expoziții din Europa și Statele Unite, vor împrumuta și ele din formele obiectelor utilitare.

Concepția sa era apropiată de cea a artistului popular sau a artizanului, în care esteticul și utilitarul nu se exclud între ele, ci mai curând sunt cele două fețe¹ ale aceleiași monede: „Brâncuși nu a stat niciodată la îndoială când și-a numit sculpturile «obiecte»², și nici nu s-a grăbit să facă deosebire între «obiectele»” sale – mobilă, socluri și așa mai departe – și sculptura sa. Poate că cel mai bun indiciu al faptului că Brâncuși nu ținea seama de granițele dintre viață și artă este frecvența utilizarea a formelor obiectelor utilitare (existente ori create) în cadrul soclurilor și al sculpturilor, sau chiar în calitate de socluri și sculpturi. De pildă, un bloc de lemn găurit, cu colțuri rotunjite a servit inițial drept masă în atelierul lui Brâncuși. Copii ale acestei piese au fost ulterior folosite drept soclu pentru *Muză adormită* (1909), drept element component al mării sculpturi *Regele Regilor*, precum și ca parte a unei alte sculpturi dezasamblate. În chip asemănător, taburete de lemn făcute de Brâncuși au fost așezate de el pe câte un soclu și fotografiate, ceea ce arată că socotea lucrările atât obiecte, cât și sculpturi.

Taburet stejar

Taburet stejar mosor

Mai mult, formele sferice din suportul columnar al taburetelor au fost adaptate și folosite în socluri și în sculpturi ca *Plantă exotică* (1920) și *Proiect arhitectural* (1918). De altfel, Brâncuși nu se sfia să expună lucruri făcute pentru atelier drept opere de artă propriu-zise. Astfel, o *Bancă* de lemn construită dintr-o grindă (1917) și o *Arcadă* (1917) au fost expuse în 1922 la New York la Sculptors' Gallery Show, iar două *Scaune* sculptate (1920) au fost prezentate în 1933 și în 1955. Astfel de lucrări – sau, mai curând, hotărârea lui Brâncuși de a expune astfel de lucrări într-un context sculptural – dovedesc preocuparea sa pentru ceea ce se poate numi obiectul-ca-sculptură. Dar era la fel de preocupat de sculptura-ca-obiect. Astfel, cele câteva sculpturi din lemn intitulate *Cupă* (1915-1925) se aseamănă cu vasele cioplite cu care artistul era obișnuit din mediul său țărănesc, dar în același timp sunt lipsite de atributul funcțional esențial al unei cupe: nu sunt scobite. Un *Vas* la fel de compact (1920) se află acum la Musée National d'Art Moderne. Modul în care aceste sculpturi amintesc de obiectele de referință și totodată le neagă, creează un aer de ambiguitate foarte asemănător cu spiritul lui Dada. Brâncuși a făcut din ambianța sa sculptură și din sculptură ambianță. Fiecare operă creată avea nu doar valoare artistică în sine, dar era considerată de el parte integrantă din ambianța

1 Arta și viața.

2 Alberto Giacometti remarca și el, dar cu un anumit dispreț, faptul că „Brâncuși face obiecte și doar obiecte” (apud Balas, p.30).

☑ atelierului. În mod similar, fiecare parte a ambianței avea valoare artistică și putea fi prezentată lumii drept sculptură” (**Ibidem**, p.30).

Nici soclurile nu le considera accesorii la operele sale de artă, ci elemente constituente ale acesteia, ceea ce reiese din spusele lui Brâncuși către G. Schildt: „Soclul trebuie să facă parte din sculptură sau dacă nu, trebuie abandonat cu totul” (apud **Balas**, p.31). „Fără socluri” îi spunea artistul lui J. J. Sweeney, directorului Muzeului Guggenheim, în 1955. Cu aproximativ 17 ani mai devreme¹ Brâncuși îi expunea lui P. Comarnescu „teoria soclului luminos, viu, a începutului sculpturii de jos, de la pământ sau podea” (**Balas**, p.31). Iar în 1919 îi scria lui J. Quinn că soclurile „nu sunt în nici un caz rodul întâmplării sau al vreunui capriciu” (apud **Balas**, p.32). Ideea respingerii funcției tradiționale a soclului era că acesta devenea „un tampon” între artă și lume.

Uneori, în cadrul soclurilor sale folosea forme similare cu cele din lucrările sale de artă. Soclul circular din piatră folosit pentru mai multe lucrări (*Leda* de exemplu), a devenit în final *Masa Tăcerii* din Târgu-Jiu (se crede că „sursa de inspirație inițială pentru această formă a fost o piatră de moară adusă de Brâncuși în atelierul său pentru a o folosi drept masă”; **Balas**, p.32). Motivul *Coloanei fără Sfârșit* a fost utilizat ca soclu (pentru *Pește*) sau încorporat în lucrări (*Himera*), iar lucrarea rezultată din înșiruirea lui a fost ridicată la Târgu-Jiu, în cinstea eroilor gorjeni. Soclurile au fost însă expuse și ca opere de artă de sine stătătoare, așa cum s-a întâmplat la Galeria Brummer, în anul 1926.

După Edith Balas, aproape „că nu încapă nici o discuție că imaginea de artizan pe care și-a creat-o Brâncuși însuși nu a fost doar consecința anilor trăiți în România. Dacă ar fi fost așa, am fi fost siliți să-l definim drept primitiv și este cât se poate de sigur că nu era așa ceva. Brâncuși a fost întru totul de acord cu teoria avangardistă asupra progresului [...] Pe scurt, Brâncuși nu a fost un primitiv ci, mai curând, unul din cei mulți din generația sa care priveau în urmă ca să pășească înainte. Ceea ce îl făcea să fie într-adevăr excepțional era faptul că avea experiența de la sursă a acelei tradiții alternative care tocmai pusese stăpânire pe imaginația avangardei apusene. Astfel că biografia sa artistică

¹ Ceea ce corespunde tocmai perioadei 1937-1938, în care artistul realiza mesele din pietre de moară și colecția de trovanți în grădina Casei Gănescu din Târgu-Jiu.

ar putea fi văzută cel mai bine ca o spirală care culminează cu o revenire informată la abordarea artizanală în esență, după aproape un deceniu de studiu academic. Iar ceea ce a determinat această revenire a fost faptul că la Paris a descoperit alternativele la academism, față de care era receptiv datorită pregătirii sale din tinerețe. Brâncuși pornea pe un drum nou și îndrăzneț și totodată revenea la ceea ce învățase în Oltenia” (**Ibidem**, pp.32-33).

Concepția artizanului Brâncuși, în care esteticul și utilitarul merg mână în mână, era însă conformă cu cea a țăranilor români – din care se trăgea și lângă care se formase, cel puțin în prima parte a vieții sale – și de aceea trebuie ca ea să fi ținut de o tradiție ancestrală. Se pare că această atitudine străveche, prin care producția artistică era considerată o parte a vieții înseși, a reapărut în Europa occidentală în cursul secolului XIX, unele concepte fiind adoptate de câteva grupuri de artiști radicali. Brâncuși a expus (în 1907) alături de membri ai grupării de avangardă Abbaye de Créteil² și este probabil ca pe el să-l fi „atras preocuparea comunității de a sluji atât arta cât și viața și de a crea obiecte care să fie frumoase și în același timp utilitare. Într-un asemenea program Brâncuși își va fi descoperit legitimizarea propriei tradiții din patrie, în care instinctul artistic al săteanului se manifestă în împodobirea obiectele casnice, fără a face deosebire între practic și frumos” (**Ibidem**, p.33).

Practica cioplierii directe folosită de Brâncuși la Paris (începând cu anul 1907) reprezintă și ea o întoarcere la modul de lucru al strămoșilor săi țăranii, din Oltenia de unde provenea (manualitatea lui vestită se pare că era moștenită direct de la tatăl și de la bunicul său). Este posibil ca această revenire să fi fost declanșată de exemplul lui Gauguin, un pionier al cioplierii directe, care a avut în acest sens un impact important asupra avangardei pariziene. Dar, poate „că mai mult decât orice altceva, cioplirea directă a fost pentru Brâncuși mijlocul de a-l evita pe Rodin” (**Ibidem**, p.34). Se pare că odată cu „adoptarea cioplierii directe în a doua jumătate a anului 1907, Brâncuși și-a dovedit dorința inspirată de avangardă de a-și pune în valoare talentele 2 Comunitate de artiști și scriitori influențați de „marxism, socialism utopic și anarhism. Muncind și locuind laolaltă, împărtășindu-și ideile și împărțind bunurile de primă necesitate, ei sperau să creeze nucleul unei societăți libere în care artistul-lucrător să slujească masele fără intervenția burgheziei” (**Balas**, p.33).

de artizan dobândite în tinerețe” (*Ibidem*, p.36).

Mesele din pietre de moară între obiecte și lucrări de artă

Cele cinci mese din pietre de moară din grădina Casei „Barbu Gănescu” din Târgu-Jiu reprezintă asamblări moderne, pe care le-am considerat de influență dadaistă, intrând în categoria *ready-made* modificat (**Buliga, d, e**). Sorgința lor este însă arhaică, trimitând la mesele rotunde ancestrale sau la mesele de pomenire din folclorul românesc (**Buliga, f**).

Conform datelor prezentate mai sus, aceste mese sunt creații care se situează între obiecte și sculpturi. Brâncuși a fost probabil inspirat de forma meselor țărănești sau de pomenire (ambele obiecte cu tăblie rotundă, unele funcționale, iar altele ținând de ritualul religios al pomenirii morților) și, plecând de aici, a conceput cinci mese din pietre de moară și trovanți care amintesc de acestea. Asistăm, așadar, la lucrări asemănătoare unor obiecte tradiționale românești, ce par elaborate de un artist popular, transformate însă în obiecte de artă, prin utilizarea metodei avangardiste de *objets trouvés* / *ready made*. Esența acestor mese brâncușiene provine din folclorul românesc, dar conceptul tehnic este modern, apropiat de conceptul dadaist inaugurat de Marcel Duchamp (vezi detaliile în **Buliga, d, e**).

Se constată, așadar, concepția fundamentală a artizanului în care utilitarul și esteticul nu se exclud între ele, ci coexistă în mod armonios. De altfel, așa cum s-a văzut, Brâncuși a folosit frecvent formele obiectelor utilitare – existente sau create – în cadrul soclurilor și sculpturilor, sau chiar în calitate de socluri și sculpturi, numindu-și operele sale chiar „obiecte”. Alteori, unele obiecte de mobilier au fost expuse drept lucrări de artă. Toate aceste fapte dovedesc preocuparea sa atât pentru sculptura ca obiect, cât și pentru obiectul ca sculptură.

Trovant - foto Brâncuși 1938

Le Nouveau-né II, 1915

Foca pe masa tăcerii

Atrage atenția cazul taburetelor de lemn realizate de artist și așezate pe câte un soclu, ceea ce demonstrează încă o dată că el socotea lucrările respective atât obiecte, cât și sculpturi. Și este notabil faptul că taburetele sale din lemn (de nuc și de stejar) sunt alcătuite din câte două piese disco- idale separate de un picior (vezi fig. 147 și 150 în **Tabart, Lemny**, p.164). În cazul taburetelui din lemn de stejar (fig. 150) piciorul este alcătuit din două forme sferoidale suprapuse¹, ceea ce face ca piesa să semene destul de mult cu mesele din pietre de moară brâncușiene. Un alt taburet din lemn de stejar (fig.145, **Ibidem**, p.163) este asemănător unui mosor (servind drept soclu pentru lucrarea *Șeful* din 1924-1925) și de asemenea meselor litice din grădina Casei Gănescu. Chiar și sub aspectul înălțimii lor (între 0,34 și 0,64 m), aceste taburete sunt apropiate de mesele din pietre de moară.

Este interesant că tabureții au fost folosiți în mai multe sensuri: obiecte funcționale, socluri și lucrări de artă. Dar soclurile, așa cum s-a văzut, au fost și ele expuse ca opere de artă de sine stătătoare.

Menționez că și *Masa Tăcerii* este alcătuită din două piese cilindrice (ca doi tamburi) suprapuse, de diametre ușor diferite, ea fiind însă asemănătoare meselor de ghips din atelierul său parizian. O astfel de masă a fost folosită drept soclu pentru lucrarea *Foca* (1943-1946), iar o alta pentru lucrarea *Peștele* (1930-1949).

Masa Tăcerii poate fi relaționată în mod evident cu o masă din pietre de moară din curtea Casei Gănescu. Dacă s-ar poziționa, de pildă, un trovant între cele două piese cilindrice ale *Mesei Tăcerii* s-ar obține o formă asemănătoare meselor respective. De altfel, se pare că sursă de inspirație pentru forma *Mesei Tăcerii* a fost chiar „o piatră de moară” adusă în atelier de Brâncuși pentru a fi folosită drept „masă”. În plus, diverși exegeți ai ansamblului monumental de la Târgu-Jiu au văzut în *Masa Tăcerii* suprapunerea a două pietre de moară (sugerând o moară ce macină pe malul Jiului).

Masa tăcerii - 1966

Adaug aici faptul că lucrările brâncușien *Nou-născutul* (1915) și *Leda* (1926) sunt așezate pe discuri care, la rândul lor, sunt poziționate pe diverse socluri.

Din exemplele de mai sus se poate constata că mesele din pietre de moară pot fi puse în legătură atât cu tabureții (ca obiecte funcționale, de uz casnic), cât și cu soclurile brâncușiene (cum ar fi taburetul-mosor și mesele de ghips) care reprezintă, în același timp, opere de artă. Toate acestea pot trăda (din nou) influențe de sorginte dadaistă, deoarece un obiect poate să fie „altceva”, prin faptul că se creează o nouă idee pentru el, după cum chiar M. Duchamp spunea: „*Fântâna* mea nu era o negare: am încercat numai să crez o nouă idee pentru un obiect despre care toată lumea credea că știe ce e. Orice poate fi altceva, asta am vrut eu să demonstrez”² (apud **Dachy**, p.73).

Trovanții cu forme zoo- și fitomorfe sunt obiecte naturale găsite³ și selecționate de Brâncuși și transformate în obiecte de artă datorită încărcăturii lor estetice (unele având probabil și valențe simbolice). Ele sunt obiecte-sculpturi și intră în categoria *objets trouvés*.

Mesele din pietre de moară denotă de asemenea

² Prin *Fântâna*-pisoar, un obiect obișnuit căpătă valoare artistică prin detașare de funcția lui și prin recontextualizare, tehnică denumită *ready-made* de către Marcel Duchamp. Se neagă (un aspect caracteristic dadaismului) unicitatea obiectului artistic, iar accentul cade pe conceptul în sine, pe idee, pe procesul care a dus la crearea operei de artă (și nu pe estetic, pe forme sau pe material). Din acest motiv, se crede că *Fântâna* a influențat arta conceptuală a secolului XX, apărută ca un răspuns împotriva formalismului. În acest sens, este semnificativ faptul că lucrarea a fost declarată (în anul 2004) cea mai influentă operă de artă modernă din toate timpurile.

³ În albia râului Blahnița din zona localității Săcelu.

¹ Astfel de forme sferice din suportul columnar al taburetelui apar și în socluri și sculpturi, așa cum ar fi lucrările *Plantă exotică* (1920) și *Proiect arhitectural* (1918).

preocuparea sa pentru obiectul ca sculptură, deoarece ele se aseamănă cu mesele rotunde din mediul său țărănesc, fără să fie însă la propriu așa ceva, deoarece reprezintă opere de artă și nu obiecte de uz casnic, fiind elaborate din materiale găsite, unele naturale (trovanții). Această dublă semnificație – operă de artă/obiect utilitar – creează o anumită ambiguitate, ce amintește de spiritul Dada, deoarece asamblările respective sunt „mese” ce nu par să aibă însă o utilizare practică (altfel spus, lucrările amintesc de obiectele de referință și totodată le neagă).

S-ar putea spune, de asemenea, că el a făcut sculptură din elemente ce țineau de ambianța grădinii Casei Gănescu (pietrele de moară găsite acolo), dar și din sculptură a făcut ambianță (mesele din pietre de moară realizate ulterior cu trovanții aduși de la Săcelu), întocmai cum a procedat și în atelierul său parizian, unde a făcut din ambianță sculptură și din sculptură ambianță.

Ca o concluzie generală, mesele din pietre de moară pot fi abordate și interpretate dintr-o triplă ipostază: obiecte funcționale (mese rotunde țărănești, mese ce țin de ritualul de pomenire al morților sau chiar tabureți), socluri și lucrări de artă, ceea ce denotă un „joc” de sensuri specific dadaismului, realizat prin faptul că Brâncuși a creat noi idei pentru obiecte despre care se credea că se știe ce sunt, demonstrând că „orice poate fi altceva” (întocmai ca M. Duchamp cu a sa „Fântână” la expoziția din New York, cu 20 de ani mai devreme). Iar operațiunea prin care două pietre de moară separate de un trovant (toate „obiecte găsite” și „obiecte-sculpturi” în același timp) au fost selectate și asamblate de către artist pentru a realiza „mese”¹ ridicate la rang de opere de artă, se poate numi *pointing* (conform metodei lui Duchamp) și este caracteristică dadaismului.

BIBLIOGRAFIE

Balas, Edith (1998), *Brâncuși și tradițiile populare românești*, Ed. Fundației „Constantin Brâncuși”, Târgu-Jiu.

Brezianu, Barbu (1998), *Brâncuși în România*, Ed. Bic All, București.

Buliga, Sorin Lory a (2016), *Originea meselor brâncușiene și a trovanților din curtea Casei Barbu Gănescu (I)*, Confesiuni, nr.34 (anul IV), p.18, Târgu-Jiu.

Buliga, Sorin Lory b (2016), *Originea meselor brâncușiene și a trovanților din curtea Casei Barbu Gănescu (II)*, Confesiuni, nr.35 (anul IV), pp.24-26, Târgu-Jiu.

Buliga, Sorin Lory c (2017), *Situația actuală a trovanților, a mesei-rebut și a meselor din pietre de moară brâncușiene din grădina Casei „Barbu Gănescu” din Târgu-Jiu*, Confesiuni, nr.38 (an V), pp.22-23, Târgu-Jiu.

Buliga, Sorin Lory d (2017), *Objets trouvés în grădina Casei „Barbu Gănescu”: o altă creație a lui Constantin Brâncuși la Târgu-Jiu*, pp. 91-110, în *Brâncuși la el acasă*, Ed. Academica, Brâncuși, Târgu-Jiu, 2017.

Buliga, Sorin Lory e (2017), *Influențe dadaiste în creația lui Constantin Brâncuși: objets trouvés, ready-made și ready-made modificat în curtea Casei „Barbu Gănescu” din Târgu-Jiu*, Confesiuni, nr.40 (anul V), pp.20,22, Târgu-Jiu.

Buliga, Sorin Lory f (2017), *Trovanții și mesele de moară brâncușiene din curtea*

Casei „Barbu Gănescu”, între arhaic și modernitate, Confesiuni, nr.41 (anul V), pp.21-23, Târgu-Jiu.

Dachy, Marc (2007), *Dada. Revolta artei*, Enciclopedica (seria a III-a), vol. III, Ed. Univers, București.

Marielle Tabart, Doïna Lemny (1997), *L’atelier Brancusi*, Éditions du Centre Pompidou, Paris.

Surse Internet

Brâncuși, elev la Școala de Arte și Meserii din Craiova, L. F. Puicin, Luca Inelia, postat de Daniela Diaconu la 18. 02.2016 în *Regional*, site Radio România Oltenia-Craiova: <http://www.radiocraiova.ro/brancusi-elev-la-scoala-de-arte-si-meserii-din-craiova/>

Constantin Brâncuși: „la Craiova m-am născut a doua oară”, Magda Buce-Răduț, Mozaicul, Serie nouă, anul XIV, nr.2/2012: <http://www.revista-mozaicul.ro/buce-radut212.html>.

¹ După cum chiar Brâncuși s-a exprimat.

Iubire scrisă pe flori de indigo
Ne-o amintim cu drag în fiecare zi,
Și dinspre miazănoapte și dinspre miazăzi,
Când ne iubim pe flori de indigo.

Și multe au fost trecute în serile maro
Cu nopți în care somnul a uitat s-adoarmă,
Frumoasa mea mireasă și prea iubită Doamnă
Hai, să ne iubim, pe flori de indigo!

Ninși

Lasă-mi trupul meu alb, plin de culoare albă
s-alerge după tine, prin munții de zăpadă,
să strige-n gura mare atunci când eu te-am prins
cu brațele amândouă, plin de zăpadă, nins.

Lasă-ți trupul tău alb, plin de culoare albă
s-adune fulgii de nea din afara trupului meu,
să nu-mi înghețe sufletul ca într-un vechi antreu
și astfel să-ți devin a iubirii podoabă.

Lasă-mi trupul meu alb, lasă-ți trupul tău alb
s-adune globulețe multicolore din sufletele noastre,
să-mpodobească cerul cu iubiri de smarald,
să-mpodobească bradul nostru fără iubiri anoaste.

Revenire

Am uitat de primăveri verzi, în cruntă mântuire
Am uitat de sfinte veri, cu cireși copti într-o neștire,
De când m-am așezat la masă îndreptând
robustul scris

Firul de mov într-o angoasă mă va răstălmăci
precis,

Din odaia mea cu înger, unul, doi mai stau deoparte
Punând cap la cap poemul în a Lui Dumnezeu carte,
Făcându-mă mare de înger, eu muritor mai mic de
fel,

Versul docent reflectă gânduri diariste în mare țel,
Și-mi țin avangada joasă ieșită din avangardism
Precis sunt lideri plini de sânge înecați într-un
cinism.

Tată, ne-au murit copiii în Decembrie `89
Iar voi vă umpleți de câism și vă îmbrăcați în rouă,
Ca și când copiii noștri niciodată n-au trăit
Iar voi i-ați împușcat ca lașii, într-un presupus

conflict,
Ținându-vă prea mari de fire, într-un mod de pacifiști
Ați inventat din plăsmuire termenul de teroriști.

Ținând tancurile-n stradă să-i decime pe civili
Am devenit cu toți grămadă dușmanii cei mai ostili,
Iar acum democrația, procurori să vă acuze
Să v-auzim pledoaria și minciuna de pe buze!

Poeme

Ion Sabin Cerna

Copilăria

Razele lunii nu mai bat
în geam,
apele Cernei curg și tot
curg
întrebând de copilăria
poetului,
Ion Sabin Cerna.

Ea s-a dus și nu mai
vine,
o aștept în pragul casei
părintești

să-mi aline suferințele,
să-mi reaprindă candela vieții
când frunze pe ram nu mai sunt.
De-oi pierde orientarea,
îți voi trimite scrisoare
prin care te rog să mă-nsoțești mereu
pe drumul pe care voi merge.
Odată am fost împreună în furtuna vieții,
acum ochii îmi sunt plânși,
a rămas numai amintirea ta.
Ca un vis ai fost - tăinuită și umbrită
de-ale mele gânduri.
Te păstrez ca pe-o icoană,
să mă pot închina seară de seară.
Am realizat prea târziu
c-a mea Fată Morgana
s-a rătăcit de mult în pustiu,
o caut și n-o găesc,
aș vrea să vină, dar nu mai vine.

Meditația dintr-o clipă

Prin ochii universului fără margini
caut geometria spațiilor
într-o viață terestră,
care nu este decât
clipa suspendată
în eternitatea timpurilor.
Când noaptea se retrage,
descopăr ivirea zorilor
lângă copacul singuratic.
Pe-ale sale ramuri
încă mai freamătă
copilăria mea
ca un strigăt înfășurat
în mantia amintirii.
Te-ntâmpin, copilărie,

cu anii care au trecut,
cu lacrima plânsă
pe drumul inimii,
cu apa rece băută din ulcior,
cu zborul rândunicii
în jurul cuibului
de sub streășina casei părintești.

Popas la poarta amintirilor

Eu vin din amintiri,
din zborul ciocârliei
deasupra lanului de grâu,
din aerul curat al înserărilor
pe care-l respirăm,
așezat pe prispa casei părintești,
eu vin din miros de fân cosit
de pe lunca străjuită de arini.
Cu tălpile goale-n alergare
ridicam praful de pe ulița satului,
neștiind cum țărâna
mă privea cu ochi iertători,
nebănuind că într-o zi, peste ani,
sufletul meu va poposi
la poarta amintirilor.
Mai caut prin apele Cernei
privirea de copil,
mirat cum cerul putea
să se odihnească-n ochii lui,
peste toate a trecut timpul
ca o chingă prinsă-ntr-un ecou.

Regină peste șatră

Am întâlnit o tânără țigancă,
regină peste șatră,
cu sânii ca de piatră,
ochii îi erau tot o joacă
în dansul unor priviri șagalnice,
cu umerii atât de goi,
cu galbenele plete
atingea salbele din aur
așezate la gâtul ei de lebedă.
Pe coardele unei lăute
amarul curgea din veacuri trecute
într-un cântec de mângâiere
în taina înserării,
privind cum tânăra țigancă
ardea în dansul ei.
Se legăna precum holdele de grâu
bătute de vânt, părea un fluture
zburând din floare-n floare,

mirosea a iarbă verde cosită,
prin sângele ei gonea o căprioară
cu răsuflarea tăiată de pericolul
încleștării dintre vânător și vânat.
Atunci m-am înălțat
s-ating fruntea țigăncii,
rugând-o să stea lângă mine,
privind-o în ochii adânci,
am simțit cum macii sângerează
pe grânele din câmpiile mele.

Brâncuși și eternitatea

Vântul a scuturat stejarii din Hobița,
unde ai trăit cândva,

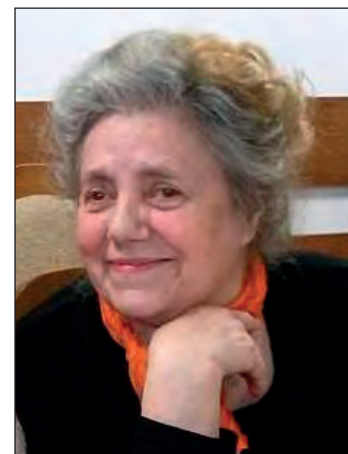
cerul a lăcrimat deasupra ta
și-n tăcerea pietrei ai găsit
puritatea formelor dintr-o
geometrie,
care a pus sărut dintre apropieri
și depărtări.
Ai trăit într-o altă dimensiune
a spațiului,
punând suflet primenit
din vremuri ancestrale,
săpând în blocurile de piatră,
ai dat viață acelor statui
de-o splendidă frumusețe.
Într-un oval de-o complexă
duioșie
ai stilizat-o pe domnișoara
Pogany
care, într-o arcuire peste timp,
ai fluidizat-o-n trupul lebedei,

săgetând apele dintre trestii.

Pasărea de aur, figură emblematică
a zborului venit din infinit,
simbol al misticului coborât
din arta tracică ca un dar al luminii
din forma rituală a lumii.
Ai smuls ovalul și elipsa
din matricea vieții,
ducând pe drumul stelelor
perfectiunea divină, întrebându-1 pe Brâncuși,
el mi-a răspuns:
„uită-te-n sus, dar niciodată
nu uita, prietene,
că însuși nesfârșitul cel înalt
obârșia-și are tot jos pe pământ.”
Depart de strigătul tău
e strigătul pietrei, care ascunde o taină
înălțată-n vânt, simbol al durerii
și-al sângerării, pentru care numele tău
va dăinui în eternitate.

Cronică la cartea „Brăila – Orașul Speranțelor”

Lucia Pătrașcu

Volumul de proză *Brăila – orașul speranțelor* (vol. I *Măria Gugeoanii*), semnat de **Ion C. Gociu**, publicat la Editura *Pim* – Iași, 185 pagini, face parte dintr-o trilogie promisă de scriitor. Autor a încă șase volume (*De la Văianu la Toronto*, 2010; *Cireșe amare*, 2011; *Maia* – vol. I, 2012 și *Maia* – vol. II, 2013; *La vârsta senectuții*, 2014; *Copilul nedorit*, 2015), Ion C. Gociu rămâne în arealul creației epice în care excelează prin descrieri de natură, prezentare de caractere și abordând o adevărată plajă a subiectelor pline de neprevăzut.

Acest nou volum parcurge un adevărat traseu geografic de la Gura Puturoșii, din zona Jiului de Sus, la Brăila, oraș cu deschidere negustorească, unde își căutau dorința de realizare atâția și atâția oameni. Dar este vorba și de un traseu de viață al Măriei Gugea, (Gugeoanii) văduva lui Ion Gugea, bărbatul mort de tifos exantematic la întoarcerea de pe front și al celor doi copii orfani, Ghiorghiuța, de treisprezece ani și Costică, de zece ani. Femeia, împreună cu cei doi, este nevoită să ajungă la Brăila, unde bărbatul ei, fiul machedonului Constatin Gugea, mare meșter blănar în oraș, avusese o mică afacere, alături de un alt tovarăș. Acum cei trei fuseseră chemați să participe la împărțirea afacerii și împărțirea moștenirii.

Măria, **”până mai ieri fostă nevastă de negustor cu patentă, din femeie cu situație îmbelșugată, ajunsese cea mai strâmtorată persoană din comună.”** (pag. 19). După terminarea succesiunii, se hotărăște să rămână

în Brăila, ca într-un fel de *emigrare* mai mică, o dezrădăcinare, asemănătoare consăteanului Vasile Ungureanu, plecat în America să afle o viață mai bună.

În oraș, ea va deveni măturătoare, fiica sa Ghiorghiuța, fată în casă într-o gospodărie boierească, iar Costică, ajutat de bunicul său patern Constantin Gugea, ajunge vânzător la plăcintăria numită *„la Pătru”* de pe strada Călărașilor. Băiatul face cunoștință cu această lume nouă, cu felurii oameni, mai mult sau mai puțin cinstiți, află și despre fetele care erau *„dame de consumație”*, practicante de amor liber, pe cont propriu sau legal, *„cu condicuță”*.

După câțiva ani, Măria și fiul său Costică, bărbat tânăr acum, trecut prin alte locuri de muncă, tulburate și de concentrările aceluși timp de după război, se hotărăsc să se întoarcă la casa bătrânească, lăsând la oraș pe Ghiorghiuța, căsătorită cu Ion Draica, om bogat, **„negustor cu prăvălie și acareturi pentru cai și trăsurile (...) comerciant și un domn.”** (pag. 75). Aici, în sat, cei doi duc o viață îndestulată, ajutați fiind de ginerele bogat și de fiica sa, care nu are copii. Costică se însoară cu Veta, fată de om înstărit, împreună au copii, printre care și un băiat, Neluțu, dorit a fi înfiat de familia Draica. Costică Gugea, om în toată firea, își face prieteni în sat și chiar cochetează cu mișcarea legionară.

Acesta este traseul destinului familiei Gugea până la data când autorul **Ion C. Gociu** sfârșește volumul întâi al trilogiei proiectate. O poveste ce poate părea

ne semnificativă pentru cititorul obișnuit. Adâncind însă lectura, paginile cu descrieri amănunțite fac regalul acestei scriituri, pentru că toate întâmplările se petrec în acei ani de nesiguranță, de căutări, de acomodări, însă firul lor se desășoară explicit, dând egalitate și cursivitate evenimentelor majore, ce pot apărea la un moment dat în viața oamenilor, schimbându-le condiția socială. Întreaga expunere se încheagă într-o uniune epică, cu un mesaj bine precizat.

Începând cu descrierea locurilor de baștină a celor trei oameni ce vor călători spre Brăila - *orașul speranțelor* -, dar mai ales cu frumosul obicei creștinesc de a marca *sărbătoarea Mucenicilor*: focul din băutura casei, la care răposaii familiei **„veneau să se încălzească”** (pag. 5), odihnindu-se pe cele cinci scaune, așezate în jurul măsuței cu trei picioare, pe care așteptau frumos orăduite ulcelele nefolosite pline cu apă neîncepută, atunci scoasă din *bunar* **„să aibă morții de spălat și de băut!”** (pag. 7), alături **„o maramă brodată pe margini și un buchet de busuioc ca să miroase frumos.”** (pag. 8),

continuând cu afumatul trupului și al cotețelor „*că numai așa oamenii și animalele erau feriți tot timpul anului de mușcătura șerpilor.*” (pag. 7); urma apoi frământatul colăceilor, al cocăleților și al azimei împistrită cu boabe de cereale și cu *bănuțul norocos* de argint, toate pentru masa mucenicilor. Astfel povestea începe să-și desfășoare ghemul încâlcit al destinelor. Despre *împărțeala* cu milostenii din pragul sărbătorilor, despre *claca* femeilor, „*să mă ajutați să scarmăn lâna asta, că intră molii în ea și n-am cu ce să țăs dimia pentru hainele...*” (pag. 148), adunare unde se plimbau vorbele despre cei sortiți a se lua, după cum arătau *bobii* puși pe plita încinsă cu prilejul *Vrăjitului* sau năimiți cu rost de baba Opregoanea, ghicitoarea satului, ori după cum se prindeau cei doi tineri în *învârtitul* pe prăjina *Vârtejului*, obicei la sărbătoarea Dragobetelui. Atâtea și atâtea datini!

Dialogurile se petrec în frumoasa limbă gorjenească a personajelor, împodobită copios cu expresii specifice, explicate generos în textele de la subsolul paginilor. Nu este de neglijat prezentarea directă a personajelor prin felul lor de comportament. Dacă adăugăm și descrierea hainelor pe care le purtau cei din sat, cei din oraș, cei care își *schimbă mereu părul* după cum vara sunt orășeni și iarna se reîntorc în sat, avem o ilustrare colorată a felului în care omul se transformă după împrejurări. Avem, mai ales, o măiastră imagine a tinerei ce își pregătea cu mare îngrijire cele necesare unui asemenea eveniment: „*Cămașa de mireasă, și-a făcut-o din pânză marchizet cusută cu râuri de mătase vișinie pe ciupag și pe la poale. (...) Șoarțele de postăvior negru și vesta de catifea...*” (pag. 74).

Chiar dacă emoția scrierii unor posibile amintiri de familie au putut genera unele scăpări ortografice, pentru care autorul chiar își cere scuze, întreaga poveste, desfășurată în paginile populate cu câteva fotografii de familie, personajele cărții fiind îmbrăcate în portul tradițional, câteva imagini din satul natal sau din orașul Brăila, așa cum arăta el prin anii 1920-1922, face din volumul *Brăila – orașul speranțelor*, o invitație pe care ne-o adresează cu multă căldură autorul său, **Ion C. Gociu**, „*om de cultură, integru, introvertit, foarte sensibil*” (pag. 181), așteptând să o onorăm. Ceea ce facem și vă sfătuim și pe dumneavoastră! Este o întâlnire care vă va bucura!

Infinitu' aproape

Vasile Ponea

Ne-am născut venind din infinit, de la infinitul Dumnezeu. Suntem alcătuiți dintr-o infinitate de particule și elemente, am străbătut și străbatem o infinitate de spații într-o infinitate de timp și nu suntem decât o infinitate foarte mică din infinitul Univers.

Sfredelim cu gândul infinite posibilități, deși suntem niște unicate finite. Infinitatea din jur ne copleșește, dar nu ne strivește și ne oferă o infinitate de posibilități de manifestare. Nădăjduim într-o infinitate infinită să viem la infinit. Suntem bântuiți de infinite gânduri pentru o infinitate de stări. Ne aflăm cu toții în neantul infinit și ne împiedicăm de o infinitate de obstacole. Ipotezele existenței sunt infinite și pot (nu pot) a fi negociate la infinit, sunt statornicite întru infinit. Marjele de oportunități sau inoportunități sunt deasemeni infinite.

Există chiar și o stridentă a nonexistenței pe care nu ne-o putem imagina într-o existență infinită. Atât majoritățile cât și minoritățile sunt infinite. Suntem scăldați permanent de infiniți. Suntem și vom fi o infinitate umană a infinității atotputernice. Avem nădejdi și regrete infinite, ne definim în infinitate.

Putem spune că suntem o durere infinită prinsă într-un spațiu infinit, deasemeni suntem niște miinfiniți rătăciți într-un maxi infinit permanent.

Și pentru o imagine cât de cât palpabilă pentru infinit să privim *particulele* dintr-o rază de soare strecurate printr-o fantă.

De-ale lui Brelea

Nicolae Brelea

Ascensiune

A parveni e chiar ușor
De ai **calități** cerute
Spirit de lingușitor
Și tupeu să... furi pe rupte!

Specia de a fi neom

Se fură azi, se fură-n draci
De la uzine la colaci.
Sindromul de a fi puternic
A dat genomul de nemernic.

Marfă vandabilă

Că *dragostea e lucru mare* –
Sintagmă scoasă de poeți,
E-acum o... *marfă* de vânzare
Ca morcovii la precupeți!

Soartă de român

Aceasta-i soarta de român
Să îl domine hultanii
În trecut *rusul* hapsân
În prezent *americani!*

Proverbială

S-a întâlnit tusea cu junghiul
Să-și dovedească cumetria,
Și s-a întregit triumghiul
Venind în sprijin și... prostia!

Alegător neinspirat

După o metodă veche
Este *panc* de o ureche.
Sărăcit, în formă nouă
Este *panc* de amândouă!

Inventică

Încă nu s-a conceput
Mecanism să-nvingă răul,
După cum nu s-a văzut
Prostul să-și măsoare ... hăul!

- Prostul nu mai e un pericol dacă în loc de critică
îi compui un epitaf.

- Vai de motorul care nu știe să-și menajeze *amicul*
de la volan.

Elogia vinului

Un vin curat poftit să-l bei
Recomandat la orice preț
E vinul de Cotnari, Jidvei,
Neadăpat de precupeț.

Când e băut peste măsură
Sunt două șanse de bilnț
Ori să te vezi prin arătură
Ori locatar garat în... șanț!

De aceea scursul de pahare
Torrent sau val în circuit
E semn precis la fiecare
Că este-n faza de ... *pilit!*

Și-atunci cu minte-ntunecată
În ceasul necurat și rău
Devii o brută încălțată
Cu înclinații spre... vălău!

Întrebare retorică

Când vinul gălgâind se duce
Pe gât dup-o gură tehuie,
Ce forță motrică-l conduce
La cap - să-l umple de... cucuie?

Poeme

Silviu D. Popescu

Elegia unui zeu trist

Am să opresc timpul
la ora șapte seara, în luna lui Cuptor,
dar în lunca sălbatică din spatele
casei noastre a regatului pierdut,
stă plângând mereu un zeu adormit.

El este trist pentru că Omul,
la ora șapte seara visează cu ochii deschiși,
de fiecare dată la alte locuri,
singur fiind printre Oameni,
dar, totuși, împreună cu ei.

În lunca sălbatică din spatele
casei noastre stau mut,
și-am să opresc clipa la ora
șase și jumătate seara; astfel voi fi un
nemuritor printre zeii
trști, confecționați din lut.

Roșu

Viața mea, o serie de semafoare, în ultimul
timp, cu semnalul roșu pornit. Alerg dintr-o
intersecție în următoarea; uneori abia reușind
să trec de barierele minții.

Grăbit dar sperând la tihnă, obosit și
tăcut, mă arunc în ziua care-abia începe,
alergând din semafor în semafor, doar
aș reuși cândva să prind culoarea verde.

Zeita frunzelor

Suntem aceeași oameni ca acum
treisprezece ani când ne-am cunoscut
prima dată și te-am văzut pentru ultima
oară.

Umblai desculță prin frunzele căzute și îmi
recitai un poem anonim despre un zeu și o
zeiță.

Suntem aceiași oameni ca acum trei zile,
când te-am revăzut din întâmplare,
pe strada Eroilor din centrul orașului. Îți mai amintești
fotografia pe care mi-ai făcut-o în miez de noapte,
pe canapeaua din dormitor?

High Line

Când visez, încerc să mă duc cu gândul la orașe
de beton și sticlă, de cealaltă parte a Atlanticului.
Se face că mă aflu aproape de ieșirea din Central
Park,
înaintând agale pe Fifth Avenue spre Rockefeller
Centre,
în miezul unei zile de vară cu lumină perfectă.

Când închid ochii sunt pe malul Pacificului,
pe Venice Beach și ascult valurile spărgându-se ca
gândurile mele, câteodată încontrolabil de puternice.

Când visez, suntem pe High Line din New York,
grădinile
suspendate de pe vechea cale ferată supraterană
plantată cu
lavandă și busuioc sălbatic.

Când visez, sunt cu tine.

Călătoria

Să te privesc ore și ore în șir,
cu ziarul pe masă și un ceai de ghimbir.
Afară, în vânt și în frig, ne face
cu mâna o biată paiată, cu ochii
de jar și privirea de gheață:
„Am venit din Nadir bânduind
fără față, pentru tine, flăcău;
vom pleca mâine, dis-de-dimineață!”

Dulceața și savoarea unei minciuni antologice...

Valeriu Butulescu

Fotografiile pe care le vedeți sunt inedite. Le-am făcut cu ocazia vizitei întreprinse la Atelierul Brâncuși, de la Paris! De-atunci mă tot frământ să lămuresc o enigmă...

Povestea uriașei donații făcute statului român de către marele artist Brâncuși, în momentul de apogeu al stalinismului, pare a fi o uriașă mistificare. După toate probabilitățile, ea a fost pusă în circulație, pe cale orală, de răspândicii securității ceușiste. Răspundea unui interes politic major pentru Ceaușescu: discreditarea regimului stalinist al lui Dej, slugarnic față de Moscova, totalmente opac față de valorile occidentale. În contrast cu regimul lui Ceaușescu, care tocmai congelase relațiile cu Kremlinul, deschizând ferestrele României spre Occident. Cel puțin la modul declarativ...

Povestea e, pe cât de scurtă, pe atât de spectaculoasă. În 1950, în deplină sănătate fizică și mintală, se spune că Brâncuși ar fi donat guvernului stalinist de la București, o comoară inestimabilă: operele sale de suflet, pe care Artistul refuzase să le vândă, păstrându-le în atelierul său. Dar cazangiul Dej și tovarășa Crăciun (o țesătoare ajunsă șefa culturii bolșevice din România!) refuză darul! Iar refuzul e

motivată politic, în modul cel mai naiv posibil: operele lui Brâncuși sunt himere ale burgheziei decedente, nu au mesaj. Și nu ajută în nici un fel edificarea socialismului în România!

Inventarul presupusei donații brâncușiene (promovată eficient de zvonistica regimului ceușist) este copleșitor: 230 sculpturi, 41 desene, 1600 fotografii, mobilier, scule etc. Seamănă izbitor de mult cu inventarul actualului Atelier Brâncuși, de la Paris...

După 1989, povestea ia formă scrisă! Sute de reviste și ziare o publică, în forme din ce în ce mai picante. Corespundea perfect noilor priorități politice. Arăta lumii ce dobitoci fără seamăn fuseseră comuniștii...

Desigur, nimeni nu se obosește să confirme povestea, prin documente, declarații etc. Povestea e atât de frumoasă, că nici măcar nu mai trebuie demonstrată.

Pe partea franceză nu există absolut nimic, nici cea mai vagă urmă a donației! Tăcere totală. Deși presupusa intenție a sculptorului de a scoate din Franța o asemenea comoară, ar fi trebuit să creeze la Paris o adevărată furtună mediatică. Legea patrimoniului artistic reglementa sever posibilitatea de a scoate din țară obiecte de valoare, opere de artă!

Nici Brâncuși, atât de comunicativ și de volubil în relațiile cu presa, nu scoate o vorbă despre donație. Dimpotrivă. Începând cu anul 1949 nu mai sculptează. Își amenajează minuțios atelierul de la Paris, cu intenția clară de a-l transforma în muzeu. Toate piesele care împodobesc Atelierul sunt și azi dispuse așa cum le-a aranjat Artistul.

Total illogic, povestea presupusei donații

vine într-un moment de vârf al Războiului Rece, când disprețul autorităților de la București față de opera burghezului Brâncuși este la apogeu, când la Târgu Jiu, conform unor declarații, se trage cu tractorul de Coloana Infinită.

Dovezi (fie ele și minimale) ale donației și ale refuzului nu există nici în România antedecembristă, când totul a circulat sub formă de zvonuri. Zvonurile iau forma scrisă abia în paginile presei libertine de după Revoluție, când răspunderea față de cele scrise devine nulă. Bunăoară se scrie că Dej l-ar fi trimis la Paris pe Teohari Georgescu (criminalul ministru de interne!) să evalueze (?) opera lui Brâncuși!! Și șeful milițienilor bățuși de la București ar fi constatat că „așa-zisa” operă brâncușiană nu are valoare artistică, ea putând fi făcută de orice țăran român!

În primul rând, în 1950 Brâncuși era recunoscut ca un mare artist peste tot în lume. Ideea trimiterii ministrului de interne român pentru «evaluarea» sa artistică bate orice record în materie de prostie.

Un alt document folosit pentru intoxicare este Procesul Verbal nr. 10 de la ședința Academiei Române din martie 1951. Acolo la punctul 2, se face un paralelism pur estetic, între arta lui Brâncuși (acuzat de formalism burghez) și cea a deviaționistului Paciurea!!! O donație, fie ea și în fază de intenție, ar fi trebuit să comporte în alt gen de discuții.

Brâncușologi cu experiență în domeniu repetă cele de mai sus: nu există nici măcar o minimă dovadă a presupusei donații, nici a refuzului acesteia! Dar povestea a prins atât de bine la publicul larg, încât demolarea ei ar provoca serioase deziluzii.

Mulți oameni se simt bine atunci când sunt manipulați. Minciuna li se pare chiar dulce, când corespunde așteptărilor lor politice.

Parcă și mie-mi pare rău! Am crezut mult timp în acest basm. Ba l-am și valorificat literar. În piesa „Infinitul Brâncuși” ideea scapă în câteva replici. Rog respectuos cititorii care dețin eventuale dovezi, să mă contrazică.

Fiind puternic acaparat de personalitatea Marelui Brâncuși, am tot umblat pe urmele Sale prin lume. Am vizitat la Paris, Atelierul Brâncuși, din Piața Pompidou, care este o adevărată atracție, nu numai pentru români. Înaintea morții, Artistul a donat oficial statului francez Atelierul său din Fundătura Ronsin, toate sculele și operele din interior, cu condiția ca statul să păstreze intact Atelierul, inclusiv dotarea acestuia. Și așa a fost. Chiar dacă planul de dezvoltare urbană a Parisului a dus la demolarea clădirii în care era Atelierul, acesta a fost reconstruit identic în imediata apropiere a Muzeului de Artă Modernă.

Sculptorii sunt oameni puternici, arta lor cere nu doar talent și inspirație, dar și o forță fizică aparte. Îmbătrânind, Brâncuși a sculptat mai puțin, ultima sa lucrare fiind socotită Marele Cocos, terminat în 1949. În anii ulteriori s-a ocupat mai mult de amenajarea celor patru încăperi ale Atelierului, după gustul său artistic, conștient că acesta va deveni loc de pelerinaj pentru iubitorii de artă din toată lumea. Totodată, Brâncuși și-a făcut o ordine exemplară în documente, fotografii, corespondență. Simțea că aureola sa va dăinui în timp. Că cel mai neînsemnat artefact legat de viața și arta sa va deveni obiect de patrimoniu, va căpăta valoare istorică.

La Simpozionul de la Petroșani, din 18-19 noiembrie 2017, dedicat împlinirii a 80 de ani de la ridicarea Coloanei Infinită (executată la Atelierele Centrale Petroșani) au participat brâncușologi importanți din România. Deși de la moartea Artistului au trecut doar șaiszeci de ani, magnitudinea numelui său a dat deja unor evenimente din viața sa dimensiuni legendare, ba chiar anecdotice. Am avut fericită ocazie să fiu moderatorul acestui Simpozion. Printre altele am pus în discuție problema așa-zisei donații a operei lui Brâncuși, refuzată brutal de Academia Română!

Atitudinea comuniștilor față de opera lui Brâncuși a avut meandre ciudate. În partea a doua a anilor '40 presa de stânga îl vorbea numai de bine, exprimându-și regretul că un asemenea artist genial se ratează la Paris, în lumea capitalului. Celebritatea occidentală a lui Brâncuși era prea

mare, pentru a nu fi recunoscută și la București. O parte din operele sale, executate pe când Brâncuși era încă în România, erau găzduite deja în Muzeul de Artă al Republicii Populare Române. Interesant, acest muzeu încearcă, prin intermediari să cumpere de la Paris câteva opere brâncușiene dintre cele mai recente.

Apoi, în măsura în care Războiul Rece se întindește, atitudinea oficială a României Populare față de tot ce e occidental se răcește, inclusiv față de Brâncuși, a cărui artă nu avea nimic comun cu proletcultismul și „realismul critic”, cultivate cu „abnegație” în zona noastră. În ajunul anului 1950, presa de „specialitate” din România dă o sentință dură: Brâncuși și-a ratat talentul în Franța, nu știe să se exprime prin mijloace esențiale, și-a pierdut sinceritatea mesajului, e eclectic, elitist, a devenit un fals artist burghez.

Brâncuși era la curent cu atitudinea ostilă a Bucureștiului față de creația și arta sa. Știa că, aducându-și opera la București (într-o zonă în care era neînțeleasă și oficial blamată politic) o expune unor mari pericole! Ba, lucru și mai grav, prin acest gest și-ar fi scos opera din câmpul vizual al Occidentului și Americii, unde era cu adevărat recunoscută și apreciată.

În acest context, pare total DE NEÎNȚELES intenția sa de a dona României comuniste un adevărat tezaur: 230 sculpturi, 41 desene, 1600 fotografii, piese de mobilier! Și mai bizară pare graba Artistului de a-și executa testamentul în 1950, cu șapte ani înainte de moarte, când era încă în putere!

Un lucru este cert. Deși Brâncuși era de o meticulozitate ieșită din comun (păstra până și chitanțe

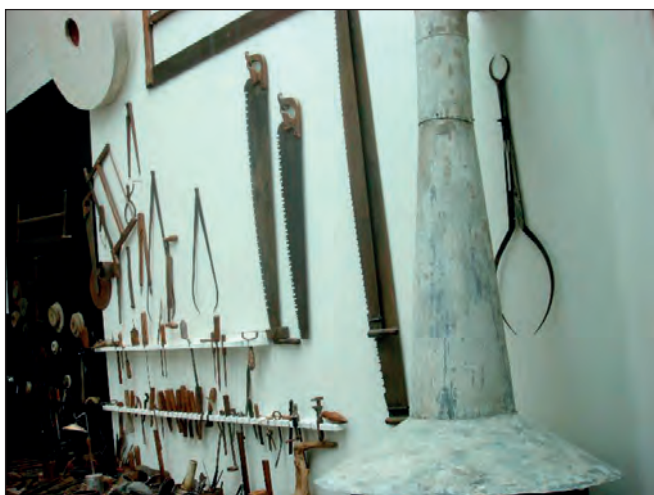
și rețete medicale!), în arhiva sa din Franța NU EXISTĂ nici un document, schiță de document, ciornă, mențiune sau scrisoare despre această uriașă comoară, făcută cadou României muncitoare!!!

Culmea, nici în România nu există vreun act, notă sau însemnare, înscris, oficial sau neoficial, despre donație! Demersul lui Brâncuși ar fi trebuit făcut prin Ministerul de Externe, prin notariat, prin poștă! Trebuia să lase ceva urme birocratice prin registre: Nimic din toate acestea nu există!

Singurul document invocat, discret dar convingător, încă de propaganda ceaușistă a fost Procesul Verbal nr. 10 de la Ședința Academiei Române din 7 martie 1951. În care, rețineți, la punctul 2, citez, „tov. prof. Jalea dă citire unei note de completare a comunicării d-sale asupra operei lui C. Brâncuși, prezentând și numeroase planșe și publicații cu reproduceri din Brâncuși.”

Uimitor! Pe tot parcursul expunerii sale, Jalea face trimitere la comunicarea sa anterioară despre formalismul în sculptura românească, făcând referiri pur estetice la operele lui Paciurea și Brâncuși. Nici vorbă de vreo donație!

Procesul verbal reține că Jalea a afirmat” „Fiind cazul tipic al unui artist de talent care oscilează între realism și formalismul extrem, cazul Brâncuși trebuie să fie discutat pentru că ridică probleme importante.” Părerile vizavi de estetica lui Brâncuși, comparativ cu a altui artist rebel (Paciurea) își exprimă în această ședință și alți academicieni, oameni importanți ai culturii noastre din toate timpurile: George Călinescu, K. Zambaccian etc. Părerile sunt reci, prudente, la limita ostilității. Procesul verbal consemnează o discuție a unor artiști despre artă, în condițiile ocupației sovietice. Dar nicăieri nu se vorbește despre ditamai donația de 230 sculpturi,

41 desene, 1600 fotografii!

Academicianul Oprescu spune că Brâncuși a fost „un om de talent și de mari speranțe în prima parte a activității sale, dar care, sub influența unor sculptori la modă la Paris, care cultivau indefinitul, și a cubismului, a devenit formalist, chiar când folosește elemente din arta populară, speculând prin mijloace bizare gusturile morbide ale societății burgheze”

Singura declarație categoric respingătoare, la adresa artei moderne brâncușiene o face Alexandru Graur, părintele gramaticii românești. Care spune că asemenea opere nu au ce căuta în Muzeul de Artă al Republicii Populare Române! Dar afirmația nu trebuie legată de presupusa donație, ci mai degrabă de demersurile făcute anterior de Muzeul de Artă din București de a cumpăra de la Paris câteva sculpturi brâncușiene noi!

În finalul discuției de la punctul 2 de pe ordinea de zi, nimeni nu mai vorbește de

Brâncuși! K. Zambaccian și Victor Eftimiu, revin la arta lui Paciurea, care, deși deviase puțin spre formalism, a revenit la realismul cerut de partid, dovada fiind bustul extrem de real al lui LevTolstoi!

Pare mai mult decât evident că, în absența unor minime dovezi, povestea pretensei donații brâncușiene (atât de răspândită, mai ales azi!), este o făcătură, și încă una foarte grosolană! Întrebarea e: cine și pentru ce a făcut-o în plină eră socialistă?

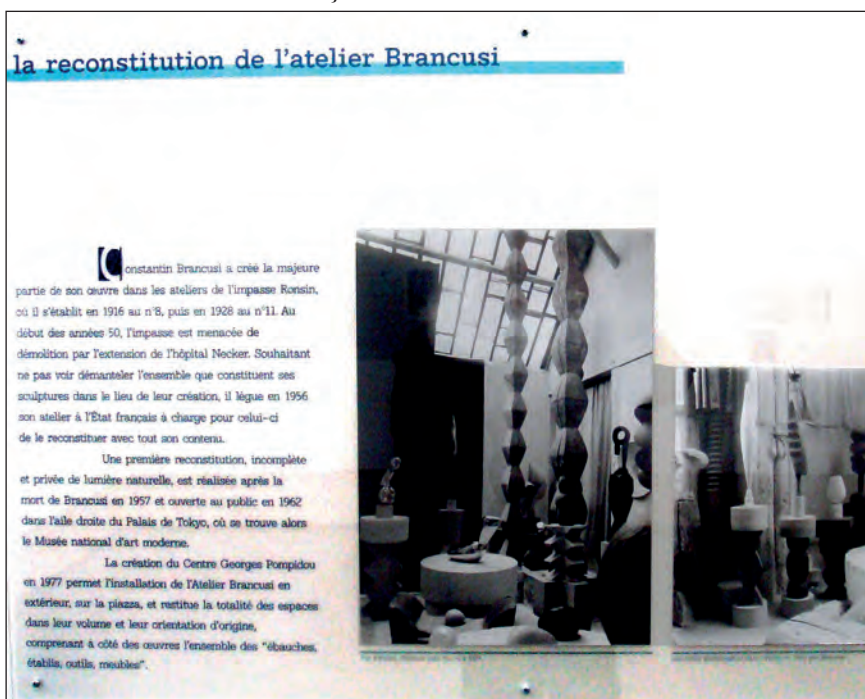
Desigur, e loc aici de multe bănuieli și supoziții. Personal, văd aici stiloul ideologilor lui Ceaușescu, pus în mâna boantă a securității. Ceaușescu l-a reabilitat total pe Brâncuși. Nu cred că înțelegea ceva din arta lui. Dar știa că e un brand românesc în Occident. Iar el visa o deschidere spre Occident. Mai precis, visa ca Occidentul să-i recunoască meritele, ceea ce s-a și întâmplat, în prima parte a anilor '70!. Chiar la începutul lungului său mandat (de 24 de ani!), el investește bani frumoși în amenajarea

Complexului Monumental de la Târgu Jiu. Povestea cu donația refuzată îl avantaja politic, în țară și afară! Punea în lumină proastă precomunismul românesc, stalinist și poststalinist, de inspirație sovietică. Ce frumos! Dej și academicienii lui au aruncat la gunoi donația marelui Brâncuși! Artist modern, venerat în Occident! Pe care, iată, el, Ceaușescu cel Prooccidental tocmai îl reabilitează.

Interesată de discreditarea vechilor academicieni putea fi și Elena Ceaușescu, savanta ignorantă, ignorată total de Academia lui George Călinescu! Academie pe care și ea o va conduce într-o a ei matricolă era cât un bilet de tramvai...

Mai apare o întrebare. De ce nu s-a demascată „făcătura” cu donația de către Puterea de după 1989? Din mai multe motive. În primul rând, ca gândire, noua putere era foarte apropiată de cea veche! Tot ce puneă comunismul într-o lumină proastă, tot ce putea ilustra tâmpenia bolșevică, indiferent dacă a fost real sau e doar o scorneală de Scornicești, trebuia lăsat în pace. Să lăsăm deci propaganda să-și vadă mai departe de treaba ei cea mare!

Oricum, istoria noastră abundă în făcături, de la latinizarea în regim expres a poporului dac, la nenumăratele noastre victorii în luptele cu turcii (sub papucii cărorora am stat cincisute de ani). Totdeauna mai e loc pentru o poveste frumoasă, cum ar fi refuzul unor academicieni „proști”, de a primi o donație de valoare inestimabilă! Ce plăcere sadică simt unii, atunci când, din rațiuni propagandiste, își calcă în picioare trecutul, își măsluiesc propria istorie!

Poeme

Florian Saioc

A viscolit un viscol din siberii

eu am ales ninsoarea blândă rară
 cu fulgi de nea roțiți în aer lent
 știți ce-mi doresc? să ningă pentru țară
 cu-nțelepciune Doamne permanent
 zăpada asta-i bună și-i firească
 dar n-are cine să-i dezăpezească
 pe cei bătrâni ce stau în brânci să cadă
 cu tot cu casă iarna sub zăpadă
 așa-au rămas în sate-aproape toți
 fără copii și fără de nepoți
 ei au plecat la muncă prin străini
 că-n țara noastră nu-s deloc măslini
 și nici căpșunerii nu sunt pe-aici
 vai de părinți buni și bunici
 copiii lor nepoții lor mai mari
 pentru-alți bătrâni sunt slugi și țucăleri
 veni la noi un viscol din siberii
 și-a nins cu sărăcie cu mizerii
 și tot de-acolo poate, nu se știe
 a nins neașteptat și cu prostie
 cu necredință lene cu minciuni
 a smuls ce-i bun din niște oameni buni
 i-au învățat pe ei cei mai mișei
 cum frații să se vândă între ei
 sau cum să-și **toarne** la străini confrății
 aproapele și toți apropiații
 ori cum să-și facă dintr-un suflet două
 să creadă că le ninge când le plouă
 că tot ce-i rău și le-a schimbat menirea
 le-aduce **îndestularea fericirea**
 că-ntreaga lor suflare românească
 fără **tătuc** nu poate să trăiască
 că statu-n cozi supuși nu vertical
 e marele lor **brend** național
 că libertatea lor e în capcană
 că viața lor e-o viață de pomană
 că nu prin luptă trebuie să-nvingi
 ci doar prin lingușeli - ce scuipi să lingi –
 și toate-acestea pe-ale țării-ntinderi
 au devenit natură și deprinderi
 eu gem îndurerat sub munți de nea
 și vreau să ningă-altfel în țara mea
 când ești om demn și când în tine crezi
 să vezi că-ți ning mai pure noi zăpezi
 că poți să-ți faci și-aici la tine-n țară
 un loc de muncă și să scapi de-ocară
 dar să renunți la lene la prostie
 să nu-ți dai cinstea pe nemernicie
 să-ți încrustezi adânc în ram și-n trunchi:
pomana o primești doar în genunchi
 ferește-ți dar făptură ta umană

ba taie-ți mâna-ntinsă la pomană
 și ai să vezi cuprins de bucurie
 că-n țară ninge ca-n copilărie

p.s.:

eu cred așa din ce în ce mai tare
 că-s necesare pentru fiecare
 o limpezire și-o purificare
 ba poate că-ar fi bine și se cere
 ca după o răstignire și tăcere
 pentru noi toți o cristică-nviere
 iar întru Duh și viață o-nălțare.

Jalbă

Doamne-ți scriu această jalbă
 cu durere dar smerită
 că-ntr-a patriilor salbă
 țara mea-i nedreptățită

la îndemnul nuștiucui –
 nadins parcă să mă sperii –
 Tu ai hotărât să-mi pui
 patria între imperii

de-atunci Doamne-mi țin pe limbă
 și durerea și amarul
 un vecin tâlhar îmi schimbă
 unde și cum vrea hotarul

eu sunt drept deși-s mai slab
 bine știu dintr-nceput
 că pământu-mi basarab
 este-al meu, nu-i de-mprumut

scrie Tu într-un registru
 cu Sfânt Har Dumnezeiesc
 că din Tisa până-n Nistru
 tot pământu-i românesc

scrie pentru lumea toată
 pentru domni pentru domnițe
 că-mi e țara ca o roată
 că-i sunt râurile spițe

munții-mi sunt butucul roții
OSIE - ISTORIA
 noi pe roată-am fost cu toții
 trași, ci nu doar Horia

toți am îndurat ca frați
 frigul și mizeria
 cu toți frații deportați
 tocmai în Siberia

eu Te rog să-mi faci dreptate –
pedepsit pe hoț nu-l voi –
teritoriile toate
le vreau Doamne înapoi

și-apoi pune sfinte borne
cum în vechea carte-i scrisa
și pe obcini și pe dorne
și pe Nistru și pe Tisa

pentru marea Ta lucrare
Doamne-Ți mulțumim frumos
dă-ne sfânta împăcare
cu vecinii-ntru Hristos.

Eroica pildă

(eroilor de la Mărășești)

bat în noi cu tunu –
scrâjnete de roți –
noi: toți pentru unu,
unu pentru toți!

jurământul nostru:
pe-aicea nu se trece!
chiar dacă luptăm
unu contra zece

nu vom trage primii
sabia din teacă
însă peste noi
nimeni n-o să treacă.

iar cuvântul dat
toți ni l-am ținut:
pe-aicea nu se trece!
și nu s-a trecut!

Cântec de război

Se întorc îndrăgostiții
De pe frontul de nord
Al iubirii.
O stranie rană
Le brăzdează chipul-
Depărtarea.
Visele au rămas captive
Sub dărâmăturile ființei.

Îngroziți de stingerea focului,
Asurziți de schijele cuvintelor,
Se întorc șchiopătând acasă.

Îngenunchează o clipă
La mormântul gol al iubirii
Apoi pornesc prin noapte
Spre alte fronturi

Pelerinul

Inima mea
E pelerin
Naufragiat
Pe o insulă
Unde nu se mai moare

Iubirea nu e

Ne apropiem
Atragându-ne precum răni
deschise
Care se fac tot mai adânci
Și sângerează
Între două depărtări.

Inimile se zbat
De parc-ar vrea să iasă
Din trupurile-amare
Pentru a se îmbrățișa
Zadarnic.

Iubirea nu e pansament.

Eșantioane de dragoste

Te văd
înger cu papion,

Poeme

Sorina Sandu

atât de aproape-
mai departe
decât departele.
Cu gesturi de artist,
oferi trecătorilor
eșantioane de dragoste
atent învelite
în piele de căprioară.

E liniște

Aud îngerul
umblând prin inima mea
ca pe o muchie de cuțit.

Întâmplări de pe strada Bernei

*

Ma plimbam des pe strada
Bernei
Aproape de arbori, aproape de
lacul

Ce se oferă trecătorilor
Ca o pâine caldă.

*

La numărul 63
l-am întâlnit pe maestrul
cărților colorate.
Tăcea mult
Din când în când
Închidea jaluzelele
Pentru-a uita lumina străzii,
Lumina ca o frumoasă de
noapte

Ce sfâșie blândețea liniștii

*

M-a privit cu ochii

întredeschisi.

Pentru o clipă am simțit că

Eram singură în oraș

Și că bărbatul era doar

O umbră a lacului

Sau țipătul unui pescăruș.

*

«Domnule,

În cărțile dumneavoastră

Sunt poeme,

Sau păsări turbate ?

De ce țineți atâtea păpuși oarbe

Pe birou

Și de ce nu vorbiți niciodată?

*

« E cam întuneric pe strada
aceasta, Domnule !

Nu există mese, nici pisici.

Au mai rămas doar fereastra

aceasta neună

(Se spune că toate celelalte au

părăsit țara)

Și Marea stradă a Bernei.

*

În orașul acesta,

Unde ochii peștilor

Citesc chipul trecătorilor

De parcă ar fi ziare vechi,

Doar algele se mai plimbă de

mână

La asfințit.

*

Nu voi întârzia prea mult

Doar un minut,

Cât să spun bună ziua

Acestei ferestre

Și să adun câteva pietre căzute

Din buzunarul unor îndrăgostiți

*

Rămâneți la fereastră,

Domnule,

Priviți toate aceste cuvinte,

Pelerini fără bagaj,

Palpitând ca o inimă de copil,

Toți acești arbori-

Trecători de taină.

Se poate ajunge foarte departe,

Domnule !

*

Bucuria e pe alte meleaguri.“

Restituiri

Eugen Evu

Brancușiana

În închisorile vânturilor

Cu o mie de capete renăscu

Sus de colinele celuilalt timp

Unduie dalb cântecul neamului

Ai disperărilor ultimii, nimeni,

Pieri-vor de sine trădați toți

Columnă vertebrală zvicnind

Ci nu verticala răscrucii-n

și nici strămutanții

Dăinui-va din daine dragostea,

Cum din durerea Splendorii

Vămuind vindecînd depărtările

Sinea din Sine-mi

Din Veac rămurindu-Ne

Prin Poarta Sărutului

Român pământean- Dumnezeu.

Nu vă certați

La marginea apelor

Rămâne zbocotul

Din scoica pleoapelor

Nici în poienele

Muntelui sacru

Zgreabănă genele

Doar simulacru.

Nici în suspinele

Îmbrățișării

Sublim- luminele

Eternizării.

Elegie la Simeria

Ninsori geloase mușcă pomii-n

Îți amintești de-ntâia-mbrățișare?

Rup, imprudente, vai,

Nelocuite lumi din vis trezite

Altoi al vegetalelor ursite

Zădărnicip, cum noi între

Din seve tubluri sângele

Un inefabil dor durut ca stigmă...

Cândva am nins și noi- ce feerie!

În semiotica din interregn enigmă

Singur cu mine-n dalbe piruete

Sunt nu departe de tristețea lor

Smerind cuvinte-n tandre epitete

Cu starea întâmplării desuete

De dumnezeu, căzutul în decor

Ținîd prăbușite brațe-n propriul gol

În parcul dendrologic, la

Simeria...

Mai știi Magnoliei cum dam ocol

Ca goliciunii tale, Esotheria,

Să nu-i rănească nimbul- pețiol

Zburdând puzderia?

Și neaua-i kimonoul de gheșă

Ce l-aș așterne ca să-ți dăru,

pradă

Ca viscolirea asta de pastişă

Sfânt kimono- livadă...

Ah, gândul vinovat (ca de-un

viol!)

Îmi fuge prin semantice grădini

Lințoliu neaua viscolind cu spini

Și sturzii orbi se tânguie domol

Și sum străini.

Și nu departe șuieră adio

Un tren venind din noapte, Aurio!

Și luna spartă-n țandări va să

cadă

Ninsoarea va muri la semafoare

Și nu voi fi nici eu – un vis la

pradă-

Magnolii vântul n-o să mai

doboare ...

Nicicând - Adio!...

In memoriam Eugen Evu (1944 – 2017)

Ion Popescu Brădiceni

Am fost chiar tovarăși de cale câțiva ani buni (2010-2016). Am fost poate chiar oleacă prieteni, de vreme ce empatizam. Am scris despre opera lui, a scris la rându-i despre opera mea. Am scos împreună Provincia Corvina și Caietele Columna.

Eugen Evu a fost, este și va fi un mare poet. Cvinta lui royală de la Editura Limes (a lui Mircea Petean) îl recomandă pe acest palier excepțional. Am afirmat acest aspect axiologic în două reviste (Cafeneaua literară și Luceafărul – n.m.) și aștept ca măcar posteritatea să-i revizuiască critic contribuțiile poetice și hermeneutice. A aderat de la bun început la noua paradigmă a transmodernismului autohton, alăturându-ni-se cu o deschidere revoluționară și cu o receptivitate rară.

Era autodidact, însă unul capabil să-și asume din mers înțelesurile noi pe care și le apropria

citind „ca apucatul”... tratate de specialitate. Se transformase în savant autentic, își îmbogățise neîntrerupt, entuziast și cu o energie inepuizabilă, orizontul de cunoaștere, izbutind mirabile aprofundări, ca poet și comentator al fenomenului literar contemporan.

Spiritu-i heraclitic, devenant întru ființa culturii europene, evada de câte ori avea prilejul din Hunedoara-i muncitorească și industrială, care după cum îmi mărturisea deseori îl ostraciza, îl mankurtiza, îl procusti-aniza, îl înăbușea pur și simplu.

Ne-am convorbit îndelung în câteva rânduri. Esențial, cu accente puse pe linii de forță estetice, căci – doar eu pot s-o relev – pricepuse cum stau lucrurile: fără o (trans)estetică personalizată nici o scriitură nu se salvează de la... uitare.

Arta lui Eugen Evu a mizat pe o sinteză ontofenomenologică dintre tradiție și modernitate,

a depășit – ca un gladiator învingător – postmodernismul și s-a îmbarcat pe Arca metanoică a transmodernismului, militând pentru recuperarea sacrului, pentru reînțoarcerea autorului în propriul text / metatext / transtext, pentru reinventarea poeziei de vibrație (meta)fizică.

Succintu-mi eseu postfunerar marchează, iată, un scriitor de respirație futuristă. Câteva cărți vor birui viitorul pe mai departe: Toate iubirile (1972), Muntele mioritic (1976), Cu fața spre stea (1978), Soarele de andezit (1981), La lumina mâinilor (1982), Țara poemului meu (1983), Aur heraldic (1986), Ram cu oglinzi (1988), Amarul mierii (1994), Mierea sălbatică (1996), Strugurii întunericii (1998), Elegiile Corvine – Evroze (1998), Grădinile semantice (1999), Plânga să nu se nască (2000), Sărutul cu privirea (2001), Port rănile tale (2003), Stăpânul jocului (2004), Rezerva de duioșie (2004), Purpura iarna (2006), Neauzit de lumină (2007), Vânătoarea de curcubeu (2009), Meandre – oglinzile lui Niram (2010), Suferința verde (2011), Aumbre, poeme (2012), Interiorul ninsoirii (2013), Omenie (2013), Interiorul zăpezii (2013) ș.a.

Eugen Evu a fost tradus în engleză în S.U.A. (2005), în franceză la Paris în 2008, în albaneză (2011), iarăși în engleză în 2012, apoi publicat la Montreal (Canada) în 2013, desigur și în germană în 2001, în Suedia, Italia ș.a.m.d.

Un breviar publicistic

Ion Trancău

Et enfin, Maiorescu vint !

Anul comemorativ *Titu Maiorescu*, 2017, se apropie de sfârșit. Toate revistele cultural-literare din țară l-au omagiat, cu entuziasm și pertință, pe ctitorul criticii moderne exercitate asupra tuturor aspectelor sociale, politice, morale și spirituale ale societății noastre din a doua jumătate a secolului XIX până la primul război mondial. Tonul comemorării centenarului maiorescian, 1917-2017, l-au dat, din decembrie 2016, Nicolae Manolescu, în revista *România literară*, și Marta Petreu, în revista *Apostrof*.

Trei reviste ale UR, *România literară*, *Apostrof* și *Orizont*, din luna octombrie 2017, sunt consecvente în privința comemorării omagiale a personalității și operei lui Titu Maiorescu. *România literară*, nr. 46 din 27 octombrie, pe prima pagină, propune cititorilor un veritabil eveniment, *Simpozionul Învățăturile lui Titu Maiorescu, Magister Artis, către urmașii săi din epoca Facebook*, extins pe șase pagini, cu genericul *centenar*; cu titluri captivante: *sorin lavric, olimpiantul labil, angelo mitchievici, Maiorescianismul și acțiunea publică, mihai zamfir, bătrânețea lui Maiorescu, ion simuș, liberalul Lovinescu și conservatorul Maiorescu, adrian lesenciuc, cultura română, între drumul propriu și imitațiune. Reperul Maiorescu, vasilie spiridon, degetul de lumină maiorescian în era digitală*. Revista *Apostrof*, nr. 10, oferă cititorilor fideli un *Dosar: Din arhiva Europei libere Viața lui Titu Maiorescu* de Z. Ornea comentată de Gelu Ionescu la Europa Liberă. Revista *Orizont*, nr. 10, amintește de pe prima pagină despre Învățăturile *lui Titu Maiorescu, Magister Artis...* Cornel Ungureanu semnând, în pagina 2, titlul *De la Titu Maiorescu, către Banat*.

Într-o onestă viziune retrospectivă, domeniul teoriei și criticii literare dinaintea lui Titu Maiorescu apare lacunar, frecventat, sporadic și rudimentar de cronicari și mitropoliti cu orizont umanist, de Dimitrie Cantemir și Ion Budai-Deleanu, ori de reprezentanți modești ai neoclasicismului și preromantismului, când, așa cum conchide inspirat G. Călinescu, se făcea *o pioasă confuzie între cultură și literatură*. Extinzând

altă superbă intuiție călinesciană, putem afirma și noi că întreaga cultură și literatură română de până la clasicii din a doua jumătate a secolului XIX ne apar ca un imens bloc de marmură în care se află, virtual, Eminescu și Creangă, Caragiale și Sadoveanu, dar și Maiorescu, G. Ibrăileanu, Lovinescu, Vianu, Călinescu etc.

Dacă acceptăm opinia că Eminescu apare meteoric sau miraculos pe cerul poeziei noastre, trebuie să admitem și ideea că Titu Maiorescu, adevăratul *spiritus rector* al societății *Junimea* și al revistei *Convorbiri literare*, ne oferă același fascinant spectacol de personalitate și valoare pe scena criticii noastre cultural-literare. Mentorul junimist și convorbirist ilustrează momentul decisiv al inaugurării criticii moderne în spirit clasic, fără tentația ostentativă a originalității. De aceea, după *Arta poetică* a lui Nicolas Boileau - Desprèaux din anul 1674, putem afirma: *Et enfin, Maiorescu vint*, numele criticului nostru înlocuindu-l, după vreo două secole, pe cel al scriitorului francez Malherbe. Conceptul de protocronism devine astfel tot mai vulnerabil și derizoriu, în comparația și competiția cu revigorantul sincronism lovinescian. Numai cei intrați într-o iremediabilă și incurabilă criză patriotard-naționalistă, comunistă, mai pot vehicula stindardul desuet al protocronismului. Ei l-ar considera pe mitropolitul Dosoftei, primul nostru poet cult, prin *Psaltirea pre versuri tocmită*, 1673, drept un reprezentant al protocronismului, anticipând cu un an *Arta poetică* a lui Boileau, apărută în anul 1674. Opera lui Titu Maiorescu infirmă teoria protocronistă, venind, așadar, în cultura și literatura română după două secole.

După Titu Maiorescu, au venit, într-o succesiune critică strălucită, mai multe generații post-maiorescene, fidele, chiar în circumstanțe politice și etice ostile, avându-i reprezentanți pe E. Lovinescu, Perpessicius, T. Vianu, G. Călinescu, Vl. Streinu, P. Constantinescu, I. Negoitescu, E. Simion, N. Manolescu, Gh. Grigurcu și alții.

Titu Maiorescu rămâne ctitorul, spiritul critic tutelar și exemplar, impunând prin opera sa de direcție cultural-literară modernă criteriul adevărului și al autonomiei valorilor estetice.

T traduceri

Liliya Gazizova

De necrezut

Îmi pun în ordine
Viața de hârtie,
Înțeleg ce înseamnă
Socoteli și chitanțe.

Cândva știam doar
Să-mi fac abonamente la gazete,
Acum plătesc facturi,
La bancă sau la poștă,
Se întâmplă de asemenea să scriu
Versuri.

De necrezut.

Bubuitură

Când omul părăsește
Pentru totdeauna acest pământ,
Începi să simți
Cum îți crește un gol în suflet
Și ia în primire toate țesăturile vie.
Atunci ești ca o tobă.
Ce să mai iei din el
În afară de răpăitul surd?
Nici o atingere plăcută,
Nici un cuvânt, așteptat
De mine, pentru mine.

O, singurătate zgomotoasă!

Ca un burete

O poți scutura cu mâinile,
Singurătatea, moale precum vata,
Lipicioasă, precum palmele după geantik,
preferata lăcomie tătărească.
Uneori, singurătatea
Devine tare
Precum peretele
Casei noi
De pe strada Lesgaft,
Unde, cine știe,
S-ar putea să locuim împreună.

Singurătatea ia forma
Unei cești,
Din care beau cafea.
Mi-ai dăruit-o
În seara mea de domnișoară.
Absoarbe singurătatea
Ca un burete
Al nimănu.

La ușă

Când mă simt atât de singură,
Că nici nu mai vreau
Să privesc la această
Monoton-minunată lume,
Atunci formez numărul tău de telefon.
Îl formez încet,
Ca și cum aș urca pe scări,
Treaptă cu treaptă
Ca să ajung la tine.
Dar nu mă pot hotărî
Să formez ultima cifră –
Aștept, mă opresc la ușa ta
Și nu sun.

Milă de mine

Ciudați erau ochii
Bucătăresei
De la cantina unei edituri anume,
Unde am mers la prânz.
“Tare slăbuță ești – a zis
la acest cotlet”
Atunci cântăream 44 kg.
Și toți îmi spuneau: ce fragilă ești,
Exact ca o fetiță.
Pe-atunci aveam douăzeci de ani
Și mă obișnuisem să entuziasmez lumea.

Dar în ochii acelei bucătărese
Am văzut adevărata grijă maternă –
Aplecată deasupra unui copil bolnav.

T

traduceri

Umezeală

În zori a plouat
Și a turnat toată ziua.
Cu sufletul ud
Pot doar
Să șterg praful de pe pian
Și să chinui pisica
Îmbrățișând-o strâns.
Iar când nu mai plouă
Nu mai e tristețe,
Dar nici veselie.
Umezeala din suflet așa repede
Nu se evaporă.

Îngrozitor

Uneori mă gândesc
la sfârșitul lumii.
Virusi, comete, cataclisme.
Atunci mă tem
Ce se va întâmpla cu copiii mei?
Îmi învăț fiul să fie curajos,
Să iubească viața și oamenii,
Și poate – cum să supraviețuiască.
Dar să nu fixezi, Doamne,
În fiica artistă
Amurgul omenirii.

Sputnikul meu

Când în locuință a apărut cățelul
Am început să mă uit mai des la stele,
Uneori chiar la dunga zorilor.
Privirile uimite ale trecătorilor
Se opresc asupra mea.
„Ce frumos!” – îmi spun, uitându-se
La Sputnikul meu.

Kanafer

Kanafer – liliacul tăăresc –
Deja înflorește.
Oare el judecă și înțelege,
Că ți-am spus un neadevăr?

Tu ești bun și tânăr,
Dar eu trebuie să te mint
Și în ochii tăi să joc rolul
Celei fără griji.

Isteria și depresia le înghesui în mezanin,
Unde zac deja amărăciunile și dezamăgirile mele.
Trecerea în această săptămână,
Împreună cu cojile de fructe le-am aruncat
departe.

Da, e adevărat, se poate trăi
Fără trecut.
Dar kanafer – liliacul tăăresc –
Deja înflorește
Și – înțelege.

Poveste tristă

Acolo va fi un ornament tăăresc,
Cerule rece al Stokholmului,
Scara în spirală care duce
La etajul trei
Al unei case cu patru etaje,
Dar aceasta înseamnă obligații.
John, care înoată trei ore
Zilnic în bazin,
Un volum colorat, cu versuri de Arthur Rimbaud
La capătul drept al mesei,
Iar masa, acoperită cu piele maronie,
Zăpadă multă
Și poveștile triste ale lui Lingren...

În această carte nu va fi nimic
Despre cauzele isteriei mele
Și despre atât de vesela insomnie
Despre piezișele priviri îndreptate spre mine
Și despre atât de plictisitoare concluzii.

Tu nu vei fi în această carte.

Orizont

M-am comparat cu copacii –
Iar aceștia, tomnatici, m-au presărat cu frunze.

M-am comparat cu copiii.
Au crescut și m-au părăsit.

M-am comparat cu bărbații.
Au plecat – să-l caute pe Dumnezeu.

M-am comparat cu marea,
De curând acoperită de călduri.

Orizontul nu mai asigură nimic.

**Traducere din limba poloneză
de Valeriu Butulescu**